

didakta

intervju

fokus

šola se predstavi

Bogdan Žorž

Odgovornost in kompetentnost

OŠ Pod goro Slovenske Konjice

ALPE

Kot jih vidijo ptice

V zadnjih 150 letih smo izgubili več kot polovico ledenikov.

Severna stena Matterhorna (Švica)

»ALPE – kot jih vidijo ptice« je **mednarodni projekt**, s katerim predstavljamo celotno verigo Alp, kot izjemen in enkratni geološki, geografski, biotski, kulturni ter gospodarski prostor. Projekt pokriva celotne Alpe in zajema države: **Monako, Francijo, Italijo, Švico, Liechtenstein, Nemčijo, Avstrijo in Slovenijo.**

Fotografije: Matevž Lenarčič

Besedilo: Janez Bizjak in 15 vrhunskih strokovnjakov iz vseh alpskih držav.

Uvod v knjigo so prispevali:

sir Christian Bonington, svetovna alpinistična legenda,

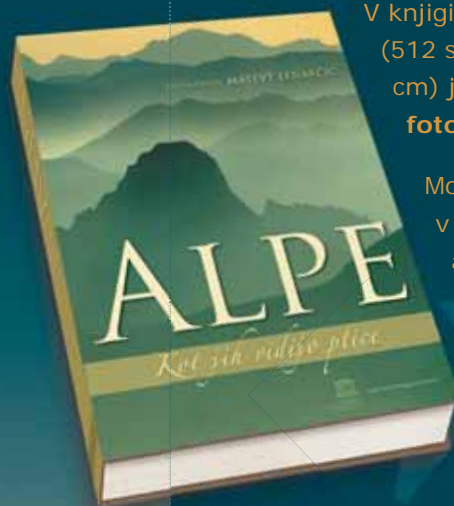
Koichiro Matsuura, generalni direktor UNESCO,

Marco Onida, generalni direktor Alpske konvencije.

Matevž Lenarčič je posnel 100 000 novih fotografij Alp iz zraka.

V knjigi velikega formata (512 strani, 27 x 37 cm) je **250 najboljših fotografij.**

Monografija je izšla v slovenskem in angleškem jeziku.

Cena monografije je **49,90 €.**

Naročila:

telefon: **04 5320 210**

e-pošta: **zalozba@didakta.si**

www.didakta.si.

Drage bralke in dragi bralci!

S hitrimi in dolgimi koraki se približuje konec šolskega leta. To je čas, ki se ga vsi veselijo – učenci zato, ker se končno ne bo treba več učiti, učitelji ter drugi strokovni delavci na šolah pa zato, da si predvsem malce odpočijejo.

A še prej vse čaka tisto glavno – pridobivanje, pravljanje in zaključevanje ocen. Precej zahtevna in pomembna reč! Treba se jo je lotiti z vso resnostjo in odgovornostjo. Toda, kdo mora biti odgovoren? Učitelji? Starši? Učenci? Kaj je odgovornost in kaj kompetentnost?

To sta pomembni temi, ki zapolnjujeta aprilsko številko Didakte. O obeh je bilo že mnogo napisanega, še več povedanega bodisi s strokovne bodisi z laične strani. Kdo med nami ni nikoli slišal: »Kaj pa počneš? Tako se ne dela. To ni odgovorno!« Oster opomin, ob katerem prenekatera glava zleze nizko na ramena. Kakšna, ki bi morala storiti enako, pa nikakor ne zapopade namena izrečenih besed. Živimo v svetu in času, kjer se veliko govori o odgovornosti in kompetencah. Od vsakega odraslega se pričakuje, da je odgovorna oseba, kompetentna na svojem področju delovanja. Kaj pa otroci? Prevladuje vtis, da je otrokom in mladostnikom prizaneseno s pezo odgovornosti, češ da so zanje odgovorni drugi – doma starši, v šoli učitelji ter da je tako, če že ne po naravi, pa vsaj po zakonu.

Vedno več učiteljev, staršev, vzgojiteljev toži nad neodgovorno mladino, ki nikakor noče ali pa celo ne zna prevzeti odgovornosti zase in svoja dejanja. Včasih se taka drža mladostnika prenese celo v odraslo obdobje in postane velika težava. Kaj storiti? Človek se večino temeljnih stvari nauči skozi vzgojo v družini, pa tudi v šoli in še kje. Kje se da naučiti odgovornosti, kdo nas jo nauči, kako vzgojiti odgovornega posameznika? To so vprašanja, na katera smo skušali najti odgovore v intervjuju s priznanim psihoterapevtom Bogdanom Žoržem. O kompetencah in odgovornosti otrok pa si lahko preberete mnenje danskega strokovnjaka Jasperja Juula. To in še več zanimivih prispevkov, ki smo jih dobili od vas, najdete v tej številki.

Želim vam prijetno in zanimivo branje! V zaključnem obdobju šolskega leta pa čim manj stresa.

Petra Pučnik

2_KOLUMNA

Korenček in palica?

4_RAVNATELJEVA KOLUMNA

Biti ravnatelj je izziv, ki ga marsikdo v življenju ne bo nikoli občutil. Je lahko bolj ali manj prijeten, a vliva življenjsko energijo.

6_INTERVJU

Bogdan Žorž

9_FOKUS

To sem jaz! Kdo si pa ti? • Kompetentni otrok

15_MEDNARODNO

Evropski projekt »EuroSkills« • SWOOSH, WOW IN BOING

21_MED TEORIJO IN PRAKSO

Profesionalni in osebni razvoj vzgojitelja – pot do dviga kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela

24_PROJEKT

Za nasilje zaprto, s knjigo odprto

28_ŠOLSKA PRAKSA

Vzgojna ura • Primalingua – Evropa v razredu • Športna vzgoja in računalnik: Programska oprema Cross manager V 1.0 • Pot do uspeha pri obravnavi učenke s primanjkljaji na posameznih področjih • Noč v knjižnici

41_IZBIRNI PREDMETI

Dramski krožek se predstavi

45_ŠOLA SE PREDSTAVI

100 let OŠ Pod goro Slovenske Konjice

49_EKOLOGIJA

Alpe – kot jih vidijo ptice

51_STRIP

Aksinja Kermauner, Gašper Rus

Korenček in palica?

Majda Koren

Kako vzgajati otroka, da bo nekoč postal zrela oseba, ki odgovorno, s trdom in prijaznostjo dosega cilje in rešuje težave tako na delovnem mestu kot v zasebnem življenju?

Najprej se spomnimo na korenček in palico. Na nagrade in kazni glede na dobro ali slabo opravljeno delo.

Malčka v rani mladosti lahko skozi igro naučimo, da bo igrače vedno pospravil za seboj, ko preneha z igro. Ne tako, da mu bomo vsakič ponudili bonbon, ko bo vse pospravil, temveč tako, da mu bomo za začetek pomagali in stali ob strani, ko bo to počel – dokler mu pospravljanje ne bo prešlo v navado. To bomo dosegli le z zvrhano mero potrpežljivosti in vztrajnosti. Ne gre, da bi ga nagradili vsakič, ko kaj pospravi, in še manj, da bi ga preganjali s palico, kadar tega ne bi napravil.

Enako velja za pisanje domačih nalog. Učitelj, ki želi, da bodo učenci redno pisali domače naloge, mora pokazati veliko mero vztrajnosti in potrpežljivosti, da bo to dosegel. Takoj ko bodo učenci spoznali, da z nalogami misli resno, jih bodo tudi sami začeli jemati resno, učitelja in naloge.

Torej: ne pomaga še tako lep korenček in še tako trda palica, če pri vzgoji nismo vztrajni in dosledni.

Pa še tisto najvažnejše. Otrokom smo za vzgled – če nam je všeč ali ne – mi sami.

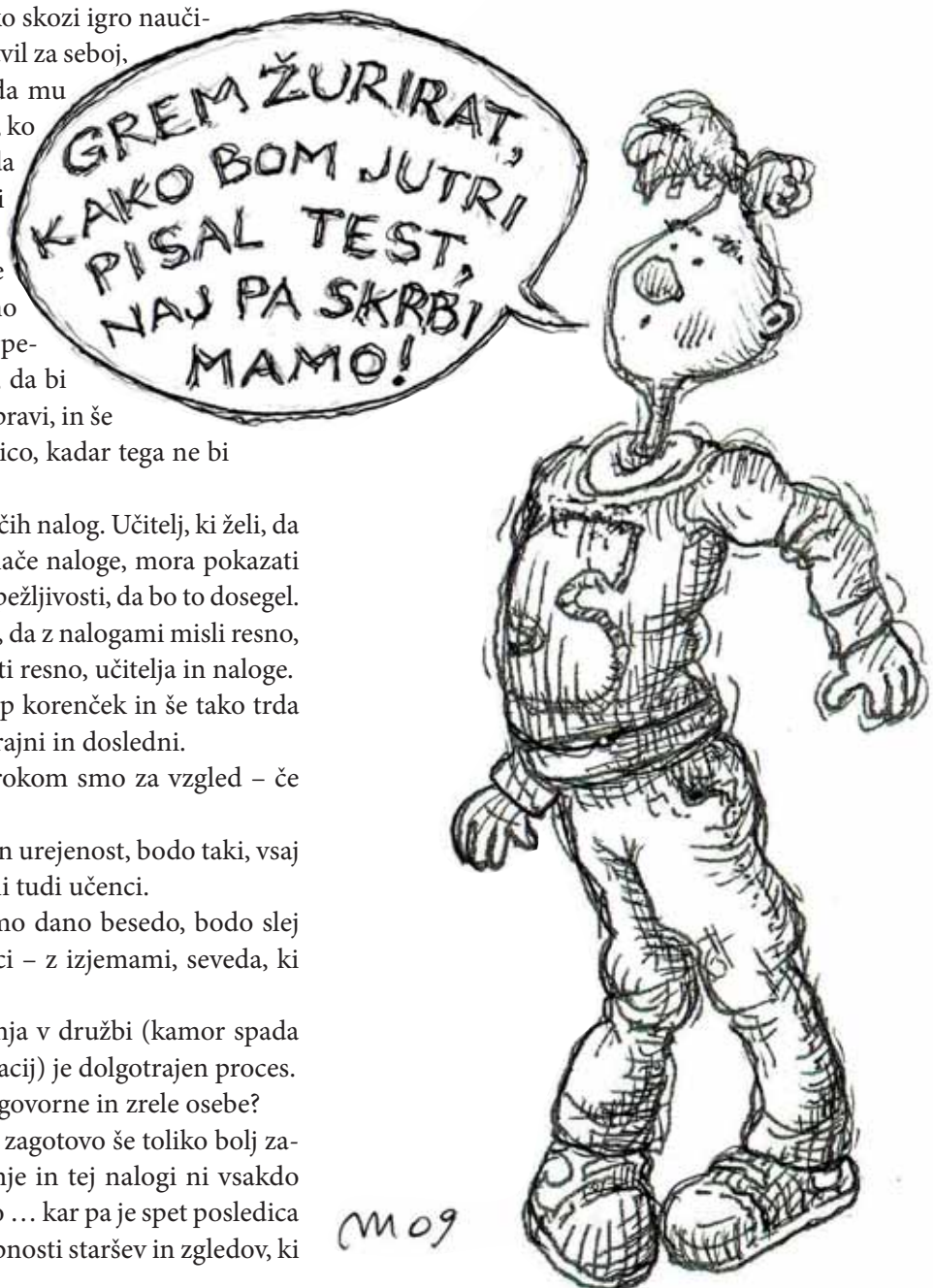
Če nam veliko pomeni red in urejenost, bodo taki, vsaj pri naših urah, sčasoma postali tudi učenci.

Če smo odgovorni in držimo dano besedo, bodo slej ko prej taki postali tudi učenci – z izjemami, seveda, ki potrjujejo pravilo.

Vzgoja odgovornega ravnanja v družbi (kamor spada tudi reševanje konfliktnih situacij) je dolgotrajen proces.

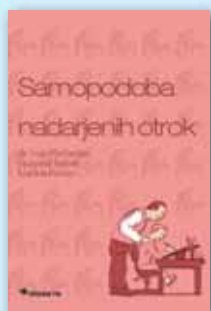
Smo vsi odrasli v resnici odgovorne in zrele osebe?

Na žalost ne. Kajti vzgoja je zagotovo še toliko bolj zapleten proces kot izobraževanje in tej nalogi ni vsakdo kos, četudi ima v žepu diplomo ... kar pa je spet posledica njegove vzgoje v mladosti, skrbnosti staršev in zgledov, ki jih je imel v družbi.

Priporočamo vam Didaktino strokovno literaturo:

Ivan Ferbežer, Suzana Težak, Ivanka Korez **Samopodoba nadarjenih otrok**

Knjižica je namenjena staršem in učiteljem, ki želijo mlajšim nadarjenim otrokom pomagati pri oblikovanju samopodobe. Na samopodobo vpliva več dejavnikov tako v družini kakor tudi v odnosu s širšo okolico. Pri nadarjenih otrocih je še posebej problematična, saj se v večini pogledov razlikujejo od svojih vrstnikov.

22x15 cm, 150 strani, 17,90 EUR.

Ivan Ferbežer, Suzana Težak, Ivanka Korez **Nadarjeni otroci**

Avtorji v delu osvetljujejo različne vidike nadarjenosti osnovnošolskih otrok. Pri tem se ne osredotočajo zgolj na prednosti nadarjenosti, ampak tudi na težave, s katerimi se soočamo pri delu z nadarjenimi otroki. Na podlagi svojih bogatih izkušenj so razvili tudi načrt dela z nadarjenimi učenci v slovenskih osnovnih šolah.

22x15 cm, 71 strani, 14,90 EUR.

Vanda Rebolj **E-izobraževanje**

Knjiga Vande Rebolj bo v pomoč učiteljem in drugim strokovnim delavcem, ki uvajajo e-poučevanje in jim nove tehnologije prinašajo nov način dela. Knjiga govori o različnih vlogah učiteljev kot avtorjev e-gradiv, tutorjev in scenaristov učne poti. Prikazano je, kako se izvedejo posamezne naloge ali rešijo problemi, najdejo ideje in izzivi.

23,5x16,5 cm, 218 strani, 49,90 EUR

Joca Zurc **Biti najboljši**

Strokovna monografija je posvečena obravnavi šolske uspešnosti na začetku šolanja ter odpira nove poti, kako le-to izboljšati, predvsem na podlagi izsledkov o vlogi gibalne aktivnosti na otrokov čustveni, socialni, kognitivni in telesni ter gibalni razvoj.

23 x16 cm, 375 strani, 19,90 EUR.

Vilijam Ščuka **Šolar na poti do sebe**

Obsežen in pregleden priročnik priznanega zdravnika in psihoterapevta Viljema Ščuke je plod avtorjevih dolgoletnih izkušenj na področju dela z mladimi ter poznavanja gestaltskega pristopa.

23,5x16,5 cm, 412 strani, 29,90 EUR.

Jože Bajzek et al **Odiseja mladih**

Mladi nas silijo, da v sodobni družbi, ki s svojo tehniko posega v najintimnejšo globino človeka, ponovno preverimo vse naše duhovno, politično in družbeno življenje, da ustvarjamo take življenjske pogoje, v katerih ne bo komunikacijske praznine.

23,5x16,5 cm, 216 strani, 39,90 EUR.

Biti ravnatelj je izziv, ki ga marsikdo v življenju ne bo nikoli občutil. Je lahko bolj ali manj prijeten, a vliva življenjsko energijo.

»Otrok moj, ura je zvonila. Ne greš v šolo?«
»Saj bi šel, mama, pa me nihče ne mara.«
»Kdo te ne mara?«
»Učitelji, kuharice, snažilke, še otroci me neradi vidijo ...«
»Ti moraš v šolo. Ti si ravnatelj!«

Tatjana Gombač, ravnateljica OŠ Gradec, Litija

...a sine je kljub temu šel v šolo, saj je bil ravnatelj s srcem, zavedajoč se, da nikoli ne more vsem ustreči!

Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi, se še spominjate vznemirjenja ob nameri, da boste prvi kandidirali za mesto ravnatelja? Vaši občutki ob predstavitvi in čakanju na odločitev?

Sploh ni pomembno, ali ste bili »povzdignjeni« iz kolektiva ali pa ste prišli v kolektiv kot »outsiderji«. Najpomembnejše je, kaj ste prinesli s seboj: vizijo, delovni zagon in notranjo energijo, da boste v svoji avtonomnosti dobro vodili kolektiv, ki se vam je zaupal ali vam je bil zaupan. V vsem delovnem zanosu ste verjetno kaj kmalu trdo trčili ob meje svoje avtonomnosti: na eni strani ustanoviteljica, občina, ki odmerja prvi del finančnih sredstev, na drugi strani ministrstvo, ki odmerja drugi del finančnih sredstev. Od ravnatelja se zahteva, da usklajuje mnenje tako s starši kot z zaposlenimi, krmari med državnimi in občinskimi zakoni ter predpisi. Največji uspeh predstavlja vsaj dobra, če ne odlična šola v kraju. A če gre karkoli narobe, je pa tako ali tako najlažje vse napake in nepravilnosti pripisati vodji. Kaj ni to del poslovnega izziva? Tisti, ki ne bodo znali v kritikah in napakah najti nove spodbude za delo, bodo slej ko prej spoznali, da niso pravi za ravnatelja.

Občina bi vsekakor rada privarčevala denar, zavedajoč se, da bi ravnatelj vedno moral varčevati. Do katere mere je to

še varčevanje in kdaj se dela škoda na račun otrok? Ali sploh lahko povemo po pravici, da potrebujemo denar za boljše šolske pogoje in s tem izzovemo vzdihe: »Spet rabite denar?«

Tisti ravnatelj, ki to počne zato, ker to čuti v sebi, gre pri enih vratih noter in pri drugih ven. Očitek o preveč porabljenem denarju s pridom obrne v istega, ki ga je izrekel in potrjuje osnovne zahteve za izboljševanje šolskih pogojev. Šoli poleg izobraževalne pritiče tudi razvojna funkcija, saj je marsikatera šola srce kraja. Od načina in kakovosti dela je odvisno, ali bodo učenci sprejeli izobraževanje kot potrebo ali prisilo.

Torej – kakšen naj bo lik ravnatelja? Lik si ustvarjamo s svojim delom. Ne mislim na to, kaj delamo, ampak kako se dela lotimo in kako delamo. Čeprav delamo v šolskih prostorih, funkcija ravnatelja ne zavzema samo izobraževalnega procesa. Šola je kot podjetje, ki s kakovostnim znanjem učencev zadovolji tako starše kot občino in državo, ki z vloženiimi finančnimi sredstvi dobijo maksimalno storitev.

Nekateri odlični kadri, zavedajoč se vseh problemov, ki jih je treba rešiti ali še bodo nastali, nočejo sprejeti mesta ravnatelja. A brez dobrih ravnateljev ne bo pravega razvoja šolstva!

P. S.

Če boste rešili vse probleme, če se bodo vsi strinjali z vami, potem je z vami resnično nekaj narobe.

važno je sodelovati. In jih vse premagati!

igre.najdi.si

vse slovenske strani

Bogdan Žorž

Otroci zmorejo veliko več, kot smo jim pripravljene priznati!

Petra Pučnik

Vzgoja je zelo pomembna v življenju vsakega posameznika. Najprej je pomembno, kako ga vzgajajo, nato stoji pred nalogo, da mora vzgajati sam. Ker pa je vzgoja celostni proces, ki se dogaja v družini in širšem okolju (mislim na vpliv medijev, televiziji, tudi vrstnikov ...), me zanima, kako vidite vlogo današnjih učiteljev v njej.

Vzgoja je res celosten proces. V tem celostnem procesu imajo na začetku daleč najbolj odločilno vlogo starši. Čimbolj otrok odrasča, tembolj se povečuje vzgojni vpliv drugih dejavnikov – in zmanjšuje vpliv staršev! Šola brez dvoma sodi med vplivnejše dejavnike – že zaradi časa, ki ga otrok preživi v njej. V nekem starostnem obdobju otrok že več časa dnevno preživi z učitelji kot s starši. Torej je vzgojni vpliv učiteljev zelo velik! No, omenjate druge vplive: medije, vrstnike ... Prav tu postaja vzgojna vloga učiteljev izjemno velika! Zavedati se moramo, da velik del staršev nima neke lastne izkušnje vzgoje za zdravo rabo medijev, za kritičen odnos do medijev ..., pa tudi ne volje ali možnosti, da bi se o tem izobražili. Ostaja torej šola! Čas nas prehiteva, razvoj se dogaja z neznansko hitrostjo – in otroci se vse bolj soočajo z dosežki, ki terjajo vzgojo,

ki terjajo načrtno oblikovanje (torej vzgajanje) odnosa do njih. Zato, da otroka ne bi zaslužnili, da bi zmož ob vsem tem zadržati človeško dostojanstvo, svojo svobodo – in zato, da bi zmanjšali možnost zlorab teh dosežkov na minimum! Čim večja je stopnja znanstvene razvitosti – večja je tudi možnost, da se ti znanstveni dosežki zlorabljajo. Osebnostno vidim odgovor na to zahtevno dilemo prav v tem, da se težišče vloge učitelja pomakne od informiranja, posredovanja znanja k vzgoji – tudi in še posebej k vzgoji za zdravo rabo znanstvenih dosežkov, informacij, tehnoloških dosežkov ...

Imam občutek, da se tega še ne zavedamo dovolj, da še vedno vidimo šolo predvsem kot izobraževalno ustanovo. Vendar klasične šole kot izobraževalne ustanove skorajda ne potrebujemo več. Če je še pred pol stoletja bila šola skorajda edini prostor, kjer je posameznik lahko prišel do znanja, je danes bistveno drugače – znanje je danes pravzaprav lahko dostopno vsakemu in kjerkoli, ne le v šoli, če si znanja le želi. Šola mora narediti torej odločni pomik k vzgoji – tudi vzgoji vrednot, meril in kriterijev, po katerih bo posameznik izbiral in odbiral znanja, informacije, ki so mu na razpolago, in kako jih bo uporabljal.

Zdaj se precej govori, pa tudi sami pišete in predavate, o vzgoji za odgovornost, kako vzgojiti otroka v odgovorno osebo. Pravite, da se odgovornosti neposredno ni mogoče učiti, ampak je nekaj, kar se privzgaja ob primernem odnosu do reševanja problemov, sprejemanju navora in izbire. Pri (pre)mnogih učencih pa učitelji in vzgojitelji opažajo, da niso vajeni nobenega navora niti se ne znajo odločati. Kaj storiti v šoli?

Zdrava vzgoja pomeni pripravo otroka na samostojnost, na to, da bo z odraslostjo zmožen prevzeti odgovornost zase, za svoje življenje, vedenje in za svoj odnos do okolja, v katerem živi. Tu se pa srečujemo s štirimi prvinami te »samostojnosti« in »svobode«, ki so danes, pod vplivom permisivne vzgoje, zelo, preveč, potisnjene v ozadje: reševanje problemov, napor, odrekanje in sožitje. Človek je toliko svoboden, kolikor je zmožen samostojno reševati svoje probleme. To je pa vezano na napor – in je torej reševanje problemov v veliki meri odvisno od tega, koliko navora je pripravljen vložiti v neko reševanje problema, koliko navora je pripravljen sprejeti, prenesti. Seveda se pri tem srečuje tudi s svojimi drugačnimi željami, potrebami (po ugodju ...), ki da silijo stran od navora – in mora izbirati med svojimi različnimi željami, potrebami, možnostmi, ki jih ima. Izbira pa je opravljena šele takrat, ko se je zmožen neizbrani možnosti odreči.

No, za neko sožitje z okoljem, v katerem živi, pa je potrebna zmožnost sporazumevanja, prilagajanja ... Danes smo zelo pogosto priče temu, da starši čutijo za svojo starševsko dolžnost, da otrokom rešujejo vse probleme, da jih varujejo pred naporom, pred odrekanjem, in da se okolje prilagaja njim. Kako naj se ti otroci učijo biti zares svobodni, dejavni, ustvarjalni, odgovorni – in posledično zadovoljni? Šola je tu pred težkim vprašanjem, saj s postavljanjem jasnih zahtev po naporu, odgovornosti ... trči ob nasprotovanje staršev. Toda – ne bo šlo drugače! Učitelj ne sme pristajati na servilnost, da je le »ponižni sluga« otrok in njihovih staršev. Z Martinom Kačurjem je opravil že Cankar – a Kačurji niso le v odnosu do politike – tudi, ali še bolj nevarno je, če so to v odnosu do staršev in njihovih otrok! Od učitelja danes pričakujem zavedanje svojega poslanstva, to pa pomeni, da bodo šolske programe zastavili tako, da bodo kolikor le mogoče nadomestili vzgojne primanjkljaje staršev! In, da zaključim z vašim vprašanjem o odgovornosti. Kaj pa je to »odgovornost«? Na nivoju otrokovega dožemanja ni nič drugega kot to, da se zaveda posledic nekega svojega vedenja, ravnanja, svojih dejanj, in da sprejme posledice svojih odločitev. Pri vzgoji odgovornosti se torej ne moremo izogniti kazni – pa čeprav premnogi v našem šolskem sistemu vztrajajo pri prepričanjih, da je mogoče vzgajati brez kazni. Tudi sam se sicer strinjam, da kazni

ni poglobitno vzgojno sredstvo, da naj bo kazni čim manj. Vendar, kadar otrok počne stvari, ki mu same na sebi ne prinesejo nikakršnih neprijetnih, neugodnih posledic, ki so zanj morebiti celo prijetne (in v šolskem sistemu je tega veliko – od nesodelovanja, do izmikanja pouku, do neprimerne govornje ...), je potrebno to neprijetno posledico, ki naj otroku pomaga pri zavedanju, povzročiti umetno – s kaznijo!

V Sloveniji ima zdaj skoraj vsaka šola svoj vzgojni načrt, ki ga sprejme na podlagi sodelovanja in sooblikovanja učencev, učiteljev ter staršev. Kaj menite o tem? Je to dobra pot k boljši šoli, k boljšim medosebnim odnosom vseh udeležencev vzgojno-izobraževalnega procesa?

Ideja o vzgojnem načrtu mi je bila že sama po sebi zelo všeč – že zato, ker jasno govori o vzgoji, ker je beseda »vzgojni« na prvem mestu. Seveda se zavedam, da je tudi šolski vzgojni načrt lahko le še eden izmed papirnatih dokumentov šole, ki se sestavi zgolj za to, da je zadovoljeno zakonu in morebitnim inšpekcijam. Tak vzgojni načrt sodi globoko in varno v ravnateljev predal – saj od njega ne moremo pričakovati nikakršne koristi. Sam pa upam, da lahko vzgojni načrt postane resnično pomemben dokument, ki bo skušal odgovarjati na vzgojne dileme, o katerih sem govoril prej. To pomeni, da vzgojni načrt jasno opredeli vrednote, na katerih temelji šolsko delo, in za katere bo šola vzgajala vrednote. O vrednotah delavnosti, poštenja, spoštovanja, vedoželjnosti, poslušanja in sporazumevanja ..., pa tudi reda, discipline, vztrajnosti ..., je potrebno jasno spregovoriti in jih zapisati v vzgojni načrt šole. Namenoma sem izbral nekaj takih vrednot, ki se jim izogibamo, jih obravnavamo kot »zastarele«, »nazadnjaške« in ne vem kaj še. To je posledica anarholiberalističnih idej polpretekle dobe. Bo naša šola ostala še naprej zvesta tem idejam?... Seveda vzgojni načrt ne sme ostati zgolj pri nekih deklaratornih navedbah, ampak mora iskati tudi poti, načine, kako te vrednote udejanjati, kako preverjati vzgojne učinke – in kako ukrepati, kadar prihaja do odklonov, bodisi pri učencih, bodisi pri starših, bodisi pri posameznih učiteljih. Če vzgojni načrt išče odgovore na ta vprašanja, na te dileme – potem to ne more biti nek enkratni papir, ampak je to živ dokument, ki neprestano išče, prinaša, naša nove pristope, prijeme, možnosti,

S svojim sodelovanjem pri postavljanju vzgojnega načrta šole precej dejavno prevzemajo svoj delež odgovornosti ne samo učitelji, temveč tudi starši in učenci.

Predvsem pri slednjih se zdi, da je to nekaj težkega – prevzeti odgovornost. So po vašem mnenju slovenski učenci pripravljeni na to? Se dobro zavedajo svojih pravic in dolžnosti v tem procesu?

Najprej moja izkušnja o procesu oblikovanja in sprejemanja vzgojnega načrta. Imel sem priložnost sodelovati že z nekaj šolami, ki so uspele oblikovati res dober vzgojni načrt. Skupni imenovalci vsem tem šolam oziroma postopkom sestavljanja vzgojnih načrtov v njih – je dober načrt sodelovanja na ravni učitelj – starši – učenci. Brez soudeležbe vseh treh – preprosto ne more biti vzgojnega načrta, ki bi v praksi tudi zaživel! Torej tu niti ne govorim iz nekkih svojih prepričanj – ampak iz izkušenj šol, ki jih poznam! Seveda je vprašanje, kako pritegniti k sodelovanju starše in učence. Izkušnje kažejo, da je potrebna neka dobra strategija: povabiti je potrebno prav vse, možnost je treba dati prav vsem, in tudi dopustiti, da se vključijo v proces kadarkoli. Vendar pa je potrebno načrtno, zavestno izbrati, še posebej povabiti skupino, ki bo »gonilna sila«, in bo s svojim delovanjem vplivala tudi na ostale. Torej – treba je pridobiti, oblikovati, vzgojiti neko jedro, »zdravo jedro«, ki začne prevzemati pomembne naloge. To velja tako za starše kot za učence – praviloma pa se tako ali tako tudi prekrivajo, če sodelujejo učenci, sodelujejo tudi njihovi starši in obratno. Ni potrebe, da razmišljamo o tem, kako »moramo imeti za seboj večino«. Zdravo jedro zmora prekvasiti tudi nezainteresirano večino! Glede sodelovanja otrok pa tako ali tako že zelo dolgo trdim, da v naši kulturi (tu smo Slovenci pač le del te zahodne kulture!) otroke podcenjujemo. Otroci zmorejo veliko več, kot smo jim pripravljeno priznati! Naj v ilustracijo povem le svojo izkušnjo. Velikokrat so me iz posameznih šol zaprosili, da pomagam pri rešitvi težav s kakim posebej problematičnim, motečim razredom. Ko sem prišel na šolo in se pogovarjal z učenci – sem kaj hitro ugotovil, da velika večina otrok v tem razredu razmišlja dobro – le da ne znajo svojih idej uresničevati. Prav to pa tudi pomeni, da je treba oboje, starše in otroke, pritegniti tudi z jasnimi cilji: oboji naj soodločajo o stvareh, o katerih lahko soodločajo, šola pa si mora zadržati jasno odločanje o strokovnih vprašanjih, ki sodijo v njeno kompetenco! Sodelovanje otrok in staršev nikakor ne pomeni, da bodo »vsi govorili o vsem«. Vsekakor pa starši morajo soodločati o tem, katere so tiste vrednote, na katerih temelji šolsko delo, in za katere bo šola vzgajala otroke. Otroci pa morajo soodločati o vprašanjih, ki zadevajo odgovornost, dolžnosti in pravice, kazni in ukrepe za kršitve postavljenih pravil ...

To sem jaz! Kdo si pa ti?

O bližini, spoštovanju in mejah med odraslimi in otroki

Jesper Juul

Prispevek se ukvarja s tem, čemur bi v starih časih rekli *postaviti otroku meje*. opisuje, kako ljudje drug drugemu – tako do mlajših kot starejših – *postavljajo meje*, in to tako, da nikomur ne škodi, ampak celo pomaga ustvariti čim boljši odnos.

Naši otroci in naši bližnji po svoje doživljajo ljubezen, ki jo čutimo do njih. Njihovo občutenje pa je odvisno od tega, *kako* jim jo izkazujemo.

KDO ODLOČA?

V družinah odločajo starši, v vrtcih in šolah pa odrasli. Otroci premorejo obilo življenjske modrosti, manjka pa jim znanje o življenju in razmerah, v katerih živimo, kar je nujno za prevzemanje vodstva. Nedvomno se počutijo najbolje, kadar odločitve sprejemajo starši.

Seveda je pomembno, *kaj* odločijo starši, za zdravje in v dobro otrok pa je najpomembnejše, *kako* o tem odločijo.

Zelo pomembno je, ali starši sprejemajo odločitve diktatorsko, demokratično, kruto, prožno, ali spreminjajo odločitve po vetru, ali pa so njihove odločitve preprosto logične.

Otroci in odrasli imajo najraje, kadar je odločitev kar najbolj soglasna. Prvi pogoj za uresničenje tega je, da starši pred tem premislijo o *vrednotah*, na katerih želijo utemeljiti družino. Nekaterih vrednot se popolnoma zavedamo, drugih pa sploh ne opazimo. Redko jih opredeljujemo, jih pa z besedami in dejanji neprestano izražamo:

- Otrok mora poslušati starše, ker ti vedo najbolje.
- V demokratičnem okolju tudi otrok sodeluje pri odločanju.
- Najpomembnejše je, da se otrok nauči verovati v boga.
- Najpomembnejše je, da otrok razvije samozaupanje.
- Najpomembnejše je, da se otrok nauči odgovornosti in spoštovanja do narave.
- Najpomembnejše je, da otrok doseže dober učni uspeh.

Večino teh vrednot je kot popolnoma utemeljenih sprejela tudi prejšnja generacija, vendar so o tem, kaj je prav in kaj narobe, odločali starši. Od takrat se je naše znanje o otrocih neizmerno povečalo in zdaj veliko več vemo o tem, kako se otroci oblikujejo in kaj je potrebno, da bi se kar najbolje razvili. Veliko tega, kar so naši starši ali babice in dedki verjeli, da je dobro za otroke, se je pozneje izkazalo za napačno.

Sodobni starši imajo zelo zahtevno nalogo, ko sprejemajo odločitve v imenu otrok. Pomembno je, da odločajo, a pomembno je tudi, da s svojimi odločitvami otrokom nudijo čim boljše možnosti za razvoj. To med drugim pomeni, da se morajo starši v veliki meri odreči običajni moči, toda pri tem ne izgubijo dolžnosti tistih, vodijo. Gre za zelo težko nalogo, za katero so starši le vnaprej pripravljeni, nalogo, ki zahteva pripravljenost skupno učenje z otroki, vse dokler ti ne odrastejo.

MOČ IN ODGOVORNOST

Biološka dediščina določa otrokov spol, telesno zgradbo, določene nepravilnosti, videz, delno tudi njegov značaj. Otrokova osebnost, njegovo dojetje samega sebe, sposobnost uporabe lastne inteligence ter življenja in dela z drugimi bodo odvisni od tega, kako bodo odrasli z njim *ravnali*. Ravnanje staršev ima vodilno vlogo, pomembna pa je tudi vloga predšolskih vzgojiteljev, babic in dedkov, učiteljev in drugih, ki so v stiku z otrokom.

V poklicu družinskega terapevta govorimo o **procesu** interakcije kot o odločilnem dejavniku za dobre odnose v družini. **Vsebina** tu pomeni to, kar delamo, o čemer govorimo, okvire in navade v naši družini.

Proces pomeni *način*, kako to delamo, *način*, kako govorimo, in vzdušje, »barvo« in razpoloženje, ki vlada pri interakciji.

Danes ne govorimo več o tem, kako se »fino« ali »spodobno« izražati, kaj pa spada med »grde besede« ali v »histeričen pogovor«. Namesto tega rečemo, da so nekateri postopki konstruktivnejši ali boljši za družino kot drugi, ki so destruktivnejši in slabši.

KAJ SO MEJE?

Obstaja nekoliko groba delitev na *družbene* in *osebne* meje. Starši se obnje spotikajo petindvajset let, kolikor otroci živijo doma. Prvih šest, sedem let jih odkrivamo skoraj vsak dan. Potem sledi premor, ko pa otrok dopolni dvanajst, trinajst let, nastopi nov čas.

Nekatere meje obstajajo, še preden dobimo otroke. Nekaterih se, kar je seveda dobro, rešimo v hipu, ko nas mali čudež prvič pogleda v oči. Druge obdržimo, nekatere pa menjamo, dokler ne spoznamo svojih otrok in ne dobimo boljšega vpogleda vase. Sposobnosti zavedati se svojih meja in biti sposoben jih izraziti nista nujni le za starševstvo. To je proces, ki traja vse življenje in je sestavni del interakcije s partnerjem, otroki, njihovimi partnerji, vnuki in našimi starši.

Družbene meje

Družbene meje so splošno sprejete meje, ki obkrožajo človeka: to se dela, tega pa ne v tej družbi, družini, šoli, klubu itd. To so splošno sprejete norme kulture, ki ji pripadamo ali v kateri gostujemo. Pametno je razmišljati o družbenih mejah, za katere bi želeli, da veljajo med našimi stenami, da vidimo, ali nam resnično ustrezajo in ali jih lahko usvojimo.

Do kod segajo moje meje?

Nekatere meje usvajamo doma, v družini, kjer nas vzgajajo. V tej »vreči« je veliko dobrega in slabega. Nekatere meje, ki so nam jih postavili starši, so bile dobre in koristne za obe strani, način, kako so jih postavili, pa je bil izpolnjen z ljubeznijo in spoštovanjem. Te lahko mirne vesti prenesemo na naslednjo generacijo. Nekatere so bile povsem sprejemljive pred petindvajsetimi leti, a so zaradi splošnega družbenega razvoja postale odvečne. Napredek družbe je nujno zahteval oblikovanje novih meja, ki jih naši starši niso mogli predvideti.

Naši starši so postavljali tudi meje, ki so bile povsem nerazumne in ki so včasih prizadele, ponižale in kršile

naše osebne meje. Pogosto se zavestno oddaljujemo od takšnih meja in si obljublamo, da s svojimi otroki nikoli ne bomo tako ravnali. In vendar to počnemo!

Tako ravnamo bodisi zaradi neumnosti bodisi zaradi pozabe. Tako delamo, ker smo imeli starše radi in smo jim verjeli. Sodelovali smo z njimi, kadar pa je to preveč bolelo, smo sklenili, da smo zagotovo krivi sami. Menili smo, da smo krivi in da smo si zaslužili ravnanje, kakršnega smo bili deležni. Verjeli smo, da moramo kriviti sebe.

Do kod segajo meje otroka?

Pomembno je, da se starši naučijo skrbeti za svoje meje. To ni odgovornost otroka. Prav tako pomembno je, da otrok pazi na svoje meje. To je odgovornost staršev.

Ta dvojna odgovornost je v tem, da niti dojenček niti majhen otrok nista sposobna zaščititi svojih meja. Okolico lahko opozorita nanje, ne moreta pa jih braniti pred kršenjem in nasiljem.

Kadar otrok doživi, da odrasli spoštujejo te meje, se tudi sam nauči spoštovati tuje meje, kadar nanje naleti. Ko odrasla oseba krši otrokove meje, se bo otrok odzval tako, da bo kršil meje drugih ali se bo zaprl in prešel v samodestruktivno obnašanje. Na našem koncu sveta se dečki pogosto odzovejo agresivno, deklice pa samodestruktivno, čeprav se tudi to počasi spreminja. Kadar se otrok na prizadetost pogosto odzove tako, da v zameno prizadene drugega, to ni zato, da bi se maščeval staršem. Otrok to počne zato, ker je prizadetost del družinske kulture in načina, kako starši kažejo ljubezen, in zato, ker popolnoma verjame staršem. Nekaj od tistega, kar smo se naučili imeti za dobro.

»Ne« – odgovor, poln ljubezni

Cele generacije staršev so govorile, da se »mora otrok naučiti spoštovati, kadar se reče 'ne'«. Zdaj je napočil čas, da se tega naučijo tudi sami! Verjamem, da smo večinoma romantiki. Zaradi tega se nam zdi, da smo najuspešnejši, kadar v družini vlada harmonija. Preprosto nam je bolj všeč, kadar slišimo »da« namesto »ne«. To, da se »da« doživlja kot odgovor, bolj izpolnjen z ljubeznijo in solidarnostjo, je med drugim v skladu z zahtevami in pričakovanji, ki so vladala v patriarhalni družini, medtem ko se meni zdi, da gre za nekaj mnogo globljega.

Otrokov »ne« staršem je odgovor iz ljubezni, glede na to, da ni »ne« njihovemu odnosu. To je otrokov »da« samemu sebi kot osebi in njegov način, da se *ogradi* v odnosu do staršev. Ker dveletnik razmišlja le za hip in se izraža abstraktno, mora pravzaprav reči »da« nečemu konkretnemu: da sam obuje čevlje, sam umije zobe, sam obleče brezrokavnik, hodi po ulici, ne da bi držal mamo za roko, in podobno.

Otrok želi še naprej sodelovati – reči staršem »da«. Če se bo upoštevalo tudi njegov »ne«, bo večinoma še naprej odgovarjal z »da«. (Spoštovanje otrokovega »ne« pomeni potrditev, da se ga jemlje resno, ne pa nujno, da se ga posluša.)

Enako je s starši, tako v medsebojnih odnosih kot do otroka. Najraje rečejo »da« in so nagnjeni k temu, da to prepogosto rečejo tudi za napačne stvari. Nekateri zato, ker nekaj doživljajo kot obveznost ali odgovornost, nekateri zato, ker se bojijo posledic, če rečejo »ne«, nekateri, ker se ves čas čutijo negotovi glede sebe, nekateri pa včasih zato, ker imajo drugega tako radi, da pozabijo nase.

KRIVDA IN ODGOVORNOST

Za kakovost otrokovega življenja, življenja staršev in medsebojnega odnosa je odločilna sposobnost staršev in pripravljenost, da prevzamejo odgovornost za določeni neuspeh na tej poti. Vsi starši se redno spotikajo. Imamo dobre in slabe dneve: smo nerazumni ali se pretirano odzovemo; imamo moč ali ne moremo več; vemo, kaj bi morali storiti, a vseeno naredimo narobe. Imamo vse dobre in slabe izkušnje iz svojega odraščanja, ki jih skrbno bogatimo in skušamo previdno prenesti na najbližje. Se moramo počutiti krive, ker smo ljudje?

Povzeto po knjigi *To sem jaz! Kdo si pa ti?*

Kompetentni otrok

Družina na poti k novim temeljnim vrednotam

Jesper Juul

Skupnost in enakovrednost

Razmerja med odraslimi in otroki se v zadnjih petindvajsetih letih, odkar se je v družinskem življenju pojavilo načelo enakovrednosti, odločno izboljšujejo. Sprememba se morda najbolj jasno kaže v dejstvu, da so otroci in mladostniki danes zmožni delovati v svetu veliko bolj naravno in ob zavedanju samega sebe. Niso več avtomatično programirani za to, da bi molče prenašali pregreške in nasilje staršev in nasploh odraslih – nasilje, ki so ga bili rodovi pred njimi prisiljeni sprejemati.

Toda obenem ne družina ne družba še vedno ne znata izpolniti ključne potrebe otrok in mladostnikov: tega, da se jih uzre kot *vredne* – in da se jih spodbuja, da tudi same sebe vidijo kot vredne. Porajajoči se koncept enakovrednosti (razumemo ga kot enakovrednost dostojanstva vsakega od človeških bitij – op. pr.) vpliva tudi na razmerja med moškimi in ženskami. Kažejo se jasna znamenja, da so se tradicionalne moške in ženske vloge preigrale do konca. Res je, moški in ženske pogosto razmišljajo, doživljajo in delujejo zelo različno.

Koliko so te razlike po izvoru biološke ali kulturno-zgodovinske, v tem kontekstu ni pomembno. Načelo enakovrednosti poudarja, da so ljudje različni, vendar ni usmerjeno k temu, da bi razlike izravnalo ali odpravljalo. Zato se lahko uveljavlja tudi v osebnih razmerjih med moškimi in ženskami, odraslimi in otroki, hindujci in kristjani, Afričani in Skandinavci, zdravniki in pacienti ali delodajalci in delavci.

Otroci sodelujejo!

Ko otroci ne sodelujejo več, je to bodisi zato, ker so pre dolgo preveč sodelovali, ali pa zato, ker je ranjena njihova integriteta. Nikoli zato, ker ne bi želeli sodelovati. Ko

pravim, da otroci sodelujejo, mislim na to, da oponašajo oziroma posnemajo najpomembnejše odrasle, ki jih obkrožajo – najprej starše, pozneje pa tudi druge odrasle, ki so jim blizu.

Integriteta

Ko uporabljam besedo »integriteta«, mislim na večdelni koncept, ki se nanaša na celovitost in nedotakljivost našega telesnega in psihičnega obstoja. Ko govorimo o integriteti, govorimo o vprašanih identitete, mej in osebnih potreb. Otroci v večini primerov ne morejo zaščititi svoje integritete pred starši. S tem ne želim reči, da so v tem pogledu povsem nekompetentni: dejansko so zmožni precej dobro določiti, kje so njihove meje. Bolj mislim na to, da svoje potrebe, če so v nasprotju s potrebami staršev, pogosto zanemarijo: namesto da bi mislili nase, izberejo sodelovanje.

Otroci se na nasilje zvečine odzovejo samodestruktivno. Kadar torej starši, zavestno ali nezavedno, na tak ali drugačen način redno najedajo otrokovo integriteto, otrok ne sklene, da starši ravnajo narobe. Otrok domneva, da je sam tisti, ki ravna narobe! Medtem ko izgublja občutek *samospoštovanja*, se v njem kopiči občutek *krivde* oziroma *sramu*. Takšna izmenjava prinese dolgotrajne posledice tako za kakovost otrokovega življenja kakor tudi za kakovost razmerja med njim in starši.

Žalostno je, da čim bolj je človekova integriteta na udaru, tem bolj se človek trudi sodelovati in podrediti tistemu, ki ga napada. To ne velja samo za otroke, ampak tudi za ženske, ki živijo z nasilnimi partnerji.

Otroci, katerih integriteta je poškodovana, to odraslim že od nekdaj kompetentno dajejo na znanje, toda njihovo sporočilo se največkrat zanemari, potlači ali razume narobe.

Konflikt med integriteto in sodelovanjem

V interakciji med otroki in odraslimi je vedenje, ki velja za moralno, dejansko lahko neetično.

Odrasli in otroci se vsak dan znajdemo v situacijah, ko se zdi, da smo postavljeni pred izbiro »ali-ali«: ali naj bomo zvesti samim sebi (naj torej spoštujemo svojo integriteto, osebne meje in potrebe) ali pa naj se odrečemo svojim željam zato, da bi ohranili razmerje (se torej podredimo zunanjim zahtevam iz strahu pred maščevanjem ali zavrnitvijo oziroma iz želje, da bi se držali družbenih norm)? (Ali je ta konflikt mogoče rekonstruirati tako, da se odgovor pokaže kot možnost »tudi-tudi«, je odvisno od družinskih in kulturnih navad, ki se nanašajo na dialog in pogajanje, in je tesno povezano s posameznikovo sposobnostjo, da se osebno izrazi. O tem bom spregovoril pozneje.)

V konfliktu med integriteto in sodelovanjem se otroci običajno odločijo za sodelovanje in s tem zanemarijo sebe, zlasti če so izpostavljeni starševskim pritiskom, pa naj bodo ti še tako blagi. Da bi razumeli vso razsežnost te težnje, se je nujno zavedati, da ne govorimo samo o (bolj ali manj) premišljenih pritiskih, kakršnim otroke izpostavljamo kot starši, recimo z načinom vzgoje, z odločitvijo, kje bomo živeli, kakšnim ustanovam jih bomo zaupali, kako bomo delali. Seveda vse te odločitve pomenijo pritisk, ki pomembno vpliva na otroke. Vendar so te zavestne, premišljene odločitve komaj vrh ledene gore.

Večji del sil, kakršne delujejo na otroke, sestavljajo mnogi fenomeni in procesi, ki se jih slabo zavedamo in imamo zato nad njimi zelo malo ali pa prav nič nadzora (vsaj ne v letih, ko nas večina vzgaja otroke): vzponi in padci v partnerskem razmerju, naši notranji eksistencialni konflikti, naši različni temperamenti in stopnja emocionalne odprtosti, umiranje najožjih družinskih članov, pritiski na delu, gospodarske krize, državljanske vojne in tako naprej. Pomembna sestavina otrokove telesne integritete je, denimo, pravica, da uživa hrano, kadar je lačen, in da je ne uživa, kadar ni lačen. In vendar se že po tej temeljni pravici pogosto šari.

Samospoštovanje in samozavest

Samospoštovanje, samovrednotenje in samozavest se pogosto uporabljajo kot sinonimi. Toda čeprav so pojmi povezani, nimajo enakega pomena. Mislim, da moramo razumeti, v čem se razlikujejo. Zadnjih dvajset let se starši in pedagogi – zlasti tisti, ki delajo z otroki s tako imenovanimi psihičnimi in socialnimi problemi – zelo zavedajo otrokovega občutka za lastno vrednost in si silno prizadevajo za to, da bi ga okrepili.

Toda njihova prizadevanja iz več razlogov pogosto zgrešijo cilj. Najpomembnejši je ta, da se največkrat posvečajo nepravemu problemu. Osredotočajo se na to, da bi okrepili otrokovo samozavest, medtem ko je resnični problem to,

da otroku manjka samospoštovanja. Poleg tega se njihov trud pogosto izjalovi, otroku pa nazadnje ostane še manjša mera samospoštovanja. Pa tudi kadar so v svojih prizadevanjih uspešni, utegne biti uspeh kratkotrajen: otrokovo pomanjkljivo samospoštovanje se čez čas spet pokaže; pogosto takrat, kadar je v stresu, denimo tedaj, ko se znajde v dramatični in potencialno samodestruktivni situaciji. Enaka dinamika, četudi v manjšem obsegu, je značilna tudi za psihološko obravnavo mladostnikov in odraslih. Svojo vlogo pa odigrava tudi v ljubezenskih razmerjih in prijateljstvih.

V nekaterih kulturnih okoljih se je uveljavilo mišljenje, da nenehna hvala (obilna raba besed, kakršne so »krasno«, »fantastično«, »izjemno«, »čudovito«) spodbuja razvoj samospoštovanja tako pri otrocih kakor tudi pri odraslih. Rezultat tega so množice ljudi z napihnjenim egom, kar je slab nadomestek za občutek »sebe«. Tako kot prenapihnen balon rad poči, se tudi »balonasti ego« utegne razpočiti že ob najmanjšem izzivu – slabem spričevalu ali razhodu z dekletom – starši, prijatelji in učitelji pa samo osuplo in pretreseno ostrmijo.

Opredelitve

Samospoštovanje sestavljata naše vedenje o sebi in doživljanje sebe. Nanaša se na to, kako dobro se poznamo in kako doživljamo to, kar o sebi vemo. Samospoštovanje lahko razumemo kot nekakšen notranji steber, središče, jedro. Ljudje z zdravim, dobro razvitim občutkom samospoštovanja so v sebi zadovoljni in se počutijo dobro v svoji koži. Zdravo samospoštovanje pravi: »V redu sem in moja vrednost je že samo v tem, da obstajam!« Ljudje z nizko mero samospoštovanja so, nasprotno, nenehno negotovi, samokritični in polni občutkov krivde.

Samozavest pa je mera, ki izraža vero v svoje sposobnosti – v to, koliko smo za to in ono spretni, ali pametni, ali nerodni, ali nesposobni. Nanaša se na to, kaj lahko dosežemo. Samozavest je, kot kaže slika, v večji meri pridobljena, »zunanja« prvina – vendar ne zunanja v tem smislu, da bi bila površinska.

Dati otrokom občutek vrednosti

Zvesti izročilu pogosto mislimo in ravnamo, kakor da je razmerje z otroki enosmerna cesta, kjer teče promet od nas k njim. Sodobni starši se tako nenehno preobremenjujejo z vprašanjem, ali otrokom *dajejo* dovolj – dovolj pozornosti, ljubezni, skupnih trenutkov, spodbude, nege in odprtih možnosti. Vse lepo in prav – dokler ne pozabimo, da je otrokovo samospoštovanje močno odvisno tudi od tega, kako močno občuti, da prinaša vrednost *našemu življenju*. Čim bolj dopustimo, da nam daje, tem bolj zdravo postaja njegovo samospoštovanje.

Samospoštovanje pri odraslih

Mnogi starši sprašujejo, ali je sploh mogoče podpreti zdravo samospoštovanje pri otroku, če ga niti sam ne premoreš dosti. Je mogoče – če so si starši pripravljene zavzeto in zavestno prizadevati za to, da razvijejo lastno samospoštovanje. Pravzaprav se samospoštovanje razvija vse življenje, glede na to pač, kolikor bolj se v teku časa spoznavamo; razvija se torej mera našega samospoštovanja, ne pa nujno tudi kakovost. O sebi lahko vemo več, ni pa nujno, da se zato vidimo v drugačni luči. Da bi izboljšali kakovost samospoštovanja – tudi če naše zaznave o sebi sprva označujejo negotovost, samokritika, površnost ali pesimizem – se moramo zavestno potruditi. Če se zavestno ne potrudimo, potem naša trajno šibka samozavest postane del otrokove »socialne« ali, bolje rečeno, »sociopsihološke« dediščine. To se dostikrat zgodi, kadar se starši znajdejo v dolgotrajnem neugodnem družbenem položaju, ki bodisi spodjeda njihovo samospoštovanje bodisi izčrpa samozavest, ki so jo tako marljivo gradili, da bi z njo nadomestili pomanjkanje samospoštovanja. Ko je človek nezaposlen, v izgnanstvu, ko mu vzamejo prestižni položaj ali statusni simbol, ko je telesno ali duševno onesposobljen – so vse to zgledi situacij, v kakršnih ljudje začutijo, da so za druge kaj malo ali sploh nič vredni. Kot sem že rekel, je najpomembnejše, kar lahko starši prispevajo v okviru družine, to, da se zavedajo nasprotja, ki ga ponujajo otroci, in kako to učinkuje nanje. Za mnoge starše to pomeni tudi, da se morajo osvoboditi suženjstva številnim normam in zavrniti dobronamerne kritike, ki so jih deležni od drugih članov družine.

Naša kultura podpira zablodo, da postanemo odrasli, ko dopolnimo osemnajst ali enaindvajset let – najpozneje pa, ko dobimo otroka. Kot nas večina ve, to ni res. Mnogim se še do smrti ne posreči, da bi postali odrasli. To ne pomeni, da se vselej vedemo otročje, ampak kratko malo, da se pogosto vedemo nezrelo, zlasti v razmerju do najbližjih. V tem pomanjkanju zrelosti ni nič nenaravnega ali napačnega in našim otrokom nič ne škodi. Da bi otroci razvili krepko samospoštovanje, ni treba, da starši premorejo zdravo samospoštovanje, še preden postanejo starši. Morajo pa samospoštovanje, skupaj z otroki, venomer *razvijati*. To pa lahko dosežejo samo, če ravnajo v skladu s svojo integriteto.

Preodgovorni otroci

Nekateri otroci so preodgovorni že pri letu ali dveh. Naučijo se skrbeti za potrebe staršev in potlačevati svoje. To je še zlasti očitno v družinah, kjer je kateri od staršev narkoman, alkoholik, duševni bolnik ali čustveno odsoten. Enako se dogaja tudi v družinah, kjer so razmere precej manj dramatične; denimo v družinah, kjer se je mlado,

nezrelo dekle odločilo za materinstvo v poskusu, da bi njeno življenje dobilo smisel in pomen. Prav tako to ni neobičajno v družinah, kjer starša, ki se ločujeta, v bitki za premoč izrabljata otroke kot sredstvo in se spopadeta za skrbništvo, ker ga doživljata kot simbol zmage. (Na žalost gre pri tem za medsebojni proces, ki ga ne more preprečiti nobena zakonodaja.) Otroci lahko postanejo preodgovorni tudi v samohraniteljskih družinah, kjer se eden od staršev znajde v krizi, ki jo zaznamuje brezup, zagrenjenost ali paralizirajoča osamljenost. Tudi če otrok živi s takim staršem samo od časa do časa, bo za to, da bi ga rešil, žrtvoval lastne potrebe. Seveda obstajajo starši, ki otrokov čut za odgovornost in pripravljenost za sodelovanje zlorabljajo tako, da na njegova ramena prelagajo vse svoje težave in skrbi. Na žalost to početje ni omejeno samo na enostarševske družine. Pomembno je navzoče tudi v dvostarševskih družinah, kjer starša ne znata o svojih problemih razpravljati drug z drugim in kjer (še zlasti) mamo žene v to, da z zaupnostmi bremenijo otroka. Otroci pogosto zelo hitro razvijejo pretiran čut za odgovornost ne le v zvezi z materinimi težavami, temveč tudi za zakonske težave staršev. Jasno je, da takšno breme negativno učinkuje na otrokov razvoj.

Kdo odloča?

Ne glede na to, koliko so otroci stari, imajo starši eno in isto velikansko odgovornost: v družini ustvarjati takšno ozračje – ali takšno kakovost interakcije – da lahko v njem vsak posameznik raste in napreduje. Te odgovornosti si ni mogoče razdeliti. Razdeliti je mogoče odgovornost za nekatera izmed praktičnih opravil, ki so nujna v vsakdanjem družinskem življenju, denimo za nakupovanje in čiščenje. V Skandinaviji je staršem že v krvi, da odgovornost za del teh opravil naložijo otrokom, vendar ni povsod tako. So družbena okolja, kjer so fantki popolnoma izvzeti, deklice pa bolj ali manj dolžne delati; ponekod vso odgovornost za domača opravila še vedno prevzemajo izključno matere, pa četudi zaposlene, in si niti ne predstavljajo, da bi bilo lahko drugače. Velikokrat pride do spora. Naj bo razlog za spor tak ali drugačen, starši se morajo o hišnih opravilih z otroki pogajati in izraziti svoje meje in zahteve v neposredni, osebni govorici. Najstniku lahko, denimo, rečejo: »Pogovorila sva se in odločila, da hočeva, da prevzameš odgovornost za smeti [ali kaj podobnega]. Kaj misliš o tem?«

Ključnega pomena je, da starši in otroci prevzamejo vsak svoj del odgovornosti.

Povzeto po knjigi *Kompetentni otrok*

Evropski projekt »EuroSkills«

Marija Šubic, Tehniški šolski center Kranj

Evropsko tekmovanje EuroSkills predstavlja nov didaktičen izziv za promocijo poklicnega, strokovnega in višjega izobraževanja ter usposabljanja.

Spoznanje, da je prihodnost posameznika in družbe odvisna od učinkovitega sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ni nekaj novega. Ko so se leta 1946 v Španiji soočili z velikim pomanjkanjem delavcev s poklicno izobrazbo, se je Špancu José Antonio Elola Olasu porodila zamisel, da v mladih vzpodbudi zanimanje za poklicno izobraževanje in usposabljanje s pomočjo tekmovanj. Njegova zamisel je bila uresničena leta 1950, ko so bila v Madridu organizirana prva WorldSkills tekmovanja. Kako uspešna je bila ta ideja, dokazuje dejstvo, da bodo septembra 2009 v Kanadi (Calgary) organizirana že 40. WorldSkills International tekmovanja.

ESPO - Evropsko združenje za promocijo poklicnih spretnosti

Svojo priložnost in prihodnost so na tem področju videli tudi evropske države. Zato so marca 2007 ob podpori evropskega komisarja za izobraževanje in kulturo Jana Figela ter finančni pomoči Evropske komisije ustanovile Evropsko združenje za promocijo poklicnih spretnosti (ESPO). Slovenija je postala članica ESPO aprila 2008, in sicer s Centrom RS za poklicno izobraževanje (CPI), ki ima v ESPO svojega uradnega in tehničnega delegata.

Nacionalno telo, ki podpira CPI, je pri nas Direktorat za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih pri Ministrstvu za šolstvo in šport. Članstvo v ESPO je pogoj za sodelovanje posamezne države na EuroSkills tekmovanjih.

Kaj je EuroSkills?

Članice ESPO sodelujejo v promociji poklicnega izobraževanja in usposabljanja. V okviru te promocije je najpomembnejša aktivnost EuroSkills tekmovanje, ki je organizirano vsake dve leti. Tega evropskega tekmovanja v poklicnih spretnostih se lahko udeležijo mladi poklicnih, strokovnih in višjih strokovnih šol v starosti od osemnajst do petindvajset let. Tekmujejo lahko posamezniki ali ekipe. Tekmuje se v znanju, spretnostih in veščinah v okviru posameznih vej poklicnega izobraževanja, tekmovalne naloge pa so zasnovane na aplikativnih znanjih. Vzporedno s tekmovanjem potekajo še seminarji, sestanki in razstave.

EuroSkills 2008

Prvo EuroSkills tekmovanje je potekalo septembra 2008 na Nizozemskem. Tekmovalo je 416 tekmovalcev iz 30 držav. Tekmovanje se je odvijalo v 49 poklicih znotraj 6 poklicnih panog.

Tekmovalne kategorije so bile naslednje: družbene, osebne in zdravstvene storitve (kuharji, natakarji, barmani, čistilci, zdravstveni delavci ...), informacijsko-komunikacijska tehnologija (Office ICT, tiskarji, grafični oblikovalci ...), industrija in industrijska avtomatizacija (varilci, mehatroniki, elektroniki, CNC operaterji, CADD oblikovalci ...), kreativna umetnost in moda (frizerji, čevljarji, aranžerji, cvetličarji, modni oblikovalci ...), konstrukcija in gradnje (zidarji, pleskarji, krovci, tesarji, gradbeniki, keramičarji, elektrikarji, vodovodarji ...), transport in logistika (mehaniki, logistični planerji ...). Tekmovalce vedno spremljajo njihovi učitelji in mentorji. Vsako tekmovanje ima predsednika žirije in sodnike, odvija pa pred očmi publike oziroma obiskovalcev.

Na EuroSkillsu 2008 v Rotterdamu je tekmoval tudi tim iz Slovenije. Na področju Office ICT je tekmovala ekipa Višje strokovne šole iz TŠC Nova Gorica zasedla odlično 6. mesto. Tema naloge novogoriške ekipe je bila Vzpostavitev slovenske pisarne, ki vključuje spletno stran, IP telefonijo in e-pošto. Prvega tekmovanja EuroSkills sta se skupaj s predstavniki šestih šolskih centrov udeležila tudi direktorica CPI Metka Zevnik, ki je uradna delegatka Slovenije, in Miha Lovšin, ki je tehnični delegat. Za vse je bilo opazovanje mladih tekmovalcev »v akciji« dragocena izkušnja. Slovenija se namreč v prihodnosti namerava aktivno vključiti v EuroSkills, ki simbolizira vrhunec odličnosti s področja poklicnega usposabljanja. Regijska in državna tekmovanja pod okriljem CPI bodo zato po eni strani promocija poklicev in usposabljanj zanje, po drugi strani pa bo to priložnost, da med mladimi izberemo najboljše, ki nas bodo lahko predstavljali že na naslednjem evropskem tekmovanju EuroSkills 2010, ki bo na Portugalskem.

Nagrade najboljšim mladim prvega tekmovanja v poklicnih veščinah Euroskills sta v francoskem Bordeauxu novembra 2008 podelila minister za šolstvo in šport dr. Igor Lukšič in evropski komisar za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport Jan Figel v času neformalnega srečanja ministrov EU, pristojnih za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Minister za šolstvo in šport dr. Lukšič je decembra 2008 sprejel tudi ekipo TŠC Nova Gorica in ji podelil nagrado. Ministrstvo podpira projekt EuroSkills, saj se z njim spodbuja zanimanje za poklicno izobraževanje, ki tudi v Sloveniji v zadnjem času močno upada.

Poslanstvo, vizija in didaktični vidik tekmovanja EuroSkills

Zavest o pomenu poklicnega izobraževanja in usposabljanja za evropsko gospodarstvo ter družbo narašča. Zato tekmovanje EuroSkills po eni strani predstavlja odlično sredstvo za povečevanje kakovosti sistemov poklicnih iz-

obraževanj in usposabljanj, saj vladne in izobraževalne institucije, industrija, subsidiarne panoge itd. posamezne države članice lahko z medsebojnim sodelovanjem in povratnimi informacijami izboljšujejo kakovost ter rezultate poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Po drugi strani pa povečuje privlačnost in motivacijo med mladimi, da se v večji meri odločajo za izobraževanje in usposabljanje za te deficitarne in redke poklice.

Za mlade tekmovalce je udeležba na evropskem tekmovanju še poseben izziv. Biti izbran v ekipo najboljših v državi predstavlja izjemen dosežek. Imeti priložnost, da svoja uporabna znanja in spretnosti pokažeš še na tekmovanju različnih evropskih držav, pa je še dodatno priznanje mlademu tekmovalcu. Na EuroSkillsu lahko pridobivajo nove izkušnje, spoznavajo nove tehnike in druge poklice tako tekmovalci kot njihovi mentorji. Zmagati na takem tekmovanju je sicer izjemen uspeh, a že samo sodelovanje predstavlja potrjevanje lastne vrednosti in usposobljenosti ter obenem dodatno motivacijo in vzpodbudo za doseganje še višjih ciljev. Tekmovanje je tudi enkratna priložnost za druženje in vzpostavljanje stikov z vrstniki s svojega poklicnega področja. Z didaktičnega vidika mladi razvijajo tudi svoj tekmovalni duh, samozavest, inovativnost in kreativnost, strategije samostojnega dela in učenja, strategije sodelovalnega učenja, strategije dela v timu ter projektu in svoje medkulturne sporazumevalne zmožnosti. Vse pridobljene izkušnje bodo zagotovo pozitivno in za vedno vplivale na njihov osebni ter poklicni razvoj. Zato je moto WorldSkills International 2009 »Gradi prihodnost!« (Build the future!) zagotovo »zabil žeblico na glavico«!

Krovec

Viri:

<http://euroskills.info/wm.cgi?ws=5;id=297>

<http://www.worldskills.org/>

<http://www.worldskills2009.com/index.cfm>

<http://www.euroskills2008.eu/en/competitions.html>

<http://www.cpi.si/razvojno-in-raziskovalno-delo/evalvacija-in-spremljanje/karierna-orientacija/euroskills.aspx>

<http://www.mss.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/12058/5909/>

http://web.tsc.si/vss/index.php?option=com_content&task=view&id=151&Itemid=159

SWOOSH, WOW IN BOING

Tjaša Lemut Novak, OŠ Gradec, Litija

RAZLOGI ZA UDELEŽBO NA IATEFL KONFERENCI

Ob Gregorjevem je v prijetnem okolju potekala 15. 3. 2009 mednarodna IATEFL konferenca.

V dneh od 12. do 15.03.2009 se je tam zbralo okoli 170 udeležencev, ki si pri svojem delu – poučevanju angleščine kot tujega jezika – želijo takšne oblike strokovnega spopolnjevanja. Konferenca ja bila pestro mednarodno zastopana, od predstavnikov – večina jih je imela na njej tudi predavanja oziroma delavnice – angleško govorečih držav, kot so Anglija, Avstralija, Irska, Škotska in Amerika, do Slovencev (ki so se v velikem številu udeležili te konference, že tretje leto zapored organizirane v Termah Topolšica) ter njihovih poklicnih kolegov iz mnogih držav, predvsem srednje in vzhodne Evrope.

Naslov letošnje konference je bil »**Recharging the batteries of/for success**«. Zadnja leta je precej pogosta tema v pedagoških krogih tudi »izgorevanje« in v tem smislu je bila udeležba tega dogodka za omenjeno težavo odlično zdravilo. Izgorevanje je možna, morda celo verjetna, posledica natrpanega učiteljevega urnika, ki ga že dolgo ne sestavljajo več zgolj dejanske ure pouka ter priprava nanje. Tu je še mnogo »birokratskih« dejavnosti oziroma tako imenovane »papirologije«, ki je iz skorajda neznanih razlogov iz leta v leto večja, še obsežnejša ter hkrati časovno gledano vse zamudnejša. Tudi razni projekti, vključevanje nenehnih novosti, prilagajanje tako samemu sistemu kot posameznikom ter vsaki skupini/razredu, izobraževanje za potrebe dela oziroma trenutnega delovnega mesta so le nekateri od sestavnih delov učiteljevega vsakdana. Vse to pa lahko povzroči zgoraj omenjeno izgorelost, ki se ji je – če je le možno – bolje izogniti. Tisti, ki so se udeležili letošnje IATEFL konference, so si s tem ponovno »napolnili baterije« za nadaljnje uspešno delo ter hkrati vsaj začasno zaustavili svoje izgorevanje.

Letošnji predavatelji so udeležencem ponudili pester izbor tem, ki so se med seboj kar precej razlikovale. Teme, ki so zajemale različne – z našim delom povezane vsebi-

ne – od predstavitev novosti (kot so portfolio, youtube, interaktivna tabla), nasvetov za izboljšavo, poenostavitev ali popestritev učiteljevega vsakdana, do primerov dobre prakse, raziskav ter inovativnih pristopov k podajanju določenih vsebin, poučevanju določenih veščin oziroma pri delu z določeno starostno skupino. Ravno zaradi tega, je imel vsak od udeležencev na tej IATEFL konferenci moč izbrati takšne vsebine, ki so zanj zanimive, uporabne ter primerne za njegovo nadaljnje delo.

Hkrati pa je bil ta dogodek tudi priložnost za vse tiste, ki imajo primer dobre prakse ali pa so pri svojem delu inovativni, ki si upajo razmišljati izven danih okvirjev (na to temo je bilo tudi sobotno predavanje Andrewa Wrighta) ter s tem popestriti učne ure, jezik pa približati svojim ciljnim skupinam oziroma so opravili raziskavo, da predstavijo svoje delo ter spodbudijo druge, da tesno sledenje zgolj in samo danim učbeniškim kompletom ni edini možni način poučevanja tujega jezika. Zato je bilo število delavnic in predavanj kar veliko. Včasih pa se je bilo iz ponujenega izbora precej težko odločiti, katero obiskati.

Konference sem se udeležila v različnih vlogah – v vseh sem bila nad njo ter nad samim potekom dela in srečanj navdušena.

Kot **udeleženka** sem prisostvovala mnogim uporabnim in raznolikim delavnicam ter številnim navdihujočim plenarnim predavanjem. Tudi ostale aktivnosti, tako družabne kot kulturne in tiste rahlo založniško obarvane, so bile vsekakor vredne udeležbe.

Med predavanji je bilo mnogo takšnih, ki so poslušalcu vede ali nevede ponudili kar nekaj idej, ki jih bo lahko uporabil pri svojem delu. V četrtek je bilo takšno predavanje prav gotovo tudi Dramske dejavnosti Dr. Klutza, ki je bilo namenjeno posebni interesni skupini, in sicer za zgodnje poučevanje angleščine. Tu so bili predstavljeni načini podajanja snovi preko igre oziroma dramske igre. Kako vključiti gibanje, zgodbe, različne tipe lutk in gledališča v samo poučevanje tujega jezika so bili zanimivi sestavni deli teh dveh ur, ki sta minili presenetljivo hitro.

Swoosh, wow in boing so bili nekateri od izrazov, ki smo jih spoznali pri vključevanju gibanja in s tem ustvarjanju sproščene atmosfere v razredu. Te tri besedice, čeprav izmišljene in brez pravega pomena, so se mi vtisnile v spomin predvsem zaradi gibov, ki so jih spremljali. Prav zaradi teh pa se mi zdijo tudi odlični opis za poučevanje tujega jezika oziroma dela v razredu. Kar sledi je moja interpretacija omenjenih besed. Swoosh, ki ga spremlja zamah z rokama v obliki valov, simbolizira pretok znanj oziroma veččin pri poučevanju. Wow, čigar spremljajoči gib sta pred telesom postavljeni razprti dlani, predstavlja nekakšno zavoro. Stop oziroma čas, ko se ustavimo, da bi nekaj dodatno razložili ali ponovili. Boing, ob katerem glava naredi gib, kot da se je odbila najprej od ene in nato še od druge strani, pa osvojitev določenih informacij ali veččin. Te gibe je možno interpretirati tudi povsem drugače – npr. kot tri različne tipe učencev, s katerimi se dnevno srečujemo pri poučevanju tujega jezika. Swoosh so učenci, ki podano snov sprejmejo ter jo potem nadgradijo. Imajo zanimanje za jezik in želijo »odnesti« od danih ur čim več. Wow so učenci, ki imajo nek odpor oziroma zavoro pri učenju tujega jezika. Se ne navdušujejo nad njim, ker so prepričani, da to ni za njih. Boing pa so tisti učenci, ki dobesedno vpijejo podano snov in jo potem v takšni obliki tudi sami uporabljajo, to je brez nadgradnje. Seveda pa lahko te tri gibe vidimo tudi le kot gibe, ki pomagajo sprostiti učenca in ga tako pripraviti na samo podajanje snovi.

Prav ta širina ter številne možnosti interpretacije praktično vsega kar podajamo skozi dramsko igro, me je že pred leti pritegnila, tako da jo do neke mere tudi sama uporabljam pri svojem delu. Ta igra, v najrazličnejših možnih oblikah, se je izkazala za odlično sredstvo motivacije ter približanja tujega jezika učencem.

Petkovo predavanje Piotra Steinbricha o **PPP** paradigmi oziroma predstavitvi, vaji ter samostojni uporabi, ki je nekakšno vodilo večine ur pouka ter tudi zaželeno ogrodje vsake učne priprave, je bilo vse prej kot dolgočasno in neuporabno. Bilo je zelo navdihujoče, prava motivacija za nadaljnje delo – vsaj do konca tega šolskega leta, če ne celo dlje. Kot ve večina učiteljev, je sama paradigma malce pomanjkljiva in pozablja na eno od najpomembnejših sestavin učnih ur pri poučevanju tujega jezika – povratno informacijo. Ta je ključna za samo razumevanje ter hkrati zahteva primerne in življenjske pogovore oziroma kontekste. Osebnostno mi je bilo zelo zanimivo videti napredek, ki je bil dosežen na področju poučevanja tujega jezika, še posebej na področju pisanja učbenikov. Zelo sem se zabavala ob primeru poučevanju kazalnih zaimkov ter uporabi glagola biti (tvorjenje vprašanj in odgovorov) iz učbenika *The English Course*, ki je izšel leta 1965. In sicer:

» ...

John: Is this a book, Mary?

Mary: No, John. This is a door.

John: Is this a table, Mary?

Mary: No, John. This is a book.

John: Am I a man, Mary?

Mary: Yes, John, you are a man, and I am a woman.»

To je le kratek izsek iz sicer zelo dolgega pogovora, ki je verjetno imel namen naučiti primerno uporabo izbranih slovničnih struktur, vendar brez pravega konteksta in je zato izzvenel neživljenjsko. Ob sodobnejših primerih pa je vsak udeleženec dobil kakšno idejo, ki jo bo lahko uporabil pri svojem delu. Pester izbor gradiv, tako pri učbenikih kot internetnih vsebinah, revijah ter ostalih medijih, omogoča učitelju, da podajanje določene snovi popolnoma prilagodi obstoječim razmeram in potrebam. Primer takšnega gradiva je prav gotovo tudi zgodba o Neillu Armstrongu ter njegovih besedah: »pa srečno, g. Gorsky«. Vodilo pri poučevanju in podajanju snovi je po njegovih besedah tudi poenostavljanje, vendar le do določene mere. V pomoč pri tem nam je lahko Einsteinov rek: »Poenostavite stvari kolikor je le mogoče, a ne več.«

V petek je imel predavanje tudi Mark Andrews, ki je poudaril pomen poučevanja, kjer je v središču učilnica kot celota (z vsem kar nudi) in ne učitelj oziroma učenec. Pri poučevanju se srečamo tako s socialnimi zahtevami kot pedagoškimi, najbolje pa je takrat, ko se le te združijo oziroma prekrivajo. Takšno podajanje snovi ima, po njegovih besedah, največji učinek. Presenetila me je predvsem izkušnja, ki jo je delil z nami. Njegov znanec mu je dejal, da se je zamislil nad nečim, kar mu je povedal eden izmed njegovih učencev. Ta učenec je rekel: »In class, I have to powerdown.« Torej, v razredu dela manj kot drugače, je pasiven in ni potrebno, da se odziva oziroma sodeluje. Vprašala sem se, ali je to res. Doma so vajeni pretoka informacij tako preko knjig in oseb kot tudi televizije, interneta in druge tehnologije. V razredu pa je uporaba tehnologije pogosto zelo omejena. Res pa je, da lahko za delo motiviramo učence tudi drugače – torej ne le s tehnologijo. V razmislek pa le še ena od njegovih misli: »Ne podcenjujte svojih učencev, zmožni so mnogo bolj, kot si vi predstavljate.«

Sobotno dopoldansko predavanje je bilo predvsem predstavitev sprememb na področju poučevanja tujega jezika. Gary Anderson je pod naslovom English profile govoril o spremembah, ki bodo tudi del novih učnih načrtov za angleščino. Nič več ne bo temeljnih znanj in nadstandarda, ampak bo postopno osvajanje šestih različnih nivojev, in sicer A1, A2, B1, B2, C1 in C2. S temi novostmi se že dve leti seznanjamo na raznih mentorskih mrežah in izobraževanjih.

Večerno predavanje pa je pozivalo udeležence, naj razmišljajo tudi izven danih okvirjev, naj si upajo več in naj uvajajo novosti. Andrew Wright je ob tej priložnosti tudi povedal nekaj svojih izkušenj, zgodb ter celotno predavanje, ki je izhajalo iz obsežnih raziskav, navezal na osebne izkušnje ter s tem približal tematiko tudi drugim.

V petek in soboto je bilo tudi precej vzporednih predavanj in delavnic. Vseh se, žal, ni bilo mogoče udeležiti. Izbor je bil raznolik in prav vsak je v njem lahko našel kaj zase. Sama sem se udeležila:

- dramskih delavnic;
- delavnic za zgodnje poučevanje angleščine preko zgodb in podobnih gradiv;
- delavnice z uporabnimi nasveti, kako začeti oziroma kako končati neko uro/snov (izredno zanimivo podano s strani Geoffa Hardcastla);

Slika 1 – v krogih; praksa G. Hardcastla

- delavnice o tem, kaj lahko storimo z besedili (Mojca Belak je resnično motivirala vse prisotne, da pri svojem delu uporabijo predstavljene aktivnosti in s tem razgibajo pouk);

Slika 2 – M. Belak predstavi uporabne pristope

- delavnice o kulturnem ozaveščanju preko pripovedovanja šal, ki je temeljila na primerjavi šel o Škotih in Slovencih (skozi humor lahko podamo marsikaj, tudi kulturne razlike in spoznavanje neke kulture nasploh je možno na ta način; v to je udeležence še dodatno prepričala Kirsten Hempkin);
- delavnice, ki je prepričala še tiste najbolj skeptične, da je poučevanje slovnice lahko tudi zabavno;
- delavnice, ki je predstavila raziskavo z zanimivim naslovom, in sicer Dolgčas v učilnici tujega jezika angleščine – rezultati so bili do neke mere pričakovani, vsekakor zanimivi, sama tema pa je sprožila tudi debato med udeleženci.

Bile so tudi delavnice, ki sem se jih želela udeležiti, pa mi zaradi precej natrpanega urnika žal ni uspelo. Tako nisem podrobneje spoznala na primer: uporabe youtube kot materne govorca v učilnici, raznolikih načinov poučevanja poslovne angleščine ali pa poučevanja *Varuha rži* preko glasbe (sama knjiga je vsekakor zanimiva, pred leti me je navdušil tudi o njej narejeni strip, kjer so lego »strički« predstavljali osebe iz Salingerjevega *Varuha rži*, tako da bi bilo zanimivo spoznati še kakšen inovativen pristop k podajanju te klasike slovenskim najstnikom).

Prav tako pestro in vsekakor udeležbe vredno je bilo tudi večerno druženje.

Slika 3 – sprostitveni večer; spoznavanje

Od sproščujočega četrtkovega večera, petkovega večera s pripovedovanjem zgodb, ki sta mu sledili tombola in zabava do sobotne predstavitve Irske, seveda skozi oči Irke, ter irskega večera, pred njim pa je bila tudi predstava Dr. Klutza – ki je odličen uvod v poučevanje angleščine, torej za tiste najmlajše, saj lahko tekom predstave osvajajo tudi njim tuj jezik angleščino. Čeprav udeleženci nismo bili prava ciljna publika, smo se zlahka vživeli v dane vloge in se do solz nasmejali, hkrati pa spoznali malce druga-

čen način za zgodnje poučevanje angleščine. Če ob vsem zgoraj naštetem na tomboli zadeneš še slovar ter doživiš pravi irski večer (glasba, dobrote ter dobra družba), si kot udeleženec lahko samo navdušen.

Kot **predavateljica** sem svoje delo in izkušnje predstavila mednarodni publikii, ki je moje stroke, zato je bil to zanimiv izziv predvsem pa izvrstna izkušnja. Kljub temu da je bila to prva takšna izkušnja, ki jo je spremljalo malce treme – če ne zaradi drugega pa zaradi datuma, petek trinajsti – je sam občutek med in po fenomenalen.

Slika 4 – Tjaša Lemut Novak – predavateljica

Biti v družbi ljudi, ki poznajo to področje, delijo z drugimi svoje izkušnje ter so prav tako odprti za novosti, jih znajo ceniti ter prilagoditi tako, da ustrezajo njihovim potrebam in razmeram, je tisto, kar bi bilo škoda zamuditi.

Kot **anglistka** sem uživala v konverzaciji s strokovnjaki z mojega področja s celega sveta (npr. Anglije, Avstralije, Irske, Škotske, Amerike, mnogih držav srednje in vzhodne Evrope itd.) ter tudi izmenjavi izkušenj in mnenj drugih anglistov iz Slovenije, ki jih je bilo na tej konferenci kar precej. Seveda ni pogovor tekkel le o praksi, uvajanju novosti, tehnologije ter hitro se spreminjajočih učbeniških kompletov, ampak tudi o spremembah učnega načrta, šolskem sistemu in vlogi našega predmeta v njem. Primerjava dela z nadarjenimi ter tistimi s posebnimi potrebami je bila tema mnogih pogovorov, ki so pogosto ugotovili, da je znatno manj časa, priložnosti in poudarka namenjeno prvim. Zakaj, je bilo vprašanje, na katerega je bilo težko odgovoriti. Morda bo drugače v bodoče.

Kot **pedagog** sem našla nove zanimive pristope ter ugotovila, da so tudi moji pristopi pozitivno sprejeti in inovativni. Samo druženje je bilo zelo pomembno in v celoti sem izpolnila vodilo letošnje konference, ki je bilo: »RECHARGING THE BATTERIES OF/FOR SUCCESS«.

Skratka, anglisti in anglistke, ki do sedaj še niste vedeli, kakšni so razlogi ZA udeležbo na IATEFL konferencah, v tem članku jih lahko najdete kar nekaj. Ker bo tudi naslednja IATEFL konferenca v istem ambientu ter podobnem času – torej sredi marca 2010, vas vabim, da se je udeležite ter se sami prepričate o resničnosti teh razlogov in hkrati napolnite svoje »baterije«. Naj ne zmagaja izgorevanje, zmagajo naj izkušnje, znanje ter druženje.

Za konec pa še pregovor, s katerim se v celoti strinjам:

*»Lahko pozabijo, kar ste jim povedali,
nikoli pa ne bodo pozabili,
kako so se počutili zaradi vas.«*

Torej, naredite nekaj za svoje počutje, saj je od njega odvisno, kako se počutijo tisti okrog vas.

Prelovčeva 9, 5280 IDRİJA

Telefon: 05 372 66 00

faks: 05 377 35 80

MESTNI MUZEJ IDRİJA

E-mail: tajnistvo@muzej-idrija-cerkno.si

Internet: www.muzej-idrija-cerkno.si

Urnik ogledov: vsak dan 9.–18. ure

Na idrijskem gradu Gewerkenegg vas vabimo na ogled stalne razstave **Pet stoletij rudnika živega srebra in mesta Idrije**. Učna ura je namenjena pridobivanju osnovnega znanja o Idriji: geografski umestitvi na zemljevidu, kronološkem pregledu bogate zgodovine mesta in rudnika, s poudarkom na spoznavanju kemično-fizikalnih lastnosti živega srebra in tehniški dediščini rudnika. Učenci in dijaki se seznanijo tudi s socialno zgodovino rudarske Idrije, predvsem z njenimi posebnostmi, od kulinarike do idrijskih čipk. Tem je namenjena **nova stalna razstava Idrijska čipka, z nitjo pisana zgodovina**, na kateri pripovedujemo zgodbo o ročno klekljani idrijski čipki, ki se ponaša z večstoletno tradicijo.

Profesionalni in osebnostni razvoj vzgojitelja – pot do dviga kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela

Anka Ašenberger, vzgojiteljica Vrtca občine Žalec, enota Trje

V članku želim približati pomen prepoznavanja in ozaveščanja kompetenc vzgojitelja vzornika ter predstaviti lastno pot profesionalne in osebne rasti.

Ključne besede

Razvoj kompetenc v povezavi s kakovostjo, strokovna rast, trajnostni razvoj.

UVOD

»Skoraj vsi strokovnjaki za predšolsko vzgojo se strinjajo, da je vzgojiteljčina vloga osrednjega pomena za učinkovitost programa predšolske vzgoje.« (Bahovec, Kodelja, 1996, str. 64). Bogate izkušnje, ki sem jih pridobila ob vodenju oddelkov različnih starostnih skupin, so mi v veliko pomoč. Ko se večkrat ozrem na prehojeno pot lastnega strokovnega in osebne razvoja, ugotavljam, da sem v tem času pridobila mnogo znanja in razvila sposobnosti za prepoznavanje lastne vloge in izboljševanje prakse v vzgojno izobraževalnem procesu.

Ugotavljam, da sem imela v okviru zavoda ves čas dovolj možnosti za dodatno strokovno izobraževanje, dovolj spodbud in izzivajočih dejavnosti, v katere sem se imela možnost vključiti. Potrebni so bili koraki, da sem bolj pogumno in s pozitivno naravnostjo prevzela vodenje aktiv ali kakšne delavnice. Šele sedaj vem, da je potreben čas, proces, ki te vodi do spoznanja, da šele s prevzemanjem odgovornosti začneš odkrivati svoje prednosti in slabosti.

Dodatna strokovna izobraževanja z novimi pristopi in metodami dela so mi bila v spodbudo in pomoč pri širjenju lastne razgledanosti, radovednosti, kritičnega razmišljanja in odpravljanja predsodkov. Čeprav nimam

višjega strokovnega naziva, sem v devetindvajsetih letih, z aktivnim sodelovanjem na strokovnih izobraževanjih dobila odgovore, kako izboljšati lastno prakso in širiti avtonomijo vzgojitelja. Pridobila sem znanje in sposobnosti za bolj poglobljeno razmišljanje o poučevanju, uporabi strokovnega znanja v odnosih z otroki, starši in sodelavci na nivoju enot in celotnega zavoda. Pridobljeno znanje poskušam uporabljati v različnih situacijah, mnogo lažje sprejemam odločitve in kritično razmišljam o svoji praksi. Zavedam se, da moram izhajati iz otrokovih pravic in slediti smernicam, ki po ugotovitvah Eve D. Bahovec in Zdenka Kodelja (1993) vodijo k spremembam v naših vrtcih. Zato sem v zadnjem času namenila več pozornosti prav iskanju strokovne širine.

Kot navaja mag. Betka Vrbovšek v uvodniku revije Vzgojiteljica, se moramo nenehno zavedati, da otroci z odraščanjem v življenje odnašajo vtise lepega in spodbudnega ali pa grdega in nesposobnega okolja in odnosov.

Vsak strokovni delavec je na dobri poti profesionalnega razvoja takrat, ko začne zaznavati reakcije otrok in se zavedati odkod izvirajo (Vonta, 2005).

Prepričana sem, da smo pridobili dovolj znanja za strokoven pristop k vrednotenju svojega dela, težko pa si priznamo napake v določenem ravnanju ali celo nočemo o njih razmišljati, če se hkrati ne zavedamo vpliva subjektivnih teorij. Zato sem si sama izdelala svojstveno

implicitno teorijo o otrokovem odraščanju, odnosih, reševanju problemov, ki jo še izpopolnjujem. To mi pomaga, da lažje sprejemam dodatne zadolžitve, sem bolj pozitivno naravnana pri delu, problem sprejemam kot izziv in priložnost za učenje.

Novejša znanja, ki jih pridobivamo z aktivnim vključevanjem v študijske skupine, spremljanja ter predstavitev lastnih prispevkov uspešne prakse na posvetih in aktivno sodelovanje na strokovnih aktivih, nam pomagajo ozaveščati spoznanja o vidikih razvoja predšolskega otroka in njegovih kompetenc. Vzgojiteljice in vzgojitelji moramo z veliko mero občutljivosti slediti potrebam otrok, staršev, slediti razvoju vsakega otroka ter v vzgojno-izobraževalni proces vključevati nove metode dela in nove pristope.

MOŽNOSTI LASTNEGA UČENJA

Ob ciljno naravnanim skupnem načrtovanju in upoštevanju razvojno procesnega vidika ter dobri organizaciji in izvedbi vzgojnega dela se vsakodnevno učimo tudi sami.

»Le avtonomen vzgojitelj lahko vzgaja avtonomnega otroka. Eden pomembnih kazalnikov kakovosti v vrtcih pa predstavlja odzivnost vrtcev na potrebe staršev« (Kroflič, 2005, str. 1). Raziskovalne naloge ali projekti, ki jih izvajamo v oddelkih, zahtevajo mnogo dodatnega dela in dobre volje. Tudi sama sem ob izvajanju lastne raziskovalne naloge z naslovom »Pomen ozaveščanja gospodarnega ravnanja z odpadki v gospodinjstvu« pridobila nova znanja in različne spretnosti za poglobljanje tem. Otroci so se učili s svojim delom, razvijali ustvarjalne dejavnosti, bili aktivni pri iskanju podatkov, reševanju problemov, poskušanju, analiziranju, postavljanju domnev in imeli možnost soodločanja, preverjanja znanja in predstavljanja rezultatov. S sodelavko v oddelku sva ves čas namenjali posebno pozornost lastni vlogi v otrokovi igri in njegovem raziskovanju. Marjanovič Umek in Zupančič (2001) po E. Wood in J. Attfield (1996) poudarjata, da so za kakovostno igro v vrtcu potrebni ustrezni pogoji, ki jih uspešno zagotavlja le visoko usposobljena vzgojiteljica. Pri takšnem načinu dela ne gre brez upoštevanja vseh elementov uspešne prakse ter zaupnega sodelovanja otrok in odraslih. Tako se ti zgodi, da začneš tudi sam razmišljati poglobljeno, vprašanja in problemi postajajo izziv, svoje želje, da jih uspešno rešiš, pa prenašaš na otroke. Povratne informacije s strani staršev so vselej spodbudne. Ugotavljajo, da otroci na ta način pridobivajo bogate življenjske izkušnje. Sam pa ob vodenju izvedbenih dejavnosti postajam bolj odprt in dovzeten za nove poglede. Izkušnje so nam postale del učenja, v okviru akcije pa smo se pridružili osnovni šoli Trje pri ločenem zbiranju odpadnega papirja, baterij in kartuš.

Katerim kazalnikom obvladovanja lastnih kompetenc namenjam največ pozornosti?

Zavedam se, da moram biti v vsakem trenutku dobra opazovalka, poslušalka in usmerjevalka. Skrbim, da se moje obzorje znanja širi, saj se s tem bolj pravilno odločam. Sproti ugotavljam, kaj mi povzroča težave ali me ovira na poti strokovne in osebnostne rasti. Mnoge stare vzorce vedenja pod vplivom stališč, navad, sem zamenjala z dobrimi in mi prinašajo več zadovoljstva. Iščem različne vire informacij za vsakodnevno kritično vrednotenje svojega dela. Pri komunikaciji z otroki, starši ali sodelavci izražam spoštovanje, razumevanje, podpiranje, sprejemanje. Učim se spoštovati svobodo in avtonomijo drugih in ob tem spoznavam sebe. Poskušam razmišljati poglobljeno in več časa namenjati učinkovitim dejavnostim ter novejšim pristopom učenja, ki omogoča dovolj eksperimentiranja in raziskovanja. Razvijam pozitivno naravnost do dela, odnosov in problemov, ki jih želim bolje spoznati in začeti reševati, četudi so širše narave. Učim se biti dosledna do sebe, tako pa lažje obvladujem strah in razvijam pozitiven odnos do avtoritete. S tem ko se nenehno učim, razvijam večjo samostojnost in samovrednotenje.

Z dodatnim strokovnim izobraževanjem in samoizobraževanjem razvijam kompetence za kakovostno učenje. Kot mentor poskušam prenašati lastno znanje na mlajše in se ob tem učim kakovostne refleksije. Učim se spoštovati lastne ter vrednote drugih, delati etično dobro in veliko in tako postajam bolj zadovoljna.

Kurikulum kot nacionalni dokument mi omogoča na izvedbeni ravni dovolj lastne avtonomije, da s sodelavko v tandemu nudiva otrokom dovolj pestrih dejavnosti s sodobnimi oblikami in metodami dela. Kritiko poskušam sprejemati kot možnost učenja.

Razvoj lastnih kompetenc mi pomaga, da lažje odčitavam potrebe otrok, jim nudim pomoč in podporo, ali pa se umaknem, ko me ne potrebujejo.

Zavedam se, da se otrok uči s posnemanjem in vzgledom. Iskrena komunikacija odraslih, ki temelji na medsebojnem podpiranju, razumevanju in sprejemanju, mu zagotavlja varnost in toplino. Vesela sem, da mi je uspelo pomembne ugotovitve in smernice strokovnjakov ozavestiti in ponotranjiti ter me odslej bolj varno vodijo na poti profesionalnega razvoja.

ZAKLJUČEK

Vem, da me na poti vseživljenjskega učenja čakajo mnoge zanimive ugotovitve in izzivi.

Sodoben čas postavlja pred vse strokovne delavce mnoge nove zahteve. Potrebno je razvijanje kompetenc za razvojno procesno načrtovanje, učinkovito poučevanje ter razvijanje kompetenc za profesionalni razvoj in sodelovanje.

V prihodnosti želim pri sebi razvijati pogum za iz-

ražanje in strokovno utemeljevanje lastnih pogledov in ugotovitev, v zvezi s prakso, reševanjem problemov ter vzpostavljanjem dobrih odnosov. S pridobljenim strokovnim znanjem in sposobnostmi pa morda vplivati na izboljšave na področju vzgojno-izobraževalnega dela. Zato se zahvaljujem vsem, ki ste in še spodbujate ter podpirate našo strokovno rast in osebnostni razvoj.

Literatura:

1. Bahovec, E. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Bahovec, E. (1996). Vrtci za današnji čas. Ljubljana: Center za kulturološke raziskave pri Pedagoškem inštitutu.
3. Kroflič, R. (2005). Strokovna avtonomija vzgojiteljica. Ljubljana: Skupnost vrtcev Slovenije.
4. Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (2001). Psihologija otroške igre: od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
5. Vonta, T. (2005). Profesionalni razvoj vzgojiteljice v funkciji njene avtonomnosti. Ljubljana: Skupnost vrtcev Slovenije.
6. Verbovšek, B. (2007). Uvodnik. Vzgojiteljica (3), str. 3.

Dušan Merc: Resničnostna predstava in utopija

Za vsako družbo je pomembno, da probleme vzgoje in izobraževanja vedno znova preišča in osmišlja, da se neprestano sprašuje o ciljih delovanja njenih vzgojno-izobraževalnih ustanov, zakonodaje, ki jih definira, in o vprašanih svobode vsakega posameznika.

V šestih esejih pod skupnim naslovom **RESNIČNOSTNA PREDSTAVA IN UTOPIJA** (eseji o pedagogiki) se avtor ukvarja s problemi odnosov med državo in šolo, med starši in šolo ter med učenci. Avtor pokaže na pogosto težavna in paradoksalna razmerja med otroki in državo, med učitelji in državo oziroma oblastjo.

Vprašanja o pravici države, da kreira vzgojo otrok, pravici staršev, da posegajo v vzgojo in v odnos države do otrok, ter vprašanja o uspešnosti vzgoje in izobraževanja, so bistvo pričujočih esejev. Poleg neprestanega spraševanja in realitviziranja pomena vzgoje in izobraževanja, je iz teh esejev jasno vidno, da je svet brez vzgoje, v katerem živimo, še bolj brezupen. Poleg avtorjevega rahlega in neprikritega posmeha šoli je jasno tudi, da samo javna šola lahko zagotavlja relativno svobodo vsem, ki se je dotikajo: staršem in seveda učencem. Kljub mnogim težavam in skepsi je za avtorja esejev javna šola še vedno najbolj zdrava oblika šolanja otrok oziroma mladih državljanov.

V vseh šestih esejih je vidno, da avtor verjame v učenca in da problematizira vlogo ideologije, države in učitelja, medijev in vzgojnih načel šole in staršev. Včasih nekoliko trpka ironija in tudi neprikrita radost zaradi razvrednotenja in razgaljanja nekaterih na videz pomembnih in nespremenljivih temeljev vzgoje in izobraževanja naredi eseje berljive in zabavne.

Za nasilje zaprto, s knjigo odprto

Tanja Bogataj, Osnovna šola Šenčur

Šola je izjemno pomemben dejavnik otrokovega razvoja, zato imamo učitelji zagotovo velik vpliv na vsakega posameznega otroka, ki ga poučujemo. Žal je proces socializacije v današnjem času v šolah precej zapostavljen. Učitelji smo po mnenju Jurišičeve preveč osredotočeni na otrokov intelektualni razvoj, kar se popolnoma strinjam (Jurišič, 1999, str. 11). Dejstvo je, da je razvoj socialnih veščin zelo pomemben za uspešen odnos z vrstniki in nenazadnje tudi za otrokov intelektualni razvoj. Ko sem spoznala učence 2. a razreda, sem ugotovila, da bodo dosegli maksimalni intelektualni razvoj samo, če bodo odnosi med njimi urejeni, če bo razredna klima primerna. Jurišičeva daje velik poudarek metodi modifikacije vedenja, ki je v svetu zelo aktualna (Jurišič, 1999, str. 112). Pravi, da učitelji potrebujemo programe, ki bodo kompleksni in uporabni pri vsakodnevem delu, sestavljeni pa naj bi bili iz več tehnik, saj le tako lahko nezaželene vzorce učencev spremenimo v zelene. Zato sem skušala zasnovati projekt na tej osnovi, hkrati pa sem želela to povezati s pravljico, kajti kot pravi Zalokar Divjakova, je poslušanje pravljic za otroka ena izmed najboljših razvojnih spodbud, saj v pravljici spozna smisel vrednot, kot so: pravica, krivica, duhovnost, ljubezen, sovraštvo, dobrota, pogum (Zalokar Divjak, 1996, str. 52). Pravljica je odlično izhodišče za razgovor, pri čemer otrok čustveno, intelektualno, socialno in moralno dozoreva (Zalokar Divjak, 1996, str. 53).

PREDSTAVITEV INOVACIJSKEGA PROJEKTA

Inovacijski projekt »Za nasilje zaprto, s knjigo odprto« je bil ciljno vsebinsko in časovno (mesečno in tedensko) zasnovan z različnimi dejavnostmi, ki jih lahko ponudimo učencem v 1. triletju osnovne šole, pri čemer je osrednja dejavnost osredotočena na branju in interpretaciji pravljic. Cilj dejavnosti, kot so socialne igre, igre vlog, pogovori, likovno ustvarjanje, dramatizacija, evalvacija itd., je bil razvijati socialne veščine in posledično izboljšati razredno klimo. Projektne vsebine smo izvajale eno šolsko leto z učenci 2. razreda devetletne osnovne šole na Osnovni šoli Šenčur. V projektne skupini smo sodelovale tri različne strokovne delavke: vzgojiteljica Andreja Kolander, specialna pedagoginja Maša Gril in jaz kot učiteljica. V začetku šolskega leta je bilo med učenci veliko verbalnega in fizičnega nasilja, zato smo se odločile za izvajanje konkretnih dejavnosti, ki so pripomogle k boljši socialni klimi. S pomočjo metode pogovora in vsakodnevnega zbiranja podatkov smo na koncu šolskega leta ugotovile, da

se je razredna klima izboljšala (med učenci je bilo manj nasilja, več sodelovanja in strpnosti do sošolcev, boljše počutje učencev, razvoj empatije pri posameznikih). Z učenci smo ob koncu projekta pripravili kratek program in predstavitev za starše ter zabavo v pižamah, kar je bil izjemen dogodek in zanimiva nagrada za vse, ki smo se trudili za boljše počutje v razredu.

Inovacijski projekt je potekal tudi v sodelovanju s starši in vodstvom šole. V mesecu septembru smo organizirale roditeljski sestanek za starše in jim predstavile projekt. V mesecu aprilu sem pripravila kratko predavanje o nasilju in povzetek iz knjige Mala knjiga za velike starše. Konec meseca maja smo povabile starše na roditeljski sestanek, kjer smo predstavile končne rezultate projekta in pripravile razstavo naših izdelkov. Vsak mesec so učenci dobili eno domačo nalogo, pri kateri je bilo potrebno sodelovanje s straši. Gospa ravnateljica je spremljala projekt na tak način, da nas je obiskala pri določenih dejavnostih in imeli smo vso njeno podporo.

IZVAJANJE PROJEKTA

V prvi fazi smo določile cilje projekta. V nadaljevanju smo določile okvirni časovni in vsebinski raspored dejavnosti, s katerimi želimo razvijati socialne veščine. Odločile smo se za vsakomesečno tematiko (npr. o prijateljstvu, o hvaležnosti, o pravicah itd.), ki naj bi bila rdeča nit celotnega mesečnega dogajanja. K vsaki tematiki smo nato izbrale pravljičico in dejavnosti. Vse to smo zapisale v knjižni obliki. Pripravile smo si seznam literature (Tabela št. 1).

mesec	tema	dejavnosti	knjiga
september	To smo mi	branje, socialne igre, likovna dejavnost, evalvacija	<i>Vsi za enega, eden za vse</i>
oktober	Rad sem prijatelj	pogovor, branje, socialne igre, evalvacija	<i>Maja išče prijateljico</i>
november	Imam pravice in dolžnosti	igra vlog, pogovor, ustvarjalna dejavnost, branje, evalvacija	<i>Mandi</i>
december	Čutim čustva v sebi	brainstorming tehnika, branje, socialne igre, evalvacija	<i>Zaljubljeni krokodilček</i>
januar	Moč misli in besed	socialne igre, branje, likovno ustvarjanje, evalvacija	<i>Zverjasec</i>
februar	Odnos do narave	obisk zbirnega centra, ustvarjalno delo, branje, evalvacija	<i>Zeleni otok, sivi otok</i>
marec	Hvaležen sem	branje, pogovor, likovno ustvarjanje, evalvacija	<i>Kdo je na pravil Vidku srajčico</i>
april	Znam odpustiti	pogovor, igra vlog, branje, evalvacija	<i>Franček odpusti</i>
maj	Želim si ... nastopati	dramska igra in nastop za starše	<i>Pazi se velike zlobne igre</i>

Tabela št. 1

Pomembno se nam je zdelo tudi, da načrtujemo delo z učenci: na koncu meseca smo imeli z učenci vedno skupinsko evalvacijo, kljub temu da smo vsakodnevno spodbujale samevalvacijo vedenja učenca. Težile smo k nagrajevanju ustreznih vedenjskih vzorcev (pohvale, pogovori o počutju, izražanje mnenj učencev itd.). Z vsakodnevnim beleženjem podatkov o tem, koliko individualnih pogovorov sem opravila z vedenjsko problematičnimi otroki na mesec, smo kasneje ugotovljale, kakšen je bil njihov razvoj socialnih spretnosti in hkrati kako je to vplivalo na celotno razredno klimo. Učenci so bili vedno seznanjeni z vsemi podatki in odkrito smo se pogovarjali o vsem (tudi o težavah, problemskih situacijah, o vedenju posameznika), pri čemer sem kot razrednik večkrat morala paziti na to, da so bili učenci neprizadeti, primerno kritični, objektivni in da nikoli nismo obsojali nekega učenca zaradi neustreznega vedenja, ampak vedenje samo. V fazi izvajanja projekta, (ena ura na teden je bila namenjena samo

projektu – v okviru slovenskega jezika pri čemer sta sodelovali obe sodelavki, vse ostale dejavnosti sem prilagajala učnemu načrtu), ki je pravzaprav potekala skozi celoten učni proces, so bile izvedene skoraj vse dejavnosti, ki so zapisane v projektu.

Delo je temeljilo na: *medsebojnih pogovorih, uporabi preprostih navodil, navajanju na strpnost do drugačnih, na pohvali otrok za dobra dela, vzpostavitvi pozitivne samopodobe otrok in občutku pripadnosti skupini.*

Dejavnosti, ki smo jih izvajali v razredu: *branje različnih pravljičic, zgodb, likovno ustvarjanje, socialne igre, igra vlog, pogovor, diskusija, evalvacija.*

Dejavnosti članic projektne skupine: *srečanje vsak mesec, analiza dela: pogovor, kako delo poteka, kaj je dobro, kaj ne, izboljšave (vsaka pove svoje mnenje, iščemo kompromise), urejamo fotografije, slikovno gradivo, material, pregledamo načrt za naprej, največ pozornosti posvečamo temu, da tematiko povežemo z učnim načrtom, pogovarjamo se o našem osebnoštem razvoju.*

V času izvajanja projekta sem se kot učiteljica razrednega pouka izredno veliko naučila. Menim, da je učitelj tisti, ki močno vpliva na otrokovo vedenje in zato je potrebno, da je najprej učitelj tisti, ki se zna obnašati, ki zna pravilno odreagirati, ki se zna pogovarjati in ki zna težave reševati na miren način. Otroci se ogromno naučijo s posnemanjem, zato je pomembno, da se učitelj zaveda svojih dejanj in reakcij. Potrebno se je stalno izobraževati in se tudi osebno razvijati.

Naučila sem se: *z učenci se pogovarjati polglasno, uporabljati "zvonček" za umiritev situacije, učencem namenjati več spodbudnih besed, ne dopustiti, da čustva premagajo razum, biti tudi sama najboljši zgled učencem (npr. če naredim napako, se jim opravičim), obvladati jezo.*

PRIMER DEJAVNOSTI

a) Tema meseca januarja: MOČ MISLI IN BESED

b) Cilji dejavnosti:

- učenci spoznajo, da je pomembno, kaj mislimo in izgovorimo;
- razumejo bistvo pozitivnih in negativnih sporočil, ki jih dajemo drugim;
- pripovedujejo lastna doživetja ob sprejemanju različnih besed;
- povezujejo literarno besedilo s svojimi izkušnjami;
- razumejo motive za ravnanje književne osebe;
- znajo obnoviti zgodbo;

- znajo kritično vrednotiti lastno prizadevanje za sodelovanje pri temi.

c) Potek dela po tednih:

1. teden: socialne igre

Dobro v nas

vsak od nas z lista papirja izdela harmoniko, na zgornji trak zapiše svoje ime in harmoniko preda svojemu levemu sosedu. Ta pove eno lepo lastnost tistega učenca, čigar ime je na vrhu. Harmonika naj bo vedno zložena.

Pogovarjamo se z učenci:

Ali vam je bilo težko poiskati eno dobro lastnost za sošolca? Kako ste se počutili, ko ste se vendarle spomnili nekaj povedati? Ali se strinjate, da premalokrat povemo kaj lepega tudi tistim, s katerimi nismo najboljši prijatelji, pa vseeno živimo z njimi?

Pajkova mreža

Klobčič volne potuje od učenca do učenca (mešano) in vsak učenec tistemu, kateremu pošlje klobčič, pove, zakaj ga ima rad. Nujno je, da vsi začnejo poved: RAD TE IMAM, KER ... Vsak učenec drži volno in tako se na koncu pojavi mreža, ki simbolno predstavlja povezanost med nami.

2. teden: knjiga ZVERJASEC (Julia Donaldson), Mladinska knjiga, 2005

Vprašanja za diskusijo:

Kakšna je miška? Ali se je miška počutila majhno? Kako se to vidi? Kako si je pomagala? Ali se vam zdi, da je velikost pomembna? Kakšna je bila moč njenih besed? Koga vse je prestrašila? Zakaj? Kako se je zgodba končala?

Učenci izdelajo žepno pravljico. Narišejo Zverjasca in potem doma čim večkrat povedo pravljico drugim ljudem (dedkom, babicam, tetam ...). Vsakič, ko povedo pravljico, se jim tisti, ki je poslušal, podpiše zadaj na list in nariše sonček. Domača naloga: starši naj bodo ta teden bolj pozorni na to, da sporočajo svojemu otroku pozitivna sporočila. Učenci nam vsak dan sproti povedo, če so od staršev prejeli kakšno pozitivno sporočilo in kako so se pri tem počutili.

3. teden: pogovor z učenci, igra vlog

Pripravimo lističe, na katerih so napisana negativna in pozitivna sporočila (POZITIVNA SPOROČILA: S TABO MI JE PRIJETNO, RAD SE POGOVARJAM S TABO, VEDNO ME SPRAVIŠ V DOBRO VOLJO, ZNAŠ SE POŠALITI IN NASMEJATI, RAD SE S TEBOJ IGRAM, USPEŠEN SI, ZNAŠ DOBRO POSLUŠATI, PRIJAZEN

ČLOVEK SI, ZANIMIVO JE BITI S TEBOJ, VŠEČ MI JE TVOJ PRIJAZEN ODNOS DO SOŠOLCEV, RAD MI POMAGAŠ; NEGATIVNA SPOROČILA: NEPRIJETNO SE POČUTIM OB TEBI, ZELO ČUDNE IGRAČE IMAŠ S SEBOJ, DOLGOČASIM SE S TEBOJ, LEN SI IN SE NOČEŠ IGRATI, S TABO NISEM RAD V ŠOLI, NEPRIJAZEN SI DO SOŠOLCEV IN MENE, LAŽEŠ MI, PRI GOVORU JECLJAŠ IN SE TI ZATIKA, IMAŠ GRDE COPATE, NE MARAM TE).

Vsak učenec iz vrečke potegne eno sporočilo in prebere besedilo učencu, ki si ga izbere. Povemo, da gre za igro vlog in da je bistvo igre v tem, da začutijo kako doživimo negativno oz. pozitivno sporočilo, kako se ob njem počutimo.

Z učenci se pogovarjamo:

Kako ste se počutili, ko ste slišali negativno sporočilo? Kako pri pozitivnem? Kdo vas največkrat pohvali? Ali ste prizadeti, če vas doma kregajo z grdimi besedami? Zakaj mislite, da starši včasih uporabijo neprimerne besede, kadar vas kregajo? Ali bi vam lahko sporočili to na kak drugačen način? Kako? Koliko pozitivnih in koliko negativnih sporočil dobivate v življenju? Zakaj mislite, da je tako (razlog)? Katera sporočila pa vi izrekate sošolcem? Zakaj? Kdaj? Ali takrat, ko rečete nekaj grdega sošolcu, pomislite, da ste ga užalili?

4. teden: evalvacija

Kaj pomeni pozitivna misel? Ali si občutil, da ima misel moč (če si nekaj res močno želiš, to dobiš, če vse misli usmeriš v to)? Kako si se počutil ta mesec, ko si prejemal pozitivna sporočila od sošolcev? Od koga še pričakuješ pozitivna sporočila (dedki, babice, učitelji)?

ZAKLJUČEK

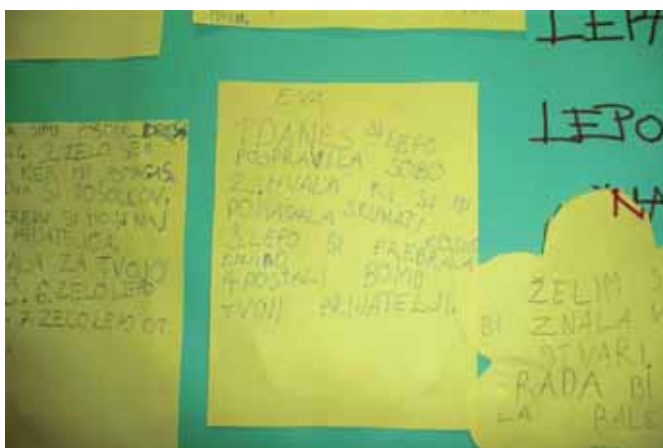
V fazi evalvacije (s sodelavkami smo se dobile najmanj enkrat mesečno na sestanku, čeprav smo praktično sodelovale vsakodnevno) smo s sprotnim zapisovanjem ugotovile, da se je razredna klima na splošno izboljšala. Z individualnimi pogovori z otroki smo spoznale, da so bile dejavnosti učencem všeč, saj so bile prilagojene njihovi starostni stopnji in razvoju. Zelo zanimivo se jim je zdelo, kadar smo določeno konfliktno situacijo (ki je pristna izkušnja učenca in ne vnaprej pripravljena situacija, kar je po mnenju Pergar Kuščerjeve (Pergar Kuščer, 1999, str. 14) pravzaprav idealna vzgojna situacija za empatičnega učitelja, ki pozna zakonitosti kognitivnega, čustvenega in moralnega razvoja otrok) odigrali ponovno in iskali možne rešitve za rešitev oz. preprečevanje takšnih situacij, največje zadovoljstvo pa so izrazili ob zaključku projekta, ko smo pripravili zabavo v pižamah (prenočitev v šoli),

nato pa še kratek program in predstavitev likovnih izdelkov tudi staršem (dramska igrica, deklamacije, glasbeni nastopi). Starši so pohvalili naše delo, na govorilnih urah so večkrat povedali, da jim je projekt všeč in da so zelo zadovoljni, ker v razredu poleg izobraževanja velik del namenjamo tudi vzgojnim tematikam.

UTRINKI

Pridno smo sodelovali ob branju

Lepa beseda lepo mesto najde

Nastopali smo za naše starše

Za zaključek: pižama žur do jutranjih ur

LITERATURA

Zalokar Divjak, Z. *Vzgoja je ... ni znanost*. 1 natis. Ljubljana: Educy, 1996.

D. Jurišič, B. *Zakaj mi to delajo?: Spreminjanje motečega vedenja v šoli s kognitivno modifikacijo vedenja*. 1.natis. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo, 1999.

Pergar Kuščer, M. *Šola in otrokov razvoj: Mlajši otrok v šoli*. 1. natis. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 1999.

Muzej narodne osvoboditve Maribor

Ul. heroja Tomšiča 5, 2000 Maribor

Stalna razstava Industrijski Maribor v 20. Stoletju,
Od Olimpije do Pekinga,
Pisma talcev,
številni pedagoški programi.

Najave na: 02/ 23 52 605

Vsi programi so na voljo na www.muzejno-mb.si

Vzgojna ura

Saša Dernač, OŠ Bizeljsko

Iz ideje učenca o vzgojnem krožku se je oblikovala zamisel o vzgojni uri. Ta ura je postala konkreten del vzgojnega načrta naše šole. Sprejeli so jo učenci, učitelji in starši. Ponuja nam čas, da se lahko pogovarjamo in skupaj poiščemo rešitev. Čas za pogovor postaja dragocen in predvsem pomemben del v vzgoji otrok.

VZGOJNI NAČRT V PRAKSI

O namenu in pomenu vzgojnega načrta smo se na naši šoli veliko pogovarjali in tudi kmalu komentirali, ko smo izvedeli za spremembe, ki nas bodo na tem področju doletele v bližnji prihodnosti. Tako kot vsako novost smo zaposleni različno sprejeli predlog novega dokumenta, ki se pripravlja na vzgojnem področju. Ponavadi so glasnejši tisti s slabimi izkušnjami, kar zadeva novosti, in to je razumljivo. To je pokazatelj, da uvajanje novih načinov, pravil, smernic in podobno najbrž ni najbolje načrtovano na področju šolstva pri nas. Nenadoma nova ideja, pogosto prinesena iz nekega drugega okolja, sicer zaradi potrebe, ki jo terja trenutna situacija, vendar premalo premišljena. In še en birokratski dodatek – tako razmišljamo zaradi že doživetih podobnosti ...

Ne pozabimo, da smo v osnovni šoli in že sama beseda »osnovna« pomeni, da morajo biti zadeve (predvsem za učence) na vseh področjih, tudi na vzgojnem, enostavne, jasne, izvedljive (ne le zapisane), z upoštevanjem doslednosti in enakopravnosti.

Vzgojni načrt pa je vsekakor dobrodošla pomoč, saj smo vzgojno področje dolgo časa preveč zanemarjali.

Z začetkom zbiranja mnenj, idej in predlogov, kako in na kakšen način bi delovali na vzgojnem področju na naši šoli, smo naleteli na zelo različna stališča, od tistih strogih, kjer so poudarjeni vzgojni ukrepi kot edino učinkovito sredstvo, do izredno liberalnih pogledov, kjer se hitro pozabi, kdo je odrasel in kdo otrok. Takšen razpon je bil predvsem pri starših in tudi učencih. Pri slednjih je bilo zaznati, da si želijo red in jasna pravila. Za kršitelje pa so zahtevali vzgojne ukrepe in kazni. Zanimivo idejo v anketi je predlagal učenec, in sicer vzgojni krožek za tiste, ki bi kršili pravila. Vzgojni krožek je sicer zanimiv predlog, ker pa gre pri krožkih predvsem za prostovoljno dejavnost,

verjetno ne bi bilo veliko vključenih, vsaj tistih ne, ki bi »potrebovali« to dejavnost.

VZGOJNI UKREP – VZGOJNA URA

Iz tega se je izoblikovala zamisel o vzgojni uri, ki smo jo poskusno uvedli že v lanskem šolskem letu. Zelo hitro se je razširila novica o vzgojni uri tudi med starši. Med pogovornimi urami je bilo zaznati, da jim ta ura pomeni opozorilo o tem, da je bilo otrokovo vedenje neprimerno. Večina staršev je reagirala v smislu odpravljanja težav. Vzgojna ura je tako postala aktivni del vzgojnega načrta, kot oblika vzgojnega ukrepa s poudarkom na pogovoru in tudi možnost učencev, da se zatečejo po pomoč ali le razgovor o težavah, ki jih imajo. Kar nekajkrat so me presenetili, ko so poiskali pomoč z obiskom te ure in pripovedovali o svojih težavah s sošolci. Predvsem so to učenci višjih razredov. Tako ta ura dobiva več pomenov, ni le vzgojni ukrep ob kršitvi pravil, temveč ena od možnosti za pogovor mladih, ki potrebujejo pomoč ali le nekoga, ki bi jih poslušal. Oblikovali smo nekaj smernic, ki vzgojni uri dajejo kontekst:

Vzrok in namen napotitve na vzgojno uro

Uro, ki je umeščena v urnik, obiskujejo po napotitvi učiteljev in drugih delavcev šole (tudi tehnično osebje):

- učenci, ki kršijo šolska pravila;
- učenci, ki imajo pogoste konflikte s sošolci in drugimi;
- učenci, ki imajo neprimeren odnos do ostalih;
- učenci in učitelji za pogovore in dogovore;
- učenci, ki zanemarjajo šolsko delo.

Namen vzgojne ure je predvsem pogovor o nastali težavi. V primeru ponavljajočih se kršitev pravil pa tudi dogovor o ukrepu (zapisan v vzgojnem načrtu). Občasno

bi pri teh urah lahko sodelovali tudi starejši učenci, kot mentorji učencem, ki imajo na vzgojnem področju pogostejše težave.

Vzgojno uro pa lahko obišejo tudi učenci, ki imajo kakršnekoli težave, potrebujejo pogovor, nasvet ali pomoč.

Postopek napotitve

V primeru, če učenec ne upošteva šolskih pravil, ga delavec šole lahko napoti k vzgojni uri. Ko učencu naroči, da se mora udeležiti vzgojne ure, zapiše ime in priimek učenca, datum dogodka in vzrok za napotitev. Učenec mora v istem tednu (najkasneje v naslednjem tednu), ko je napoten, obiskati vzgojno uro. Informacije o pogovoru, dogovoru ali vzgojnem ukrepu, učitelj, ki uro vodi, ustno sporoči razredniku. Razrednik odloči, kako bo ukrepal v naprej.

Potek vzgojne ure

V času vzgojne ure ima učenec priložnost razgovora o dogodku. Gre za obliko pogovora, po potrebi pa lahko uporabimo elemente mediacije, če sta vpletena dva ali več učencev. V primeru ponavljajočih se prekrškov, se učitelj in učenec dogovorita o vzgojnem ukrepu (po vzgojnem načrtu ali pravilniku). Pri vzgojni uri je lahko tudi skupina učencev, ki so bili napoteni zaradi istega vzroka. O težavi

razrednik takoj obvesti starše, kadar gre za hujše kršitve pravil oziroma se kršitve ponavljajo.

Vzgojno uro lahko vodi učitelj ali svetovalni delavec. Je stvar dogovora in pomembno je, da je umeščena v urnik.

ZAKLJUČEK

Kako sestaviti vzgojni načrt, da bo zares deloval in bo uporaben v praksi, je zelo pomembno izhodišče, ki ga moramo upoštevati pri njegovem oblikovanju. Veliko šol najverjetneje že uporablja določene vzgojne pristope, ki se jim zdijo najprimernejši in učinkoviti, le opisati in vključiti jih je potrebno v vzgojni načrt.

Dosedanje izkušnje kažejo, da je vzgojna ura eden od malo drugačnih načinov vzgojnega pristopa in ponuja nekatere konkretne rešitve. Ali je učinkovita, bo jasneje, ko bomo opravili evalvacijo le-te ob koncu šolskega leta. Morda bo s to metodo poskusil še kdo in bilo bi zanimivo primerjati ugotovitve in mnenja.

Zbiranje idej in predlogov staršev, učencev in učiteljev je ravno zato smiselno, ker izmed številnih že znanih, najdemo tudi nekaj novega in zanimivega, predvsem pa drugačnega od dosedanje prakse. In ravno to je pogosto motivacija za vse udeležence vzgoje in izobraževanja.

foto: Miha Brkovič

Primalingua – Evropa v razredu

Sabina Šeško, OŠ Braslovče, Braslovče

Na naši osnovni šoli, OŠ Braslovče, smo se to šolsko leto lotili mednarodnega projekta »PRIMALINGUA«, ki v Sloveniji poteka pod okriljem organizacije Comenius.

Primalingua je izobraževalni projekt, ki je del programa »Vseživljenjsko učenje« (Lifelong Learning Programme), ki ga podpira in financira Evropska unija, razvil pa ga je Dialoge Sprachinstitut iz Lindaua. Izvaja se od oktobra 2008 po vsej Evropi in bo trajal predvidoma eno leto z možnostjo podaljšanja. V njem lahko sodelujeta le po dve osnovni šoli iz vsake države članice Evropske unije; iz Slovenije je poleg naše šole OŠ Braslovče v projektu še OŠ Gabrovka – Dole.

Primalingua projekt vključuje učence stare od 8 do 12 let. Cilji projekta so:

- povečati otrokove jezikovne kompetence;
- spoznati dežele šolskih partnerjev vključenih v projekt ter odkrivati značilnosti njihovih ljudi, kulturo in pokrajino;
- vzpodbujati učence in učitelje k večji uporabi medijev pri svojem delu ter
- ustvariti vseevropsko mrežo osnovnih šol.

Internetno podprta učna platforma omogoča osnovnošolskim otrokom iz vse Evrope, da delajo na interaktivnih učnih enotah, ki so tudi multimedijsko podprte. Samo na osnovi multimedijev ustvarijo svoje portrete ter portrete svojih šol in okolja. Učne teme so zelo zanimive in razgibane ter jih lahko zelo lepo vključimo v redno snov pri pouku. Učenci skozi šolsko leto delajo na desetih nalogah, kjer morajo:

- napisati kratka informativna besedila, posneti fotografije in video ter narediti audio posnetek s pomočjo digitalne opreme;
- predstaviti narejeno delo v »Primalingua showcase«;
- se odzvati na delo drugih otrok, npr. z dajanjem komentarjev ali s kontaktiranjem drugih skupin;
- komunicirati z obema jezikoma, tako maternim jezikom kot s prvim tujim jezikom.

Teme v letošnjem šolskem letu so zelo zanimive:

- Opis šole in kraja (School Profile);

Peka božičnih piškotov

- O nas (About us):
Words/Structures: Pets, toys, hobbies,
My name is ...,
I'm from ...,
I'm (age)
I've got one brother and one sister.
I like (hobbies),
I don't like ...,
I've got a ... (pets);
- Božični/novoletni piškoti (Christmas/New Year's cookies):
Words/Structures: Christmas, Christmas tree, cake,
candle, cookie, parcel, present,
Merry Christmas,
Happy New Year,
Thank you;
- Brez besed (Without words):
Words/Structures: Gestures. Yes, no. You are crazy.
Come here, please. Yummy! (That tastes nice!) That's great;
- Ti in jaz (You and me):
Words/Structures: Bird, blue, cat, dog, green, hamster,
guinea-pig, mouse, orange, pet, pink, rabbit, red, turtle,
white, yellow.
Dear ..., yours ..., Where are you from? I'm from ...
How old are you? I'm ...
What's your favourite animal? I like.... Have you got a pet? I've got a
What's your favourite colour? I like ... Send me your photo, please. Here is my photo;
- Obroki v šoli (Snacks at school):
Words/Structures: Snack words, e.g. bread, muesli, toast, cheese, sausages, roll, jam, apple, banana, pear, orange, water, apple juice, mil kand words that are typical for your region/ country, ... o'clock;
Our breakfast is from ...to ... Our school day is from ... We have/don't have lunch at school;
- Dobrodošli v našem mestu (Welcome to our town):
Words/Structures: Bye, Bye, enjoy, hello, one, two three, welcome;
Thank you.
This is ...,
You're welcome;
- Moj rojstni dan (My birthday):
Words/Structures: January, February,
When's your birthday? My birthday is in ...;
- Jezikovni detektiv (Language detective):
Words/Structure: funny, language, letter, long, sentence, short, similar, tongue twister, word;
- Živalski jezik (Animal language):
Words/Structure: animal, cat, clever, dog, frog, horse, pig, sheep, stupid;

- Igre v šoli (Games at school):
Words/Structures: clap, game, jump, run, school, turn, around, walk.

Tudi učenci, ki so šibkejši v znanju angleščine, se lahko pri projektu dokažejo na drugih področjih, npr.: pri petju, igranju, fotografiranju, snemanju ... Otroci se teh ur vedno zelo veselijo.

Pri delu uporabijo znanje, ki ga pridobijo pri redni snovi v praksi ter ga s tem utrdijo in razširijo. Učenci so tudi zelo veseli priložnosti komuniciranja s sovrstniki iz vse Evrope in sklepanja prijateljstev z njimi. Naloga »You and me«, kjer so med drugim morali najti dopisne prijatelje ter si z njimi izmenjevati elektronsko pošto, je med najbolj priljubljenimi in ji ni videti konca.

Projekt prinaša koristi tako za učence kot tudi za učitelje, šolo in kraj.

Otroci

- otroci bolje razumejo idejo jezikov in kultur v Evropi;
- se učijo tujega jezika na avtentičen način ter
- se spoprijateljijo z učenci iz drugih evropskih držav.

Šole

- postanejo partnerji v mednarodnem vzgojnem projektu ter
- vzpostavijo mednarodne vezi.

Vsi učitelji si lahko izmenjujejo ideje in izkušnje.

Učenci ponesejo v svet ime in lepoto svojega kraja ter nevede postanejo »mali ambasadorji« Slovenije v Evropi.

Ker prvič sodelujem pri mednarodnem projektu, me je bilo na začetku kar precej strah, kako se ga lotiti in uspešno izpeljati. Predvsem sem se ustrašila vse te moderne tehnologije. A ko sem s sodelovanjem kolega prebila led, sem postala zelo navdušena, predvsem ko sem dojela, kako otroci uživajo pri delu in koliko koristnega se naučijo poleg predpisane snovi. Zato sem se tako prijavila še na drugi mednarodni projekt. Zatorej tisti, ki ste s projekti odlašali, le pogumno!

Žovneški grad

Športna vzgoja in računalnik: Programska oprema Cross manager V 1.0

Slavc Žust, računalnikar, OŠ Majde Vrhovnik, Ljubljana

V današnjem času nas informacijsko-komunikacijska tehnologija spremlja na vsakem koraku. Možnosti, ki jih ta tehnologija ponuja, je veliko. Vendar primanjkuje konkretnih rešitev, še posebej za tako zelo specifične predmete, kot je športna vzgoja. Tu se večji del znanj podaja praktično, zato je IKT težje uporabiti. Računalnik je sicer že dolga leta prisoten tudi v kabinetih učiteljev športne vzgoje v osnovnih in srednjih šolah. V glavnem ga športni pedagogi uporabljajo za pisanje in urejanje priprav na pouk ter za vodenje športno vzgojnih kartonov. Kot učni pripomoček ga pa skoraj ne srečamo. Torej, ideje in razmišljanja o tem, kako bi si športni pedagogi poenostavili delo in kako bi si pri svojem delu pomagali z računalniško programsko opremo, so, ljudi, ki bi te ideje in želje znali uresničiti, pa je malo.

Na vprašanje »Kje pa je sploh mogoče uporabiti IKT pri športni vzgoji«, je odgovor, da med učnim procesom pri ponavljanju in utrjevanju gibanj, ter pri izvajanju določenih športnih aktivnosti in tekmovanj. IKT že ima svoje mesto v našem izobraževalnem sistemu, v nekaterih šolah bolj v drugih manj, odvisno od materialne opremljenosti in od usposobljenosti učiteljev. Mnogo je govora o možnostih, ki jih ta tehnologija omogoča, vendar primanjkuje konkretnih rešitev, ki bi dejansko pokazale, kako doseči sodobnejši in kakovostnejši pouk in izvedbo najrazličnejših dejavnosti.

Športna vzgoja je zelo specifičen predmet, saj je večji del znanj podan praktično. Otroci se morajo ta znanja naučiti, jih osvojiti, IKT pa nam lahko pomaga, da bo učencem podajanje in utrjevanje snovi bolj zanimivo, ter da bodo imeli odgovore na vprašanja: Kako pa sem izvedel ta element? Katero mesto sem dosegel? Kakšen čas pa imam? – takoj pri roki.

V zadnjem času se računalnik uporablja v šolskih telovadnicah pri treningih različnih dejavnosti za spremljanje pravilnosti izvedenih gibov in akcij. Računalnik, digitalna

kamera in »Time Shift« programska oprema, ki zna posneto predvajati z določenim časovnim zamikom, so za korekcijo in preverjanje izvedenih gibov in akcij idealne zadeve.

Kaj pa tekmovanja, kjer se rezultati tekem beležijo s časom in jih je v enem šolskem letu izvedenih kar nekaj? Da o pripravah in ponavadi obsežnemu administrativnemu delu, ki taka tekmovanja obvezno spremlja, sploh ne govorimo. Profesionalne programske opreme je na tržišču za te namene kar nekaj in je pregrešno draga, hkrati zahteva tudi dodatno drago strojno opremo, s katero lahko zabeležimo začetek in konec neke tekmovalne sekvence.

Na OŠ Majde Vrhovnik v Ljubljani smo sodelovali pri nastajanju in preizkušanju programske opreme za izvedbo tekmovanj, kjer je končni vrstni red tekmovalcev časovno pogojen. Glavni namen pa je bil, da bi si poenostavili pripravo in izvedbo tekmovanja v krosu, kajti športni pedagogi so izrazili željo, da bi se obsežno administrativno delo, ki taka tekmovanja obvezno spremlja, poenostavilo.

Pri podjetju Mikro Graf Art d.o.o. so prisluhnili našim željam in nastal je program CROSS MANAGER, ki omo-

goča vsako tekmovanje, kjer je končni vrstni red tekmovalcev časovno pogojen, v celoti izvesti v treh fazah: Pred tekmo, Tekma, Po tekmi.

Namestimo ga na vsak današnji delujoč prenosnik, pa naj ima naloženo okolje Windows XP ali Windows Vista. Če želimo še bolj enostavno beležiti čase tekmovalcev, si v šolski knjižnici sposodimo čitalnik črtnih kod, ali pa si nabavimo svojega. Res je, da je potrebno čitalnik pred tekmo še posebej pripraviti, da ga bosta računalnik in program prepoznala – morda so ti posegi celo prezahtevni, ker zahtevajo nekaj programerskega znanja, vendar je mogoče pri istem podjetju ravno tak čitalnik črtnih kod tudi kupiti – seveda je v tem primeru čitalnik že pravilno umerjen in nastavljen za takojšnje delo s programom.

Program se zelo enostavno namesti in je po namestitvi takoj pripravljen za uporabo. Priloženi in naravnost iz programa dosegljivi pa so tudi inštrukcijski video priročniki, s katerimi se spoznamo s programom ter se v desetih minutah naučimo, kako se z njim najbolj enostavno dela. Priložen je tudi tiskan priročnik, kjer so vse te stvari pisno razložene.

Ko program poženemo, nas pričaka glavno okno z gumbi, s katerimi krmarimo čez celo tekmo.

Z gumbom NOVA TEKMA odpremo delovno okno PRIPRAVA TEKME, kjer izvedemo Prvo fazo dela (Pred tekmo), ki obsega vse potrebno za vnos tekmovalcev in pripravo tekmovalnih skupin.

V oknu PRIPRAVA TEKME lahko v posameznih rubrikah nastavimo vse lastnosti tekme, ki se bodo kasneje uporabile. Rubrika IME TEKME služi za ime, ki se bo kasneje pojavilo na poročilu, ki ga bomo natisnili na koncu.

Rubrika ŠTEVILO SKUPIN pomeni le razporeditev trenutnih tekmovalcev na več skupin, kar uporabimo takrat, ko tekmovalci ne morejo štartati vsi naenkrat. Rezultati na koncu pa so upoštevani skupaj. Po posameznih skupinah razporedimo posamezne tekmovalce tudi v primeru tekem, ko štartajo vsi tekmovalci posamično, kot na primer

pri smučarski tekmi v šoli v naravi. Takrat vsak tekmovalec dobi tudi svojo skupino.

Seveda moramo vse tekmovalce pred tekmo najprej vnesti v seznam. To lahko naredimo na dva načina: vnese mo jih posamično – ročno, ali pa iz neke datoteke, ki smo jo zgenerirali iz enega od programov za baze podatkov, ki jih na šolah že imamo.

Z gumbom DODAJ NOVEGA TEKMOVALCA odpremo novo vnosno okno, kjer lahko dodajamo posamično enega ali več tekmovalcev zaporedoma.

Z gumbom UVOZI TEKMOVALCE pa lahko uvozimo tekmovalce iz *.csv ali *.txt datoteke, kjer je vsak tekmovalac zapisan v eni vrstici in so njegove lastnosti ločene z znakom, ki je podan v polju ločilni znak. Tak tip datoteke lahko izvozimo iz programov Excel, Access, pa tudi iz drugih programov za urejanje baz podatkov, ki jih običajno na šolah že imamo, ali pa jo napišemo (uredimo) na roke v programu, kot je Beležnica. Da se bodo pravilno upoštevali naši šumniki, moramo uporabiti Windows kodiranje znakov ANSI ali UTF-8. Takole zglada primerno urejena datoteka v beležnici:

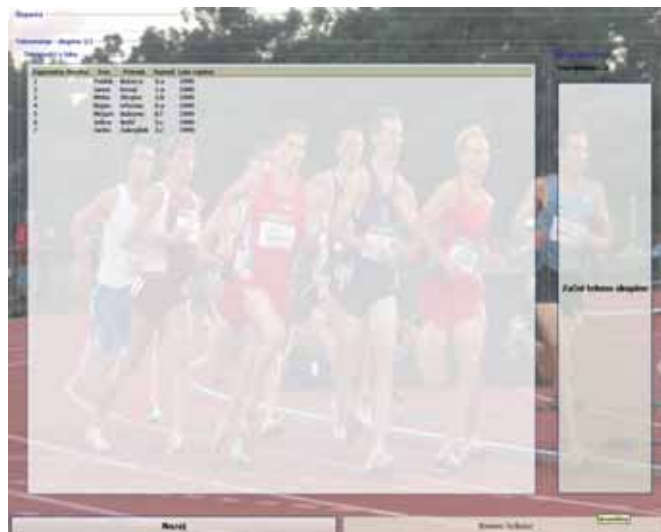

Že vnesene tekmovalce lahko urejamo kasneje tako, da dvakrat kliknemo nanj in tako odpremo okno, kjer lahko uredimo kako od njegovih lastnosti. Posameznega tekmovalca lahko tudi izbrišemo iz seznama tako, da enkrat kliknemo nanj, da ga izberemo, in nato na tipkovnici pritisnemo tipko DELETE. To običajno naredimo tik pred začetkom tekme, ko opazimo, da kdo od tekmovalcev manjka. Seveda lahko nek dokončno urejen spisek tekmovalcev za kasnejšo rabo tudi izvozimo v datoteko.

V pripravo tekme spadajo tudi tekmovalni kartoni. V spodnjem delu okna PRIPRAVA TEKME izberemo obliko tekmovalnih kartonov ali nalepk. Nanje lahko natisnemo startno številko, ime in priimek tekmovalca, lahko pa tudi črtno kodo – kadar imamo tudi čitalnik črtnih kod, ki branje tekmovalcev in njihovih časov na cilju zelo pospeši in olajša. Tiskanje kartonov ali nalepk v primeru črtnih kod opravimo na laserskem tiskalniku, kar braanje črtnih kod kasneje močno olajša.

Če smo trenutno tekmo le pripravili (vnesli tekmovalce) in natisnili tekmovalne kartone, tekmo pa želimo začeti kasneje, bomo sedaj tekmo shranili s klikom na gumb SHRANI TEKMO KOT. Štartne številke tekmovalcem namreč dodeljuje program sam in če tekme ne bi shranili, bi morali drugi dan vse tekmovalce še enkrat vnesti po istem vrstnem redu, kot smo jih danes – kajti štartne številke na svojih tekmovalnih kartonih imajo namreč že dodeljene. Na tem mestu smo s prvo fazo dela in z vsemi potrebnimi pripravami pred tekmo končali. Delo (tekmo) shranimo in končamo ali pa nadaljujemo z drugo fazo: Tekmo.

Če smo tekmo začeli naslednji dan, smo v začetnem oknu s klikom na gumb ZAČNI SHRANJENO TEKMO najprej vnesli včerajšnje podatke. Nato pa s klikom na gumb ZAČNI TEKMO odpremo naslednje okno, kjer bomo vodili vse postopke za izpeljavo tekme.

Najprej bomo preverili, če so vsi (včeraj) prijavljeni tekmovalci na štartu in če določenih ni, jih enostavno z enim klikom izberemo, nato pa s tipko DELETE pobrišemo.

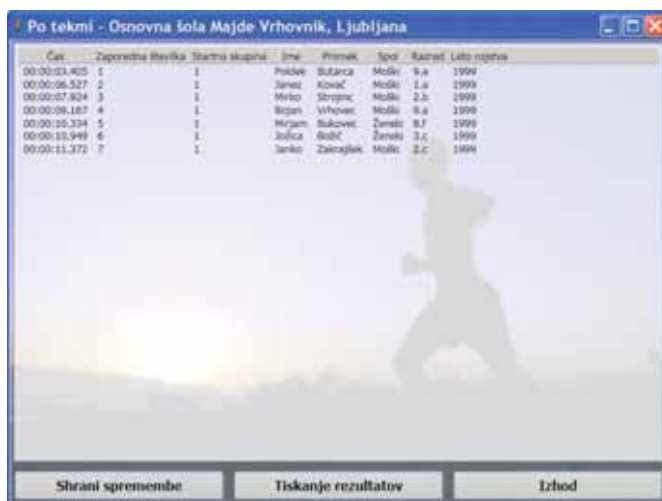
S klikom na gumb ZAČNI TEKMO SKUPINE sprožimo štoparico, ki kaže sprotni čas, vsi ostali gumbi pa postanejo »zamrznjeni« in neobčutljivi. Nato pa čakamo na prve tekmovalce, da bodo pritekli v cilj.

Če je prišlo do kakršnihkoli težav in moramo start ponoviti, lahko pritisnemo na gumb PREKINI TEKMO SKUPINE, da lahko ponovno začnemo tekmo s trenutno skupino. Ko tekmovalac priteče na cilj, lahko preko tipkovnice vpišemo njegovo startno številko in pritisnemo tipko ENTER ali PRESLEDNICO (Zabeleži se čas pritiska izbrane tipke, zato lahko startno številko vpišemo že prej, če lahko razberemo in prepoznamo tekmovalca, ki teče proti cilju).

Če pa uporabljamo čitalnik črtnih kod, pa tekmovalcu na cilju enostavno s čitalcem preberemo njegovo črtno kodo in rezultat se samodejno vnese.

Če imamo več skupin in trenutna skupina ni zadnja, je desno spodaj gumb NASLEDNJA SKUPINA. Z njim začnemo tekmo naslednje skupine. Drugače se ta gumb zamenja z gumbom KONEC TEKME in ob pritisku shrani čase tekmovalcev trenutne tekme in nam odpre okno PO TEKMI. V obeh primerih gumba postaneta aktivna šele, ko vsi tekmovalci trenutne skupine prispejo na cilj in se jim zabeleži njihov čas.

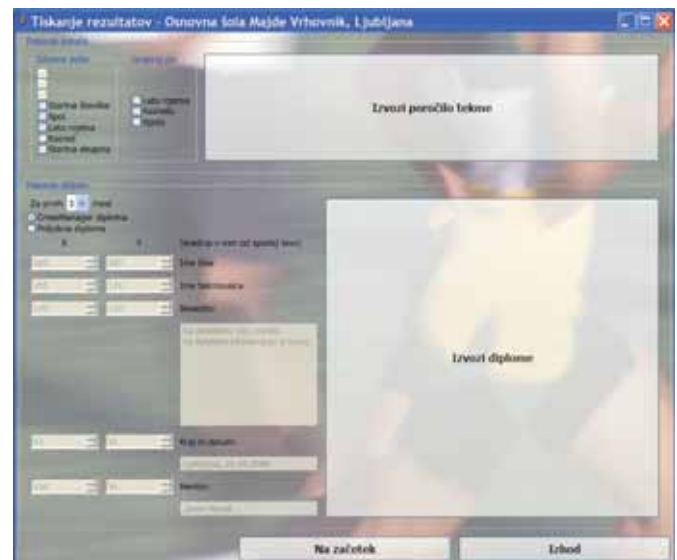

Čas	Zaporedna številka	Statna skupina	Ime	Preimek	Spol	Razred	Leto rojstva
00:00:03.405	1	I	Pročnik	Stužarica	Moški	9.8	1999
00:00:06.537	2	I	Janež	Kovač	Moški	1.8	1999
00:00:07.624	3	I	Mirko	Štrpinc	Moški	2.5	1999
00:00:08.187	4	I	Bojan	Whover	Moški	8.8	1999
00:00:10.334	5	I	Mojam	Stokovec	Ženski	8.7	1999
00:00:11.949	6	I	Jodica	Božič	Ženski	3.1	1999
00:00:11.372	7	I	Senko	Zavojnik	Moški	2.2	1999

Okno PO TEKMI se nam odpre po končani tekmi. Namenjeno je urejanju morebitnih napak, ki smo jih naredili pri vpisu tekmovalcev, njihovih časov, ... S pritiskom na gum SHRANI SPREMEMBE shranimo spremembe ali popravke trenutne tekme, ki smo jih naredili v tem oknu. Z gumbom IZHOD program zapremo.

Največ dela nam je v časih, ko smo vso potrebno administrativno delo po tekmi opravljali na roke, povzročilo urejanje rezultatov, pisanje končnih izidov, rezultatov po razredih, oddelkih, in seveda čisto na koncu – diplom. Sedaj pa program vse opravi v nekaj minutah. Gumb TISKANJE REZULTATOV nas pripelje v okno REZULTATI TEKME, kjer lahko natisnemo poročila/diplome trenutne tekme.

S klikom na gumb IZVOZI POROČILO TEKME bomo vse rezultate izvozili v pdf datoteko, ki jo lahko sedaj ali kasneje tudi natisnemo. Poročilo tekme je seznam tekmovalcev, urejen po času teka z izbranimi polji. Grupiranje pomeni, da se poročilo natisne ločeno za izbrano možnost (npr.: če izberemo Po spolu – da imamo ločeno poročilo za ženske in moške). Z gumbom IZVOZI DIPLOME izvozimo diplome za toliko zmagovitih mest, kolikor jih izberemo (navadno 3, imamo pa tudi možnost za izbiro vseh). CrossManager diploma je celotna diploma, že vgrajena v program. Če pa želimo podatke natisniti na kakšne drugačne, v knjigarnah kupljene diplome, izbere-

mo možnost Poljubna diploma in za vsako vnosno polje z besedilom nastavimo oddaljenost od levega spodnjega roba ter jih nato izvozimo. Po želji lahko spremenimo besedilo, kraj, datum, podatke o mentorju. Če v besedilu uporabimo vrednost, ki smo jo navedli med dvema narokovajema »{0}«, se bo namesto tega izpisalo mesto, ki ga je dosegel tekmovalac, katerega ime je na diplomi. Te nastavitve se ob izhodu shranijo, da nam jih naslednjič ni treba ponovno nastavljati.

Omeniti moram še gumb REZULTATI VEČ TEKEM iz začetnega, pozdravnega okna. Z njim lahko združimo rezultate več tekem v eno in nato izpišemo skupno poročilo. To naredimo, kadar želimo rezultate urediti še po večjih skupinah, npr. po oddelkih ali celo po stopnjah (v osnovni šoli – izpisati rezultate za celo razredno ali predmetno stopnjo). V oknu najprej določimo koliko tekem bomo združevali, nato pa vse združene tekme shranimo pod novim imenom. Seveda tudi novi združeni tekmi lahko izpišemo rezultate, poročila, diplome.

Program je zares koncipiran tako, da je delo z njim enostavno. Tudi kadar ga ne uporabljamo dolgo časa in seveda zato pozabimo, kaj moramo najprej narediti in kako se z njim dela, lahko svoje znanje takoj obnovimo s ponovnim ogledom inštrukcijskih video vodnikov.

Ko se z njim enkrat dobro spoznamo, nam za pripravo tekme in za razne izpise po končani tekmi ne pobere več kot deset minut dragocenega časa. To pa je ogromen prihranek! Spomnimo se samo, kako smo kartončke tekmovalcev najprej pisali, jih na cilju nato nabadali na deščico z velikim žeblijem, da smo si na ta način zagotovili vrstni red prihoda v ciljni lijak, pa kako smo potem te kartončke popisovali (Bog ne daj, da nam po nesreči niso padli na tla in smo vrstni red zato zamešali ...), pa pisali rezultate, pa diplome ...

Športni pedagogi na osnovni šoli Majde Vrhovnik pravijo, da nazaj, na »ročni pogon«, ne gredo več!

Pot do uspeha pri obravnavi učenke s primanjkljaji na posameznih področjih

Milena Hojnik, OŠ Šmartno na Pohorju

V prispevku vam bom predstavila primer deklice, ki je ob vstopu v osnovno šolo zaradi splošne in socialne nezrelosti ponavljala 2. razred. Ob pomoči individualne obravnave, dobrega timskega dela in pomoči na domu danes osvaja temeljne standarde znanj, ki pa se stopnjujejo in pri deklici vzpodbujajo še boljše učne uspehe in pridobivanje boljše samopodobe.

Učenko sem prva tri leti poznala le s pedagoških konferenc, kjer je razredničarka vselej izpostavljala učenkinе učne specifične težave, ki so se pojavljale skoraj pri vseh predmetih – najbolj pri slovenščini, in socialno nezrelost.

Deklica se je z velikimi težavami opismenjevala, ni slišala posameznih glasov, osvojila ni niti velike tiskane abecede, težave so se kazale pri zapisu simbolov posamezne črke, vezavi v zloge, zlogov v besede, vezavo kratkih besed. Besedam je pogosto dodajala posamezne črke ali jih je prebrala narobe, pogosto je ugibala. Samostojnega zapisa in branja krajšega besedila ni zmogla.

Podobno je bilo tudi pri matematiki. Težave je imela s časovno orientacijo, z orientacijo v prostoru, na sebi in na ravnini. Številna do 20 je prepoznala, pri zapisu in urejanju po velikosti pa je imela težave. Zamenjevala je vrednosti pri zapisu dvomestnih števil. Večjih težav z osnovnima računskima operacijama, seštevanja in odštevanja, ni imela, ker si je pomagala s konkretnim materialom (stotičnim kvadratom).

Pri učnem delu in usmerjenih aktivnostih je bilo opaziti izredno kratkotrajno in odkrenljivo pozornost, koncentracijo ter nezainteresiranost za šolsko delo, ki je bila posledica nezrelosti. Ker ni zmogla slediti zahtevam pouka in ker ni usvojila minimalnih standardov znanj, se je razredničarka s šolsko svetovalno službo in starši odločila, da deklica drugi razred ponavlja.

S strani šolske svetovalne službe se je na Center za socialno delo podala zahteva za pridobitev pomoči na domu. Deklica namreč izhaja iz družine, kjer je oče zaradi preobilice dela odsoten ves dan, mama pa zaradi nizkih sposobnosti deklici ni in ne zmore nuditi ustrezne pomoči.

Starši so vložili zahtevo za postopek usmerjanja in pridobitev statusa učenke s posebnimi potrebami.

Po pridobitvi odločbe je bila deklica opredeljena kot otrok s primanjkljaji na posameznih področjih učenja. Dodeljena ji je bila individualna dodatna strokovna pomoč, v obsegu treh ur, ki so jo in jo izvajajo defektologinja za odpravljanje primanjkljajev, ovir oz. motenj ter ena ura učne pomoči učitelja. Deklica je z novim šolskim letom pridobila tudi pomoč na domu, kar je bila pomembna pridobitev šole v smislu pomoči otroku in družini pri šolskem delu in usmerjenih zaposlitvah.

Delam na večinski šoli z majhnim številu učencev, kar posledično pomeni kombinirane oddelke. Ker sem vedela, da z novim šolskim letom pričenem poučevanje v kombiniranem oddelku, v katerega bo vključena tudi omenjena deklica, sem pričela doživljati osebno stisko. Čeprav sem učiteljica razrednega pouka s petnajstletno učiteljsko prakso in je moje delo bilo deležno številnih sprememb, ki so se pojavile z uvedbo devetletne osnovne šole, sem si začela zastavljati številna vprašanja in pomisleke. Namreč

ob vsem delu, ki nam ga nalaga šolska zakonodaja, učno-vzgojni proces, kombinacija in trije učenci z odločbo, sem doživljala neizmerni strah.

Med počitnicami sem si priskrbela strokovno literaturo in se skušala čim bolj pripraviti na novo šolsko leto.

Pred pričetkom pouka je strokovni tim pripravil individualiziran program, v katerem smo natančno določili prilagoditve, pripomočke, oblike dela na posameznih vzgojnih področjih, pri posameznih predmetih, prilagoditve pri organizaciji, preverjanju in ocenjevanju znanja, spremljavo dekličinega razvoja in napredka.

Začetki so bili težki. Deklica je potrebovala veliko vzpodbude, potrditev, usmerjanja, potrebnih je bilo veliko prilagajanj. Njena pozornost in koncentracija sta bili odvisni od razpoloženja. Ko je bila nerazpoložena, trmasta, je bilo z deklico nemogoče delati. Takrat je postavljala pogoje, kaj bo ali kaj bi delala. Pri delu je bila še vedno hitra, površna in impulzivna. Vztrajala je pri igri, rada pa se je posluževala računalnika. Govorila je le na mojo pobudo, govor je bil hiter in zaletav, struktura stavkov je bila občasno nepovezana, zelo narečno obarvana. Težave so se kazale pri izreku težjih, nevsakdanjih besed, poskušala jih ni niti izgovoriti.

V začetnih mesecih so med defektologinjo, šolsko svetovalno delavko, izvajalko učne pomoči in mano potekali skoraj dnevni razgovori, v katerih smo analizirale dekličino počutje, funkcioniranje, napredek in odzivanje, iskale smo dnevne rešitve. Deklica je potrebovala konkretne postopke. Nove pojme je osvajala ob številnih didaktičnih materialih (kartončkih z napisanimi postopki, tabelah, stavnic, pomožnih karticah z zlogi, besedami, slikovnim materialom, lutko, računalnikom, ...). Pri preverjanju in ocenjevanju znanja je imela možnost uporabe pripomočkov, ki so ji bili v pomoč že pri pridobivanju in utrjevanju znanja, preizkuse je pisala individualno, v več delih, z manjšim obsegom nalog in z večjimi razmiki med vrsticami, navodila sem ji glasno prebrala in jo usmerila v delo.

V drugi polovici šolskega leta so se začeli kazati sadovi našega vsestranskega truda. Deklica je napredovala na vseh področjih. Najbolj pri matematiki, saj ji je med drugim uspelo do stopnje avtomatizma usvojiti vse poštevance, razen poštevance števila 8 in 7. Pri računanju ni več potrebovala kartončkov s postopki ter stotičnega kvadrata. Na njeno željo je preizkuse znanja pri matematiki pisala brez prilagoditev in pripomočkov. Dosegla je razveseljive rezultate. Preizkuse je rešila med 56 % in 78 %. Vse je prekosila. Rasla je njena samozavest, odgovoren odnos do dogovorjenega in rezultati so bili vedno boljši.

Ob koncu 3. razreda je pri vseh predmetih dosegla vse minimalne standarde znanja, pri matematiki pa tudi veliko temeljnih. To je bil za vse velik uspeh, kakršnega na začetku šolskega leta ni nihče pričakoval. Deklica je prekosila samo sebe. Nanjo smo bili vsi, ki ji pomagamo, zelo ponosni.

Naš ustaljen timski način dela se brez težav, z bogatimi spoznanji, nadaljuje in izvaja v letošnjem, četrtem razredu. Čeprav se je deklica letos srečala z novimi predmeti in tudi novo učiteljico pri tujem jeziku, kaže zanimanje za znanje, je vse bolj zgovorna, zelo odprta, samozavestna in sproščena. Njeno veselje do učenja se povečuje, deklica rada obiskuje pouk, se samoiniciativno poslužuje dodatnega dela, izdelave plakatov in rada dela z učiteljicami, ki ji pomagajo pri učenju.

Njena, še vedno, šibka točka je področje pisanja in branja. Pri pisnih izdelkih so še vedno prisotne legastenične težave, ki so pogojene s slabšo slušno-vidno analizo besednih shem. Tukaj občasno potrebuje pomoč pri zapisu in branju ter dodatno razlago navodil.

Z izvajanjem učne pomoči so zelo zadovoljni tudi starši in njihova želja je, da bi deklica učno pomoč na domu imela še v naslednjih šolskih letih.

ZAKLJUČEK

Kljub vsem pomislekom, ki so se porajali ob ponavljanju deklice, lahko mirno povem, da je deklica na vseh področjih dozorela in napredovala. Z njeno vztrajnostjo in trdim delom ter trdom vseh, ki deklici pomagamo, je uspelo poiskati pot, ki nas vse skupaj vodi k dekličinemu uspehu.

Svoja spoznanja in znanja bom z veseljem delila z drugimi in na takšen način učinkovito pomagala, tako učencem s specifičnimi potrebami, kot njihovim staršem.

Viri in literatura:

Fullan, Michael in Hargreaves, Andy (2000). Zakaj se je vredno boriti v vaši šoli. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Ljubljana

Polak, A. (1999). Aktivnosti za spodbujanje in razvijanje timskega dela. Priročnik za timsko delo v šoli. Pedagoška fakulteta. Ljubljana

Dr. Javornik, M. (2003). Postopki usmerjanja otrok s posebnimi potrebami. Sodobna pedagogika. Ljubljana

Trg svobode 4,
8330 Metlika,
T: 07 306 33 70, 305 81 77
ponedeljek – sobota: 9 – 17; nedelja, praznik 10 – 14
www.belokranjski-muzej.si

Noč v knjižnici

Biljana Petač, Osnovna šola Savsko naselje, Ljubljana

HURA! PREŽIVELI SMO NOČ V KNJIŽNICI!

Za mednarodni dan knjig za otroke, 2. april – rojstni dan danskega pravljicarja Hansa Christiana Andersena, smo se na naši šoli prav skrbno pripravili. V noči z 3. na 4. april smo z učenci pripravili in izvedli prireditev z naslovom Noč v knjižnici. Tokrat smo prireditev izpeljali že drugič, saj smo imeli lepe izkušnje s prireditvijo že v lanskem šolskem letu, ko smo se tej akciji pridružili prvič.

PRIPRAVLJALNI TIM

V šolskem timu za prireditev akcije Noč v knjižnici smo se zbrali učitelji, ljubitelji dobre knjige, dobrodošli pa so bili še vsi tisti, ki so imeli zanimive ideje za letošnjo izvedbo akcije. Poleg knjižničarja, slavistke in učiteljic za razredni pouk se je naši akciji tako kot v lanskem šolskem letu pridružil še športni pedagog. Naš delovni tim je bil raznolik in idej za prireditev res ni manjkalo. Sledili so sestanki: prvi, drugi, tretji. Potem še obvezna vmesna usklajevanja in dogovori.

Izdelali smo vsebinski, prostorski in terminski načrt prireditve z zadolžitvami za učitelje. Tim je pri zadolžitvah za učitelje upošteval šolske kapacitete oziroma možnosti, ki jih nudi šola, in odkril »skrite talente« med učitelji. Razdelili smo si obveznosti ozoroma zadolžitve; te so bile enakomerno razporejene med člane tima. Naloge smo si člani tima izbrali glede na interes in strokovno področje.

KRITERIJI ZA IZBOR UČENCEV

Glede na šolske kapacitete so bili na prireditev Noč v knjižnici povabljeni po štirje učenci od drugega do četrtega razreda in po pet iz petega. Med njimi so bili vsekakor dobri bralci, pa tudi vsi tisti učenci, ki so skozi vse leto dosegli napredek pri branju oziroma bili pogosti obiskovalci šolske knjižnice in iz negotovih postali navdušeni bralci knjig. Učence so kandidirale razredničarke. Letos smo k sodelovanju povabili tudi učenke tutorke. Vsi izbrani učenci so bili navdušeni in počaščeni nad možnostjo, da bodo lahko sodelovali na prireditvi in preživeli posebno noč v šoli. Staršem pa smo poslali prijavnico in obvestilo za prireditev s seznamom opreme, ki jo bo otrok za to noč potreboval.

Preudarno smo izrabili šolske kapacitete:

- gospodinjsko učilnico za pripravo in postrežbo večerje za vse udeležence prireditve;
- šolsko knjižnico za pripravo plakatov in razstavo del pravljicarja H. Ch. Andersena, za štetje glasovalnih lističev in še vrsto drobnih dejavnosti, ki so se vrstile;
- šolski plavalni dvajsetmetrski bazen za nočno plavanje;
- hodnik v pritličju šole je bil zbirni center prireditve in delavnic, ki so se odvijale to noč;
- malo šolsko telovadnico, preurejeno za prenočevanje otrok.

DEJAVNOSTI PRED PRIREDITVIJO

Učenci petih razredov so za prireditev Noč v knjižnici izdelali domiselne plakate, ki so na vidnih mestih po vseh prostorih šole najavljali našo prireditev. Učenci od prvega do petega razreda pa so ustvarjali na temo iz pravljice Grdi raček. Njihove likovne izdelke smo obesili na panoje in jih razstavili v hodniku v pritličju šole. Vsak likovni izdelek je bil oštevilčen, saj je bila ena izmed delavnic našega nočnega programa tudi glasovanje oziroma izbiranje treh najlepših likovnih izdelkov. Ustvarjalce le-teh smo ob zaključku prireditve bogato nagradili.

Prireditev Noč v knjižnici je bila za učence brezplačna. Kjer smo mogli, smo za prireditev zaprosili za sponzorska sredstva oziroma donacije. Nekaj smo jih celo pridobili in bili prav ponosni, da nam je uspelo.

Vsi učitelji in tutorke smo se zbrali v šoli uro pred prireditvijo, da smo postorili še vse tisto, kar je bilo potrebno postoriti in se prej ni dalo. Učenci pa so s potrebno opremo v spremstvu svojih staršev prišli v šolo ob 19. uri oziroma po načrtu prireditve. Časovni okvir prireditve je bil dovolj ohlapen, da je učencem nudil spontano prehajanje iz dejavnosti v dejavnost sproščeno in brez naglice.

PROGRAM PRIREDITVE NOČ V KNJIŽNICI:

- 18.00 prihod v šolo za zadolžene učitelje in tutorke; vsak dela na svoji zadolžitvi;
- 19.00 dobrodošlica za učence in starše;
- 19.10 namestitev za prenočevanje v mali telovadnici; vsak učenec si izbere in pripravi ležišče za prenočevanje v mali telovadnici;
- 19.30 družabno srečanje ob posladku in predstavitev prireditve Noč v knjižnici; učence seznanimo s programom in dejavnostmi, ki smo jih zanje pripravili;
- 20.00 nočno kopanje v šolskem bazenu;
- 21.00 večerja v gospodinjski učilnici za vse udeležence prireditve;
- 22.00 delavnica izdelava knjige: moderatorka uvede učence v zgodovino nastanka izdelave knjig; učenci dobijo material in po navodilih moderatorke izdelajo svojo mini knjigo;
- 24.00 polnoč v knjižnici: glasovanje za najlepši likovni izdelek; postavitve in ogled razstave Andersenovih del in branje iz njih; izvajanje pantomime na teme iz pravljic znamenitega pravljničarja; branje odlomkov iz njegovih pravljic in uganjevanje naslovov le-teh;
- 0.30 učenci dobijo v dar bralno blazino; odhod na spanje za drugošolce in tretješolce;
- 1.00 odhod na spanje: učenci četrtega in petega razreda;
- 6.00 bujenje za učitelje;
- 7.00 bujenje za učence; jutranja toaleta in pakiranje;
- 7.30 zajtrk in ob prisotnosti staršev še svečana razglasitev nagrajenih likovnih izdelkov ter podelitev priznanj za Noč v knjižnici;
- 8.00 Hura! Preživeli smo noč v knjižnici! In odhod domov.

Učitelji smo prireditve zasnovali tako, da je bila zanimiva, primerna in obvladljiva prav za vse učence.

Učiteljice v gospodinjski učilnici začnejo peči palačinke, da prijetno zadiši po celi šoli. Tistih s čokoladno kremo je največ. Pripravljajo pogrinjke, da ja ne bo lačnih med nami. Pa še pečene hrenovke bodo za večerjo z različnimi dodatki! Slastno!

Pripravljene so tudi blazine, ki jih bodo učenci za spomin na preživetje noč v knjižnici odnesli domov.

Blazine so produkt prizadevne učiteljice in velike ljubiteljice udobnega in dobrega branja. Naj se tega nalezijo še naši učenci! Prav tako so pripravljena priznanja, ki jih bomo učencem podelili ob koncu prireditve. Lično izdelana nagovarjajo k dobremu branju prav vsakega udeleženca posebej.

Panoji z oštevilčenimi likovnimi izdelki otrok pa tudi že čakajo na stroge oči ocenjevalcev. Kdo ve, kako bo izbral »glas ljudstva«.

ZAČENJA SE NOČ V KNJIŽNICI

Tako! Vse je nared in glej, šolska avla naenkrat oživi. Vse polno je otovorjenih otrok in njihovih staršev. Dobrodošli na prireditvi Noč v knjižnici!

Po prihodu v šolo učence in njihove starše pospremimo do garderob; tam se učenci preobujejo v copate; staršem pa pokažemo skupna ležišča v mali telovadnici. Znani prostori učence navdušijo; ko vidijo razprostrte blazine, se ne morejo zadržati in takoj preizkusijo mehko le-teh. Starše so prepričali nasmejani in sproščeni obrazi njihovih otrok, veselja se nalezijo še sami in brez skrbi se poslovijo z željo, da preživimo prijetno in vznemirljivo noč.

Učenci si ob pomoči učiteljev pripravljajo ležišča v mali telovadnici. Pri tem je veliko smeha in zabave. Učiteljice v tem času pripravljajo večerjo. Vonj pečenih palačink izdajalsko zadiši po celi šoli.

Skrivnost je razkrita: vsakdo ve, kaj bo za večerjo!

Sledi **družabno srečanje** ob sladkem prigrizku; učence seznanimo z mednarodnim dnevom knjig za otroke in komu v spomin je izbran datum. Podrobno pa izvejo še za program naše prireditve Noč v knjižnici.

Že je med nami športni pedagog in učence povabi na **nočno kopanje**; še navodila za obnašanje v bazenu in veselju ni ne konca in kraja. Ura plavanja hitro mine.

Čas za večerjo. V gospodinjski učilnici nas že čakajo pečene mini hrenovke z različnimi prilogami. So pripravljene na poseben način in toliko bolj slastne. Učenci jedo kot molji, hrana jim zelo tekne. In še palačinke! Jemo kot na pikniku, z rokami, seveda! Nazdravljamo z malinovcem. Res, prima večerja!

Nadaljujemo po napovedanem načrtu. Pod vodstvom **moderatorke** učenci doživijo učno uro iz **zgodovine vezanja knjig**. Da je dogodek bolj pristen, je oblečena v stilu oblačil iz Trubarjevih časov. Učencem razdeli materiale in **vsak izdelava svojo mini knjigo** za spomin na Noč v knjižnici.

Polnoč v knjižnici: dogodki si sledijo po načrtu prireditve. Veliko je dobre volje in smeha. Mlajše učence učiteljice pospremijo v telovadnico na nočni počitek. Učenci **zaspijo z bralnimi blazinami** pod vzglavjem. Starejši pa še neutrudno vztrajajo naprej. Znan je tudi **izid glasovanja za najlepšo ilustracijo**. Zanimivo je, da so tretje mesto oziroma enako število glasov dosegle kar tri ilustracije. Imamo torej kar pet nagrajencev. Čestitamo!

K počitku se odpravijo še starejši učenci. Tudi oni so veseli blazin, še posebno tistim prav pride, ki so svojo pozabili vzeti od doma. Kot bi učiteljica vedela, kako prav bo

prišla bralna blazina! Lahko noč, pa eno bolho za pomoč in sladke sanje, učenci! Tudi dežurnim učiteljicam mirno noč.

ZAKLJUČEK PRIREDITVE

Uh, noč je bila prekratka! A je treba že vstati? Učiteljice pomagamo pri pakiranju opreme, učenci opravijo jutranjo toaleto in že smo pri zajtrku. Kako tekne čokoladno mleko! Kdor hoče, dobi še palačinko. In glej, prišla je ura slovesa, starši že čakajo v avli šole.

Povabimo jih, da **skupaj zaključimo** našo prireditev. Slavnostno **podelimo priznanja** vsem dobrim bralcem za preživetje Noč v knjižnici. Vsi veselo zaploskamo, učenci se razveselijo lično izdelanih priznanj in zadovoljni zapustijo šolo. Hura za nas! Preživeli smo Noč v knjižnici!

Sobota je. Sončen dan kliče novim dogodivščinam naproti. Nekje daleč pa ostaja v zraku vprašanje, vrti se kot list v jesenskem vetru, ki lahko poplesava preden pade na tla. Ali bo drugo leto zopet Noč v knjižnici? Bo? Ne bo? Kaj se vam zdi po taki izkušnji, ali bo? Bo? **Itak, da bo!**

VTISI IN DOŽIVETJA UČENCEV

Dalibor, učenec 5. razreda: Bilo je zabavno; vsebina v redu; ponovil bi akcijo, če bi jo lahko. Vesel sem bil, da sem bil buden dalj časa kot po navadi; nočno plavanje mi je bilo tudi všeč. Prav užival pa sem, ko smo izdelovali knjigo; navodila so bila enostavna in vsi materiali so bili že tam. Svojo knjigo sem še okrasil. Všeč me je bilo, da so bili učitelji prijazni.

Program prireditve je bil bogat. Tudi hrana je bila okusna: hrenovke hobotnice in palačinke so mi zelo teknile. Nisem vedel, da bomo dobili blazine za darilo. Svojo sem pozabil doma in mi je podarjena prišla zelo prav. Doma sem bil celo soboto len in precej zaspan.

Katarina, učenka 4. razreda: Cela prireditev mi je bila zelo všeč. Rada plavam in da smo plavali v bazenu, je bilo zame super. Svojo knjigo sem izdelala sama po navodilih in jo lepo okrasila. Večerja je bila nekaj posebnega, ko smo jedli hrenovke hobotnice in palačinke. Na prireditvi sem bila pokonci do pol enih. Doma tako pozno nisem pokonci nikoli. Vse mi je bilo kul. Dobila sem priznanje, pa še nagrado za najlepšo ilustracijo. Naslednje leto bi še šla na prireditev. V soboto sem se dobro počutila, nič nisem bila utrujena.

Zala, učenka 2. razreda: V petek sem prespala kar v knjižnici. Jedli smo hobotnice iz hrenovk. Tudi palačinke so bile okusne. Izdelala sem svojo knjigo. Spali smo v telovadnici. Jaz sem spala v vojaški spalni vreči. In tudi blazine sem bila vesela.

Klara, učenka 3. razreda: Bilo mi je všeč, ko smo se kopali. Tudi večerja mi je bila dobra. Naredila sem si svojo knjiga. Všeč mi je bilo, da sem bila dolgo pokonci. S podarjeno blazino sem tudi zadovoljna, sedaj z njo spim. Vesela sem bila, da sem lahko sodelovala na prireditvi. Noč v knjižnici mi je ful fajn, imela sem se res dobro.

No. 1 na področju inovativnosti razvoju in proizvodnji opreme za otroke od vrtca do devetletke.

eibe

- Notranja in zunanja oprema
- Učenje s pomočjo igre ob uporabi dognanih igral in opreme primernih za klasične in najmodernejše pristope izobraževanja, za večanje kreativnosti in boljšo socializacijo otrok
- Najkvalitetnejši materiali, leta uporabe brez velikega vzdrževanja, vsi proizvodi imajo posamezni certifikat EN

Zastopa in prodaja
K&J d.o.o.
Parmova 53
1000 Ljubljana
Tel: 01 436 36 17
E-mail: info@k-j.si

Dramski krožek se predstavi

Darja Brezovar in Anka Šenica, OŠ Center, Novo mesto

Na naši šoli vsako leto ponudimo otrokom pester izbor interesnih dejavnosti. V šolskem letu 2007/2008 smo temu izboru dejavnosti dodali še dramski krožek. Le-tega nekaj let ni bilo na seznamu, ker je pred dobrimi 10 leti upadlo zanimanje za to umetnostno področje. Sedaj krožek izvajamo že drugo šolsko leto in pri učencih opažava notranjo motiviranost za gledališko uprizarjanje. Slednjo trditev lahko podkrepiva z eno izmed definicij notranje motivacije. *»Motivacija, ki izvira iz dejavnikov, kot so interes ali radovednost, se imenuje intrinzična ali notranja motivacija. Notranja motivacija je naravna težnja iskanja in osvajanja izzivov, ko sledimo osebnim interesom in urimo sposobnosti (Deci in Ryan, 1985; Reeve, 1996; Gordon, 2001)«*. Townsend (2003, str. 165) pravi, da taka radovednost, poimenuje jo celo strast, pripelje posameznika do neizmernih višin in v takem stanju so naše sposobnosti neomejene. Zato moramo dopusti, da med učenjem vznemirjenje narašča.

Pri gledaliških reprezentacijah se ukvarjamo z vprašanji, ki jih je Janelle Reinelt izpostavila. To so *»... vprašanja subjektivnosti (kdo govori/igra?), lokaciji (na katerih prizoriščih/prostorih?), občinstvu (kdo gleda?), komodifikaciji (kdo ima nadzor?), konvencionalnosti (kako so proizvedeni pomeni?), politiki (katera ideološka ali družbena stališča so poudarjena?) ... (Reinelt, 2006, str. 17)«*

Vse to je vneseno v telesni in govorni nastop igralca. Otroci ne pristopajo k igri tako analitično, vendar imajo večinoma le željo nastopati. *»Učenec, ki igra, živi hkrati v dveh svetovih, v vsakdanjem in v imaginarnem. Med igro se preobrazi v drugo osebo; igro v tem primeru poimenuje kot samosvojo, smiselno celoto, ki ni zavezana resničnosti, pač pa lebdi nad njo kot neustavljiv privid. (Saksida, Marinčič, 2005, str. 34)«* Naloga režiserja – mentorja pa, *»da je spodbujevalec in usmerjevalec (Kokalj, 1998, str. 4)«*, saj je *»cilj igre, da otrok v igri uživa, se veseli in zabava. (Kokalj, 1998, str. 3)«*.

Največji vpliv ima na njih občinstvo, torej to – kdo jih gleda. Nekateri se bolj potrudijo pred domačimi, za druge je večji izziv nastopati pred tujci, za tretje pa pred vrstniki. Slednje je bolj poudarjeno pri otrocih, ki že vstopajo v puberteto.

Tudi nama je vodenje dramskega krožka predstavljal

izziv, saj nobena od naju pred tem ni imela veliko izkušenj z režijo, dramaturgijo, scenografijo, kostumografijo, glasbeno opremo ali z osvetlitvijo. Že res, da pri pouku v prvi in drugi triadi uprizarjamo dramska besedila, a pripraviti gledališko predstavo, ki traja pol ure ali celo več, je nekaj povsem drugega. Polni ustvarjalnega zagona sva se lotili dela. Prebrali sva strokovno literaturo ter odšli na »lov« za primernim dramskim besedilom. Pred seboj sva imeli v mislih poiskati dramsko besedilo, ki bo zanimivo ter za začetek ne preveč dolgo. Želeli sva, *»... da nastopajo vsi učenci, da so vloge razdeljene po njihovih sposobnostih in zmožnostih (Kokalj, 1998, str. 3)«*.

Celo šolsko leto so najini mladi igralci marljivo obiskovali bralne vaje, vadili igro, izdelovali rekvizite in sceno. Kostume so prinesli od doma. Tako smo v dobrem letu in pol na šolskem odru premierno uprizorili tri dramske igre, in sicer: Kralj regratovih lučk, Čepico sreče in Narava spregovori.

V prvih dveh predstavah se oba kralja dolgočasita. Od drugih pričakujeta, da ju bodo zabavali, razveseljevali. Tako si kralj v deželi regratovih lučk prežene dolgočasje s pihanjem regratovih lučk, med tem ko si jo kralj v deželi čepice s tem, ko si na glavo povezne prineseno čepico. Obe deželi preplavita sreča in veselje.

Vsi, ki se ukvarjajo z otroškim gledališčem, vedo, da poiskati primerno dramsko besedilo, v najinem primeru z ekološko vsebino, ni mačji kašelj. Zato sva besedilo za tretjo gledališko igro *Narava spregovori* napisali kar sami. Ideja za pisanje igre je torej prišla čisto spontano. Pri tem so nama s svojimi zamislimi pomagali tudi najini mladi igralci. Kot eko šola se tudi zavedamo pomembnosti te tematike, saj je »*razvijanje odgovornega odnosa do okolja in spodbujanje interesa za varovanje narave* (Krnel, 2005, str. 7)« eden splošnih ciljev spoznavanja okolja v 1. triletju. V drugem triletju pa pri naravoslovju in tehniki »... *spoznajo, da moramo varčevati z naravnimi viri. To pomeni, da je potrebno ohranjati različnost in pestrost v naravi ...* (Ferbar, 1998, str. 6)« Poleg tega se jih spodbuja, da »*oblikujejo pozitiven odnos do narave /.../ ter kritičen odnos do posegov v naravo* (Ferbar, 1998, str. 6)«.

Sama vsebina zgodbe je poučna, saj na zanimiv in igriv način otroke osvešča o pomenu varovanja okolja ter ločnega zbiranja odpadkov.

Na eko šolah vsako leto znova ustvarjamo različne predmete iz odpadnega materiala, izdelujemo plakate z namenom osveščanja mladih generacij. Vendar vse to so le »statične umetnine« (Laban, 2002), ki ne dopuščajo, da bi jih vedno znova interpretirali. V nasprotju s prej omenjenimi umetninami je dramsko besedilo možno vedno znova na različne načine interpretirati. Poleg tega pa je gledalec v igro čustveno bolj vpleten kot takrat, ko je le opazovalec neke umetnine. Zato sva se mentorici dramskega krožka v prvi in drugi triadi odločili za ekološko osveščanje otrok skozi dramsko igro.

V slabih dveh letih smo tako pripravili šest predstav za starše in učence razredne stopnje na matični in podružnični šoli. S predstavami smo v prednovoletnem času polepšali popoldan tudi upokojenim učiteljem osnovne šole Center. Z igro *Narava spregovori* smo javno nastopili na prireditvi ob dnevu Zemlje v dvorani Planeta Tuš, kjer so si našo predstavo ogledali tudi učenci drugih šol.

EVALVACIJA DELA

V šolskem prostoru je evalvacija opravljenega dela ključnega pomena za ocenitev dobljenih rezultatov, v našem primeru lahko govorimo bolj o uspešnosti uprizoritev. Pri tem so nama pomagali vtisi, ki so jih zapisali nastopajoči učenci in povratne informacije staršev. Iz tega je razvidno, kako so učenci napredovali pri vrednotenju lastnega napredka.

Vtise in utrinke iz zgoraj omenjenih predstav si lahko preberete in ogledate na spodnjih slikah.

Vtisi in slike s predstave *Kralj regratovih lučk*.

Upam, da bomo predstavo še večkrat zaigrali, saj so bili gledalci navdušeni. Ko bom velik, bom igralec.

Gašper Bahor, 5. razred

Meni je bila ta igrlica zelo všeč, saj sem imel glavno vlogo. Pred začetkom predstave me je bilo strah, saj je bilo v dvorani veliko gledalcev.

Primož Furdi, 6. razred

Vtisi učencev s prestave Narava spregovori.

Mislím, da so se učenci, ki so nas prišli pogledat, veliko naučili o varovanju okolja in ločevanju odpadkov. Ko sem začela s pripovedovanjem svoje vloge, sem imela občutek, da so vse oči v dvorani uprte vame. Takrat me je postalo malo strah, a kmalu sem na to pozabila. Na vajah se mi je predstava zdela zelo dolga, na nastopu pa je minila en, dva, tri. Komaj čakam, da imamo spet nastop.

Eva Vovko, 5. razred

Vtisi učencev in staršev s predstave Čepica sreče.

Pred prireditvijo smo se nastopajoči zbrali v učilnici in se preoblekli v kostume. Bilo me je zelo strah, da bi se med predstavo zmotila. Tik preden sem stopila na oder, me je po celem telesu oblila kurja polt. Na nastopu so bile moje prve besede: »Ja ati, želiš spoštovani kralj ... « Ko sem to povedala, se mi je sicer na začetku zataknilo, potem pa je predstava tekla brez težav. Ko sem se borila z zmajem in mu želela iztahniti baterijo, sem ugotovila, da je baterija v torbi na drugi strani odra, zato sem morala to prikazati navidezno.

Predstava mi je bila zelo všeč in upam, da bomo do naslednjega nastopa popravili vse napake, ki so se zgodile.

Nika Bezjak, 5. razred

Komaj sem čakala, da začnemo s predstavo ter stopim na oder. Kmalu je prišel ta čas in vame je zrlo 100 oči. Škoda, ker pri igri nimam več teksta, saj sem med nastopom dala vse od sebe. Bila sem tudi prišepetovalka. Rada bi se zahvalila učiteljicama za vztrajnost pri učenju ter za izbiro mojega znaka (grb kraljestva čepice sreče) za gledališki list.

Eva Vovko, 5. razred

Pred nastopom sem imel malo treme. Med igro se mi je zataknila torba in je nisem mogel odpreti, a na koncu se je vse dobro izteklo. Vsi so se mi smejali. No, saj je bilo res smešno. Zdi se mi, da sem svojo vlogo dobro odigral. Na koncu predstave so mi skoraj vsi čestitali in mi rekli: »O, saj to je pa poštar!« Bilo mi je lepo, ko so me prepoznali in pohvalili.

Janez Fabijan, 5. razred

Misli staršev o predstavi Čepica sreče.

Duhovita zgodbica, ščepec sreče ali čepica sreče in sijoče oči naših gospodičev in frajlic, ki so z vsem žarom že mesece prej zagnano pilili besedilo, uganjali norčije, prav kraljevsko zehali, se bahavo šopirili, prenašali pomembna pisma in za svojo srečo niso potrebovali nobene čepice. Samo priznanje, odobravanje, podporo in ljubezen, ter včasih kakšen droben igralski nasvet.

Kapo dol! Ali bolje – čepico dol!

Mama učenke, ki je igrala dvornega norčka.

V četrtek, 18. 12. 2008, smo popoldne preživeli v pravljčni družbi. Otroci OŠ Center so nas popeljali v svet, v katerem kralj brez čepice sreče ni mogel več vladati. Spremljali smo norčije zabavnega, a prepričljivega dvornega norčka, zgone in nezgode razvajenih princesk ter dogodivščine nežne, malce nerodne princeske Jurke. Otroci so svoje vloge odigrali prepričljivo in z veliko mero samozavesti. Nekaj manjših spodrslijajev jim seveda z lahkoto oprostimo. Bili pa niso samo uigrani igralci, saj so se v času predstave izkazali tudi kot scenografi in kostumografi. Seveda tako uspešen končni izdelek ne bi bil mogoč brez obeh mentoric Anke Šenica in Darje Brezovar. Otroke sta vzpodbujali in jih pripravili do tega, da smo se gledalci lahko vživeli v igro in kar želeli pomagati trem princeskam pri iskanju čepice. Ne dvomim, da bosta učiteljici in otroci z uspešnim delom nadaljevali in nas kmalu spet popeljali v pravljčni svet.

Mama učenke, ki je igrala Jurko.

VIRI:

BRAČIČ, J. (1993). Od Marele do Matjaža; Pozor, črna marela; Vse, razen hotela; Pištek; Matilda; Čepica sreče; Kralj Matjaž. Lesce: Založba Mencinger.

FERBAR, J. (2001). Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Naravoslovje in tehnika. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod RS za šolstvo.

GORDON, D. (2001). Revolucija učenja. Ljubljana Educy.

KOKALJ, T. (1998). Danes nastopamo. Ljubljana: Založba Vija.

LABAN, R. (2002). Mojstrstvo gibanja. Ljubljana: Mestno gledališče ljubljansko.

REINELT, J. (2006). Javno uprizorjanje: eseji o gledališču našega časa. Ljubljana: Mestno gledališče ljubljansko.

SAKSIDA, I., MARINČIČ, J. (2005). Priročnik k berilu Berilo za razvedrilo: berilo za 3. razred osnovne šole in 4. razred devetletne osnovne šole : [za pouk književne vzgoje v 3. razredu osemletne osnovne šole in 4. razredu devetletne osnovne šole]. Ljubljana: Izolit.

TOWNSEND, R. (2003). Bogastvo učenja: razvijanje ljubavi prema učenju (prijevod Timea Marušić). Ljubljana: Lisac&Lisac.

KRNEK, D. (2005). Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Spoznavanje okolja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod RS za šolstvo.

VILČNIK, R. (2006). Babica Marmelada, Kralj regratovih lučk. Maribor: Aristej.

VABIMO VAS NA:

»GOSPOSTVO WAGENSBERG, KI LEŽI NA DOLENIJSKEM, ŠTIRI MILJE OD LJUBLJANE«, KAKOR JE O GRADU BOGENŠPERK ZAPISAL VELIKI POLIHISTOR JANEZ VAJKARD VALVASOR.

Baronica Ana Maksimila Valvasor in Jurij - grajski oskrbnik najmlajše na animiranem ogledu popeljeta v zgodbo o slavnem kranjskem plemiču Janezu Vajkardu Valvasorju.

Valvasorjev kulturni dan učencem predstavi zaklade Valvasorjevega založniškega dela, lahko pa si grad ogledate kar tako v spremstvu vodiča,

Ogledi gradu

od torka do sobote 10:00-17:00
nedelje in prazniki 10:00-18:00
ponedeljek zaprto
Za skupine je možen ogled po predhodnem naročilu tudi izven odpiralnega časa.

Dodatne informacije
s www.bogensperk.si
t 01 89 87 664
01 89 87 867
041 703 992
e info@bogensperk.si

DOLENIJSKI MUZEJ

Muzejska ulica 7, 8000 Novo mesto
Muzej: 07 373 11 30

www.dolmuzej.com

Dislocirani enoti:

Jakčev dom: 07 373 11 31

Kočevski rog Baza 20: 041 315 165

100 let OŠ Pod goro Slovenske Konjice

Besedilo: Milena Olup

Fotografije: Maja Olup, Tadej Kolar

Pod skrivnostno Konjiško goro, kjer je včasih, ko so živele še pravljice, prebival strašni konjiški zmaj, stoji danes OŠ Pod goro Slovenske Konjice. V letošnjem šolskem letu je še posebej odeta v slavnostna oblačila, saj praznuje zavidljivih 100 let. Svečano prireditev smo učenci in učitelji pripravili 24. aprila letos.

V šolskem letu 2008/2009 OŠ Pod goro obiskuje 484 učencev, razporejenih v 20 oddelkov in 6 oddelkov podaljšanega bivanja. K centralni šoli spadata dve podružnični šoli. To sta OŠ Špitalič, ki jo obiskuje 17 učencev od 1. – 4. razreda, in OŠ V parku Slov. Konjice (šola s prilagojenim programom), ki jo obiskuje 24 učencev.

Učno-vzgojne dejavnosti potekajo v šolski stavbi, ki je sestavljena iz treh delov. Najstarejši izvira iz leta 1909, prizidek smo dobili leta 1986, novi povezovalni objekt pa smo odprli v šolskem letu 1998/1999. V sklopu naše stavbe je tudi nova in sodobno opremljena glasbena šola.

Naša šola že tretje leto deluje kot popolna devetletka. Na šoli potekajo številni projekti, ki bogatijo in dopolnjujejo učno-vzgojni proces. Eden takih je mednarodni projekt Ekošola kot način življenja, ki načrtno in celostno uvaja okoljsko vzgojo v osnovnošolsko izobraževanje. Projekt Ekošola pa smo nadgradili z ureditvijo Zmajčkove gozdne učne poti, ki smo jo 10. oktobra lani prenovljeno tudi svečano odprli. To je bila ena izmed prireditev v okviru obeležitve stoletnice šole.

Nadaljevali bomo z mednarodnim projektom Zdrava šola, v katerem sodelujemo že enajsto leto in temelji na 12 skupnih ciljih. V okviru teh ciljev vplivamo na zdrav način življenja vseh na šoli, na dobre medsebojne odnose in poglobljeno sodelovanje z zdravstveno in zobozdravstveno službo. K zdravi šoli veliko pripomore projekt Fit-jutranja telovadba, v okviru katerega se učenci od 1. do 5. razreda udeležujejo različnih aktivnosti v športni dvorani. V okviru Zdrave šole pripravljamo na šoli degustacije in

predstavitve zdrave prehrane, vzpodbujamo peš hojo v šolo in nazaj, izvajamo minute za zdravje.

Na novo smo začeli s projektom »Naravoslovno opismenjevanje najmlajših«, ki je podprt s strani Evropske unije. Pripravili smo kemijske delavnice z naslovom Kemijska kuhinja čira-čara in nanje povabili otroke iz konjiških vrtcev. Povezali smo se tudi z inštitutom Jožef Štefan.

V šolskem letu 2008/09 smo se lotili tudi dveh novosti; tako smo kot projekt začeli izvajati postopno uvajanje drugega tujega jezika, to je nemščina. Prisluhnilo smo staršem in delo je v 7. razredu steklo. Prav tako smo kot novost uvedli fleksibilni predmetnik, kar pomeni za učence in učitelje razbremenitev. Pridobivanje snovi tako poteka strnjeno, učenci imajo v določenem obdobju manj predmetov.

Na šoli potekajo številne interesne dejavnosti. Učenci se uspešno vključujejo v vsa razpisana tekmovanja in dosežajo dobre uspehe. Imamo državne prvake v deskanju na snegu, tako posamično kot ekipno. Tudi v drugih športih smo zelo uspešni. Posebno skrb namenjamo različnim aktivnostim v zvezi z delom nadarjenih učencev.

Na šoli je zelo dejaven pevski zbor, brez katerega ne mine nobena šolska prireditev ali prireditev za kraj. Naši pevci so že sodelovali s priznanima glasbenima skupinama, kot sta Katalena in STOP, ter pripravili koncert in otroški muzikal. Vsako leto na šoli izvedemo tudi Žur pod goro, na katerem zbiramo denarna sredstva za nadstandardno opremo šole. Želimo imeti dobro šolo in uspešne učence, zato si bomo vsi skupaj prizadevali za odprto komunikacijo in dobre medsebojne odnose.

Izhajamo iz poslanstva šole, ki govori o tem, da je šola prostor za učenje in razvoj ter druženje in da je učenec tisti, ki ga je potrebno posebno skrbno voditi in razviti v celovito osebnost.

Naša šola bo še naprej prijazna tako do učencev kot staršev in kolektiva, naše usmeritve za uspešno vzgojno delo so medsebojno spoštovanje in zaupanje, pristno sodelovanje, dober zgled, osebna odgovornost in sprejemanje drugačnosti.

Konjičani smo zaljubljeni v svoje mesto in to ljubezen začutijo tudi vsi, ki obišejo naš kraj, saj odhajajo navdušeni in se radi vračajo. Že devetkrat so Slovenske Konjice zmagale v akciji Moja dežela – lepa in gostoljubna, leta 1998 pa so stopile v korak z najlepšimi evropskimi cvetličnimi mesti in v hudi konkurenci festivala Entente florale osvojile zlato plaketo za najlepše urejeno evropsko cvetlično mesto.

Zaščitni znak OŠ Pod goro Slovenske Konjice.

V marcu smo uspešno izpeljali že 8. tradicionalni Žur pod goro. Denar, zbran na dobrodelnem koncertu, bomo namenili za ureditev pisanih kotičkov dobrega poču-

tja na šoli. V goste so prišli člani narodnozabavnih in pop ansamblov, prireditev pa je odprlo in zaključilo 50 harmonikarjev Glasbene šole Mateja Banovška – torej 100 harmonik za 100 let OŠ Pod goro Slovenske Konjice. »Frajtonarce« so raztegnili tudi številni naši učenci.

Na naši šoli je košarka že od nekdaj »doma«. Mlajše deklice so nedavno postale najboljše na Celjskem.

Na šoli smo pravi gledališčniki - s predstavo Repa velikanka smo se udeležili medobčinskega srečanja otroških gledaliških skupin.

Navdušili smo z musiclom Ure stavkajo.

Ravnatelj šole Pod goro Slovenske Konjice Bojan Hrovat, ki je tudi sam navdušen športnik, je ponosen na svoje smučarje in deskarje na snegu. Ti so letos ponovno najboljši v državi. Na šoli smo v soorganizaciji s Snowboard klubom Rogla šolsko državno prvenstvo v veleslalomu in deskanju na snegu izpeljali brezhibno.

Z navdušenjem smo si ogledali Muzej premogovništva v Velenju.

V sklopu stoletnice smo pripravili odprti dan šole in povabili tudi upokojene učitelje. Ti so ponovno stopili za kateder.

Prvošolke in prvošolčki radi ustvarjamo.

Smo fantje 4. b. Tudi lutke imamo radi.

Alpe – kot jih vidijo ptice

V zadnjih 150 letih smo izgubili več kot polovico ledenikov

Uredniški odbor: Vojko Strahovnik, Janez Bizjak, Marko Lenarčič, Matevž Lenarčič

Fotografiji: Matevž Lenarčič

»ALPE – kot jih vidijo ptice« je mednarodni projekt, s katerim predstavljamo celotno verigo Alp kot izjemen in enkraten geološki, geografski, biotski, kulturni ter gospodarski prostor. Projekt pokriva celotne Alpe in zajema države: Monako, Francijo, Italijo, Švico, Liechtenstein, Nemčijo, Avstrijo in Slovenijo.

Alpe so enovit geografski in geološki prostor, vendar kulturno, biološko in klimatsko zelo pester. Že v daljni preteklosti je ta gorska veriga predstavljala naravno oviro za migracijske tokove in hkrati ponujala zatočišče in ugoden življenjski prostor za naselitev. Velika relativna

višinska razlika ponuja pestre življenjske pogoje za številne rastlinske in živalske vrste. Vpliv Mediterana Ligurskega in Tržaškega zaliva v notranjosti zamenjajo trdi alpski pogoji z velikimi temperaturnimi nihanji in obsežno poledenitvijo. Alpe so zaradi svoje lege, velikosti in geomorfologije

najznačilnejša geološka formacija v Evropi, z izjemnim vplivom na Sredozemlje in srednjo Evropo. Predstavlja jo naravno bariero, ki je kanalizirala vse velike selitvene premike v zgodovini in še danes narekuje pretok kapitala in ljudi. Nenazadnje imajo ključni pomen pri kreiranju vremena v Evropi.

Na območju Alp živi danes v osmih državah okrog trinajst milijonov ljudi, ki govorijo osem različnih jezikov. Države: Francija, Italija, Švica, Lichenstein, Avstrija, Slovenija, Nemčija in Monako.

Jeziki: nemški, slovenski, francoski, italijanski, furlanski, ladinski, okcitanski, piedmonski, retoromanski .

Alpe, kot jih vidijo ptice, so:

- drugačne Alpe;
- darilo iz večnega stvarjenja sveta;
- svet čudežnih lepot, ki imajo neskončno vrednost;
- svet brez meja;
- skrivnostna galerija popolnosti neponovljivih naravnih in kulturnih fenomenov;
- poleg Sredozemlja največji evropski ekosistem;
- strateška evropska zakladnica pitne vode;
- s svojimi izginjajočimi ledeniki indikator in relikv večnega spreminjanja v naravi;
- dom in življenjski prostor za trinajstih milijonov prebivalcev različnih jezikov;
- dopustniški in izletniški cilj za sto milijonov obiskovalcev;
- skrivnostna pokrajina svetih gora in svetih krajev naših davnih prednikov;
- ogledalo posebne, vsaj pet tisoč let stare kulture preživetja;
- simbol skupne kulturne identitete v prepletenosti prazgodovinskih, staroselskih, germanskih, romanskih in slovanskih korenin.

Alpe, kot jih vidijo ptice, niso:

- razdeljene na osem držav, na Avstrijo, Francijo, Italijo, Liechtenstein, Monako, Nemčijo, Slovenijo in Švico;
- last nikogar, a hkrati lastnina in dobro vseh;
- poslikana dolgočasnost s turističnih prospektov.

SPOROČILO IN CILJ PROJEKTA

Alpe lahko najlažje dojamemo kot enovit prostor, če jih pogledamo od zgoraj. Šele določena distanca nam lahko ponudi občutek za to veličastno gorsko verigo. Alpski prostor mora postati identifikacijska osnova za narode na tem območju, ki je nad političnimi in narodnostnimi posebnostmi in mejami. Življenje v Alpah je namreč podobno. Alpe so tudi izjemna turistična destinacija, ki se mora množičnemu turizmu odpirati kontrolirano, da ne

bodo izginili biseri in posebnosti, zaradi katerih so sploh privlačne. Nesporno je, da je prioriteta razvoja Alp v sožitju naravnega okolja z vsemi biotopi in vsemi prebivalci teh območij. Šele takrat, ko bomo vsi alpski narodi dobili občutek za ta prostor, ga bomo znali ceniti in varovati.

S projektom ALPE-kot jih vidijo ptice želimo:

- Prikazati Alpe, kot geografsko, geološko enovit prostor, ki ga naseljujejo različni rastlinski in živalski sistemi.
- Seznaniti prebivalce Alp in druge ljubitelje tega prostora s celotnim alpskim prostorom in prikazati pestrost.
- Dvigovati zavest o varovanju alpskega naravnega prostora.
- Popularizirati sonaravno življenje vseh živih bitij tega prostora.
- Pozitivno vplivati na ekološko zavest projektantov, ki delujejo v alpskem prostoru.
- Povezovati vse ljudi, ki razumejo nujnost ohranitve alpskega prostora zanamcem.
- Izdelati dokument časa.

Sporočilo projekta:

- Alpe so svetovna naravna in kulturna dediščina.
- Alpe so soustvarjale zgodovino.
- Alpe so tektonsko enovit prostor.
- Alpe so izjemno pester prostor: geografski, geološki, klimatski, biotski in kulturni.

Alpe so identifikacijski prostor

- Alpe so občutljiv ekosistem.
- Alpe prenesejo le omejeno količino turistov, prometa in industrije.
- Alpe moramo varovati in jih ohraniti tudi prihodnjim rodovom.

Projekt *Alpe – kot jih vidijo ptice* spremljata izid fotomonografije in razstava. Fotograf **Matevž Lenarčič** je posnel 100.000 novih fotografij Alp iz zraka. Besedilo za knjigo je prispevalo več kot petnajst strokovnjakov iz alpskih držav, iz Slovenije: dr. Lučka Kajfež Bogataj, dr. Anton Brancelj, Dr. Uroš Herlec, dr. Boris Kryštufek in dr. Tone Wraber.

ZARADI IZJEMNIH KVALITET ALPSKEGA PROSTORA SMO GA ZAVEZANI VAROVATI ZA NASLEDNJE GENERACIJE.

SCENARIJ: AKSINJA KERMAUNER

RISBA: GAŠPER RUS

Priporočamo vam Didaktine priročnike o vzgoji:

Elizabeth Pantley

Z otrokom lahko sodelujete

5 nasvetov za uspešno vzgojo:

1. Mislite
2. Ko nekaj rečete, morate to tudi resno misliti
3. Uporablajte znanje
4. Prevzemite nadzor
5. Izogibajte se napakam: popuščanju, nejasno izraženim pričakovanjem, dopuščanju grdega vedenja in nedoslednosti.

Elizabeth Pantley

Otroško spanje

Ali ste neprespani?

Vas zasipavajo z nasveti, da morate otroka pustiti zaspati v joku?

Priročnik Otroško spanje – brez joka v sanje vam bo pokazal, kako lahko otroku pomagata zaspati mirno in kako dosežete, da bo spal vso noč.

Margot Sunderland

Znanost o vzgoji

V tem odličnem priročniku o vzgoji otrok je opisano, da je od kakovosti nege otroka odvisno njegovo mentalno zdravje za vse življenje. Otroci, katerih čustva in občutki, celo njihovi izbruhi jeze, so razumljeni in upoštevani, bodo v življenju zadovoljnejši od tistih, ki so se morali zgodnjim strastem odpovedati.

Jesper Juul

Kompetentni otrok

Knjiga Kompetentni otrok zagotovo spada med pomembna in prelomna dela na področju vzgoje. Doslej je bila prevedena v 13 različnih jezikov, v Skandinaviji pa že več kot desetletje velja za »biblijo vzgoje«.

Jesper Juul

To sem jaz! Kdo si pa ti?

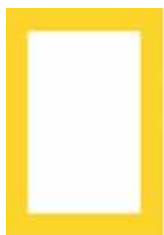
Vzgojni priročnik opisuje, kako lahko drug drugemu postavljamo meje, odrasli otrokom in tudi otroci odraslim, ne da bi s tem komurkoli škodili, pač pa s tem pomagamo doseči čim boljše medosebne odnose.

Jesper Juul

Družinske vrednote

Na katerih vrednotah naj temeljita vzgoja in partnerstvo sodobnih družin? Starejše generacije so točno vedele, kaj je prav in kaj narobe. Znašli smo se v tranzicijskem obdobju, v katerem se bodo uveljavile nove vrednote.

NATIONAL GEOGRAPHIC

National Geographic je v Sloveniji že prepoznana in ugledna blagovna znamka, ki navdušuje in izobražuje stare in mlade. Tokrat vam predstavljamo tudi zbirko didaktičnih pripomočkov, ki jih boste z veseljem uporabljali pri pouku, še bolj z veseljem pa jih bodo uporabljali učenci.

ČLOVEŠKO TELO

Kako bolje razložiti organe in funkcioniranje človeškega telesa, kot na pomanjšanem modelu, ki ga lahko razstavite in podrobno opišete vse dele posebej.

Modeli so priročne velikosti (za delo v skupinah), zelo nazorni in trpežni, zato jih boste lahko dali učencem v roke, da si jih поблиže ogledajo in zapomnijo. Obstajajo tudi kompleti za sestavljanje človeškega očesa, človeške lobanje, model za sestavljanje žabe ...

MRAVLJIŠČE

Set za izdelavo mravljišča je izredno zanimiv komplet za raziskovanje življenja mravelj: Vsebuje kalup mravljišča, ki ga postavite na vrt. Sčasoma se bodo vanj vselile mravlje in si uredile

bivališče. Kalup, ki se lahko razpre, ima na sredini prozorno steno, skozi katero se vidi vsakdanje življenje mravelj. Posamezni kalupi se med sabo lahko povežejo v večji sistem mravljišč, ki je odlični učni pripomoček pri spoznavanju narave in biologije.

VULKAN

Za učitelje kemije in geografije bo nadvse dobrodošla maketa vulkana, s katerim lahko nazorno razložite pojav vulkanskega izbruha. Maketa je narejena po naravnem vzoru, obenem pa omogoča ponazoritev delujočega vulkana, tako da v njegov krater vlijete kis in pecilni prašek.

Kemična reakcija bo naredila pravi spektakel. Didaktična pomagala bodo vsekakor v pomoč pri doseganju učinkovitega poučevanja, ki bo navduševal tako učence kot učitelje in bo pouk spremenil v doživeto raziskovanje.

Didaktična pomagala bodo vsekakor v pomoč pri doseganju učinkovitega poučevanja, ki bo navduševal tako učence kot učitelje in bo pouk spremenil v doživeto raziskovanje. Za vse raziskovalne sete velja akcija: pri nakupu desetih enakih izdelkov je enajsti brezplačen.

4M

Uvoznik izdelkov je Redoljub d.o.o.. Vse izdelke si lahko podrobneje ogledate na spletni strani založbe Didakta www.didakta.si. Za način naročila in ugodnosti prosimo pokličite založbo Didakta; 04/53 20 210.

*vedno...
...korak spredaj*

DOBRODOŠLI V KROGU ZAUPANJA!

**Vodilno podjetje v Sloveniji
v organizirani oskrbi s šolskimi potrebščinami**

www.kopija-nova.si

NAVODILA AVTORJEM ČLANKOV

Članki za revijo naj ne obsegajo več kot 30.000 znakov. Za rubriko Šolska praksa so članki lahko krajši.

Prispevke pošljite po elektronski pošti na naslov revija@didakta.si, ali pošljite izpis besedila na papirju in priložite disketo oz. CD na naslov Didakta d. o. o. Radovljica, Gorenjska cesta 33 c, 4240 Radovljica s pripisom "Za revijo Didakta".

Zaželeno je, da besedilu priložite slikovno gradivo: slike, fotografije, risbe ... Prosimo, da slikovnega gradiva, vnesenega v Wordovo datoteko, ne pošiljate! Če imate elektronske fotografije ali skenirane slike, morajo biti ustrezne kakovosti (10 cm, 300 dpi).

Prispevek opremite s podatki o avtorju – imenom in priimkom, naslovom ustanove, domačim naslovom, telefonsko številko in elektronskim naslovom.

Avtorji naj upoštevajo znanstvena oz. strokovna načela pisanja člankov. Članek naj bo napisan zvezno in ustrezno strukturiran (naslovljen in smiselno razdeljen na poglavja). Navedeni naj bodo uporabljena literatura in citati.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.

Uredništvo revije Didakta

ZNANOST O VZGOJI

Margot Sunderland

V tem odličnem priročniku o vzgoji otrok je opisano, da je od kakovosti nege otroka odvisno njegovo mentalno zdravje za vse življenje. Otroci, katerih čustva in občutki, celo njihovi izbruhi jeze, so razumljeni in upoštevani, bodo v življenju zadovoljnejši od tistih, ki so se morali zgodnjim strastem odpovedati. Margot Sunderland se opira na trdne dokaze najnovejših raziskav o vplivu vzgoje na razvoj otrokovih možganov, črpa pa tudi iz izkušenj, ki si jih je nabrala pri delu z družinami.

Iz vsebine:

Možgani otroka

Jok in ločenost od staršev

Spanje in čas za posteljo

Kemične snovi za dobro življenje

Težavno vedenje

Čas preizkušenj

Vse o disciplini

Kemija ljubezni

Vaš socialno inteligenten otrok

Poskrbite zase

Trda vezava, 288 strani, cena 37,90 EUR

 DIDAKTA
že dvajset let

MARGOT SUNDERLAND je direktorica Oddelka za vzgojo in usposabljanje v Centru za mentalno zdravje otrok v Londonu. Je otroška psihoterapevtka, ki že 20 let dela z otroki in starši. Na podiplomski šoli predava otroško psihoterapijo in čustveno pismenost za otroke. Je tudi avtorica več kot 20 knjig o mentalnem zdravju otrok. Leta 2002 je za eno od svojih knjig prejela nagrado na knjižnem tekmovanju Britanskega zdravniškega združenja (s področja mentalnega zdravja). Knjiga Znanost o vzgoji je plod avtoričinih temeljitih raziskav na področju nevroznanosti o komunikaciji med starši in otrokom.

Naročila in informacije: Didakta d.o.o., 04 5320 210 in www.didakta.si

NAROČILNICA NA REVJI DIDAKTA IN VRTEC

- DA, naročam(o) se na revijo DIDAKTA. Število naročin: ____
- DA, naročam(o) se na revijo VRTEC s 50 % popustom (velja ob hkratnem naročilu na revijo Didakta). Število naročin: ____

Ime ustanove (oz. ime in priimek)

Naslov

Pošta

e-pošta

SI _____ DA/NE
davčna številka _____ davčni zavezanec

Telefon

Kraj in datum

Žig/podpis:

Letna naročnina na revijo DIDAKTA znaša 59,90 EUR za 11 števil (9 enojnih in 1 dvojna). Posamezna enojna številka stane 7,90 EUR in posamezna dvojna številka 9,90 EUR.

Letna naročnina na revijo VRTEC znaša 29,90 EUR za 8 števil (4 dvojne). Posamezna dvojna številka stane 12,90 EUR.

Vsi individualni kupci imajo 50 % popust.

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov založbe:

Didakta d.o.o., Gorenjska cesta 33c, 4240 Radovljica

Naročila sprejemamo tudi po telefonu (04) 53 20 210 in e-pošti: zalozba@didakta.si.

Po faksu gre hitreje: (04) 53 20 211.

Revija Didakta

april 2009

Didakta d.o.o.
Gorenjska cesta 33c
4240 Radovljica

Za založbo

Rudi Zaman

Glavna urednica

Petra Pučnik

Uredniški odbor

Miha Mohor,

Janko Rednak,

Natalija Komljanc

Lektorirala

Petra Pučnik

Časopisni svet

dr. Cveta Razdevšek Pučko,

mag. Teja Valenčič,

Rudi Zaman

Naslovnica

Alamy/IPAK Images

Fotografije

avtorji člankov,

foto dokumentacija uredništva

Oblikovanje in prelom

Evgen Tomazin

Tisk

Tiskarna Impress

Naslov uredništva

Revija Didakta

Gorenjska cesta 33c

4240 Radovljica

tel: 04 53 20 200

faks: 04 53 20 211

e-pošta: revija@didakta.si

www.didakta.si

Obveznosti poravnajte na transakcijski račun

Didakte d.o.o. pri NLB d.d.

šr.: 02 068-0016734826.

Revijo sofinancira Ministrstvo
za šolstvo in šport Republike
Slovenije in Javna agencija za
raziskovalno dejavnost Republike
Slovenije.

Zdravstveni

Strokovni

Informativni

Anonimni

Brezplačni

 med.over.net

Nasveti zdravnikov specialistov, pedagogov, psihologov in drugih strokovnjakov. Medsebojna zmenjava izkušenj o življenju in zdravju.

med.over.net

zavod.over.net

travel.over.net

monoblog

styling.over.net

fotogalerija

avto.over.net

trgovina

mali oglasi

Starševski
čvek

Ginekologija,
porodništvo

Partnerska
posvetovalnica

Hujšanje

Sex
v mestu

Družinska
medicina

Pedrija

Nosečnost

Zdrava
prehrana

Sladkorna
bolezen

- 150 tematskih zdravstvenih, socialnih, vzgojno-pedagoških, starševskih, pravnih posvetovalnic in klepetalnic
- 100 sodelujočih strokovnjakov in 35 sodelujočih nevladnih organizacij različnih področij
- preko 40.000 strani strokovne vsebine
- skupnost 200.000 ljudi, ki izraža mnenja, deli izkušnje in opogumlja drug drugega
- anonimno, brezplačno, 24 ur na dan

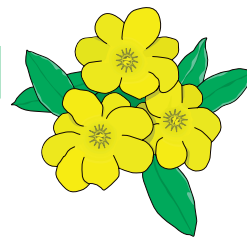

Za čvek, zdravje in nasvet!

Obišči:

www.med.over.net

Pomladna **super** ponudba

IDEAL UNIČEVALNIK DOKUMENTOV 2220

Širina reza: 4 mm
Zmogljivost listov: 9-11
Sprejem: sponke za papir, kartice
Prostornina: 20 litrov
Dimenzije (VxŠxD): 452x345x215

97 eur

IDEAL UNIČEVALNIK DOKUMENTOV 2240

Širina reza: 4 mm
Zmogljivost listov: 9-11
Sprejem: sponke za papir, kartice
Prostornina: 20 litrov
Dimenzije (VxŠxD): 452x345x215

142 eur

IDEAL UNIČEVALNIK DOKUMENTOV 2260

Širina reza: 4 mm
Zmogljivost listov: 9-11
Sprejem: sponke za papir, kartice
Prostornina: 20 litrov
Dimenzije (VxŠxD): 537x345x225

195 eur

IDEAL UNIČEVALNIK DOKUMENTOV 2360 CC

Širina reza: 2x15 mm
Zmogljivost listov: 8-10
Sprejem: sponke za papir, kartice
Prostornina: 35 litrov
Dimenzije (VxŠxD): 630x395x295

388 eur

IDEAL UNIČEVALNIK DOKUMENTOV 2403 CC

Širina reza: 2x15 mm
Zmogljivost listov: 9-11
Sprejem: sponke za papir, kartice
Prostornina: 35 litrov
Dimenzije (VxŠxD): 630x395x295

434 eur

IDEAL UNIČEVALNIK DOKUMENTOV 2403

Širina reza: 4 mm
Zmogljivost listov: 19-21
Sprejem: sponke za papir, kartice, CD
Prostornina: 35 litrov
Dimenzije (VxŠxD): 630x395x295

381 eur

IDEAL UNIČEVALNIK DOKUMENTOV 2404

Širina reza: 4 mm
Zmogljivost listov: 19-21
Sprejem: sponke za papir, kartice, CD
Prostornina: 50 litrov
Dimenzije (VxŠxD): 730x395x295

427 eur

IDEAL UNIČEVALNIK DOKUMENTOV 2404 CC

Širina reza: 2x15 mm
Zmogljivost listov: 9-11
Sprejem: sponke za papir, kartice
Prostornina: 50 litrov
Dimenzije (VxŠxD): 730x395x295

480 eur

IDEAL ŠKARJE 1030

Rez v mm: 330 mm
Debelina rezanja - št. listov: 6

24 eur

IDEAL ŠKARJE 1031

Rez v mm: 340 mm
Debelina rezanja - št. listov: 6

32 eur

IDEAL ŠKARJE 1034

Rez v mm: 340 mm
Debelina rezanja - št. listov: 20 - 25

76 eur

IDEAL ŠKARJE 1133

Rez v mm: 340 mm
Debelina rezanja - št. listov: 15

57 eur

IDEAL ŠKARJE 1142

Rez v mm: 430 mm
Debelina rezanja - št. listov: 15

79 eur

IDEAL ŠKARJE 2035

Rez v mm: 350 mm
Debelina rezanja - št. listov: 30

119 eur

IDEAL ZGIBALČKA 8304

Format papirja : A4
Teža papirja : 60 - 120 g/m²
Zmogljivost zgibanja: 3 liste hkrati
Kapaciteta stojala: 155 listov
Način zgibanja: 4 načini (enojni, pisemski, cik - cak in dvojni zgib

411 eur

Motnica 9, 1236 Trzin
tel: + 386 1 5895 500
fax: + 386 1 5895 505

PE Celje, Krekov trg 3
3000 CELJE
tel: + 386 3 5411 851
fax: +386 3 5483 123

PE KOPER, Kosovelov trg 9
6000 KOPER
tel: + 386 5 6261 530
fax: + 386 5 6261 531

PE NOVO MESTO, Seidlova c. 6
8000 NOVO MESTO
tel: + 386 7 3376 270
fax: + 386 7 3376 271

PE MARIBOR, Ul. heroja Tomšiča 3
2000 MARIBOR
tel: + 386 2 2511 673
fax: + 386 2 2524 171

AKCIJA velja od 14.4.2009 oziroma do razprodaje zalog.
Cene ne vsebujejo DDV-ja (20 %).
Prilazujemo si pravico do spremembe cen brez predhodne najave.
Slike so simbolične.

